

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tagjai ingyen kapják.

Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 24 korona, félévre 12 korona, negyedévre 6 korona.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt:
Főszerkesztő és kiadásért felelős: **Rubinek Gyula** az OMGE. igazgatója.
Felelős szerkesztő: **Buday Barna**.

Szerkesztőség:

Budapest, IX., Köztelek-utca 8.

Kiadóhivatal:

Budapest (Köztelek), Üllői-út 25. szám.

Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Ülésnapok a Köztelken.

1908 október 15.	d. u. 1/4 óra.	Törzskönyvelő-bizottság ülése.
" "	20.	d. e. 10 óra. Évi rendes közgyűlés.
" "	20.	d. u. 3 óra. Magyar Gazdaszövetség közgyűlése.
" "	20.	d. u. 4 óra. A „Hangya” szövetkezet kongresszusa.
" "	22.	d. e. 10 és d. u. 4 óra. A Gazd. Egyesületek Orsz. Szövetségének nagygyűlése.

Figyelmeztetés az OMGE. tagjaihoz!

Egyesületünknek a folyó hó 20-iki elnökválasztó közgyűlésen résztvenni szándékozó t. tagjait nyomatékosan figyelmeztetjük alapszabályaink 7. §. a) pontjának harmadik bekezdésére, melynek értelmében a közgyűlésen csak olyanok szavazhatnak, akik az előző évről tagdíjhátralékban nincsenek, aminek igazolására a tagsági jegy felmutatása követelhető. Felkérjük ennél fogva egyesületünk tisztelt tagjait, hogy a tagsági díj lefizetését igazoló legutóbbi tagsági jegyüket — szavazati joguknak akadálytalanul való gyakorlására — a közgyűlésre okvetlenül magukkal hozni sziveskedjenek.

Budapest, 1908 október 7.

Igazgató.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”
1908. évi rendes közgyűlésére,

mely folyó évi október hó 20-án, kedden d. e. 10 óra az egyesület székházának (Budapest, IX., Köztelek-u. 8. sz.) nagytermében fog megtartatni.

(A tárgysorozatot lásd lapunk 80. számában.)

Meghívó

a *Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének* 1908. évi

XIII. nagygyűlésére,

mely f. évi október hó 22-én, csütörtökön délelőtt 10 óra az OMGE. székházának (Budapest, IX., Köztelek-utca 8. szám) nagytermében fog megtartatni.

(A tárgysorozatot lásd lapunk 80. számában.)

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”

„Országos Törzskönyvelő Bizottság”-ának

1908. évi október hó 15-én (csütörtökön) d. u. 1/4 óra a „Köztelek”-en tartandó ülésére.

Tárgyak:

1. Új tagdíjhatár felvétele.
2. Jelentés a „Crotalia” fülbéllyel meg-ejtett próbajelzésekről.
3. Folyó ügyek.

Ráthonyi Reusz Henrik s. k.,
elnök.

Meghívó

az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület”
műszaki bizottságának

1908. évi október hó 15-én (csütörtök) d. e. 11 óra a „Köztelken” tartandó ülésére.

Tárgy:

Nemzetközi motoros szántóverseny ügye.

Bolla Mihály s. k.,
b. elnök.

Felhívás a Károlyi emléklakomán való részvételre.

Károlyi Sándor gróf emlékszóbránák folyó hó 21-én, szerdán délelőtt 11 óra körül történendő leleplezése után déli 1 óra a Gambrinus nagyvendéglő (VII. Erzsébet-körút 27.) éttermeiben

Károlyi Sándor emléklakomát

rendezünk, amelyen minél nagyobb számban való részvételre ezennel felhívjuk az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, valamint a társ-egyesületek, továbbá a leleplezési ünnepségen résztvevő rokonszülöttek, u. m. a Magyar Gazdaszövetség, „Hangya”, Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Országos Központi Hitelszövetkezet és Gazdák Biztosító Szövetkezete igen tisztelt tagjait.

E lakomán avatjuk fel a Károlyi Sándor gróf emlékére készített diszes kivitelű emlékszerleget, amelylyel kezében Darányi Ignác dr. földművelésügyi miniszter fogja az első emlékbeszédet mondani Károlyi Sándor grófról, méltatván az ő mindenkor emlékeztetéses működésének nagy jelentőségét az összegyűlt gazdatársadalom és szövetkezeti férfiak előtt. Az alkalom ünnepélyes voltára való tekintettel e nagyszabású emlékbeszédén kívül más felszólalás a lakomán nem is lesz.

Az emléklakomára, amelynek részvételi díja — italt beleértve — 4 (négy) korona, október

A MAGYAR

MEZŐGAZDÁK

SZÖVETKEZETE UTJÁN

V. KER., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

LEGELŐNYÖSEBB A

GABONA

ÉRTÉKESÍTÉSE

Takarmánycikkekre megbízható legmegfelelőbb beszerzési forrás.

Mai számunk 24 oldal.

hó 15-ig bezárólag jelentkezhetni az OMGE titkári hivatalánál, ahol a lakomára szóló részvételi jegyek már megválthatók és a 4 K. részvételi díj is beküldhető. A fent felsorolt rokontestületek tisztelt tagjai pedig szíveskedjenek jelentkezni saját testületük igazgatóságánál, amelyeknél ugyancsak lesznek jegyek kaphatók. Mivel a lakomán a helyszűke miatt csak hatszázán vehetnek részt, ajánlatos a jelentkezéseket mielőbb beküldeni.

Budapest, 1908. szept. 24.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület” nevében:

Bujanovics Sándor s. k.
alelnök.

Országos állatkiállítás Budapesten.

Jövő év június havában a nemzetközi tejjgazdasági kongresszussal egyidejűleg egyesületünk, a földmivélsügyi miniszter megbízásából, országos állatkiállítást fog rendezni. Részletesebb ismertetést e kiállításról lapunk legközelebbi számában fogunk közlőttetni.

Az OMGE. igazgató-választmányának, ugyanis mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége végrehajtó-bizottságának ülése.

(1908 október 10.)

Jelen voltak Pallavicini Ede örgróf elnökléte alatt: Bernát István, Blaskovics Ferencz, Bolla Mihály, Bujanovics Gyula, Bukovinszky Arthur, Beliczey Géza, Czeiner Nándor, Csütöry Béla, Darányi Gyula dr., Drucker Jenő, Elek Ernő, Emödy József, Emich Gusztáv, Eber Ernő dr., Engel Henrik, Fromm Antal, Förster Lajos, Galgóczy Károly, Gayhoffer István, Günther Ferencz, Hennel Károly, Herczmanszky Imre, Hoyos Miksa gróf, Jeszenszky Andor, Inkey Pal báró, Keglevich Gyula gróf, Kenéz Zoltán, Kodolányi Antal, Kokas József, Koppély Géza, Kostyán Ferencz, Koritsánszky Janos, Libits Adolf, Lippich Gusztáv, Löherer Andor, Merza Márton, Meskó Pál, Miklós Ödön, Nagy Emil dr., Nick Ede, Paikert Alajos, Póka József, Piller Kálmán, Propper Samu, Ráte István dr., Rupprecht Olivér, Serfőző Géza, Simonyi-Simadam Sándor, Somssich Andor, Somssich László gróf, Székács István, Szikszay Sándor, Szilágyi Gyula dr., Vásárhelyi Zoltán dr., Vásárhelyi József, Wimmer Kálmán.

Távolmaradását kimentette: Máday Izidor. A tisztviselőkar részéről: Rubinek Gyula igazgató, Buday Barna szerkesztő-titkár, Jeszenszky Pál ügyvezető-titkár, Szilassy Zoltán szövetségi-titkár, Kirchner Lajos pénztáros, Mutschenbacher Emil dr. s-titkár, Fabricius Endre és Kovácsy János cz. s-titkárok és Mérey Lajos országgyűlési képviselő, mint a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslat előadója.

Pallavicini Ede örgróf alelnök: Tisztelt végrehajtó-bizottság! Elnökünk és alelnökötársaim a mai ülésen való megjelenésben akadályozva lévén,

nekem jutott a feladat, hogy mai tanácskozásainkat vezessem. Az ülést ezennel megnyitom.

A mult ülés jegyzőkönyve.

Jeszenszky Pál ügyvezető-titkár bemutatja az előző végrehajtó-bizottság üléséről felvett, az elnök és két kiküldött hitelesítő által aláírt jegyzőkönyvet, mely a „Köztelek”-ben is közzé volt téve.

Tudomásul szolgál.

A mai ülés jegyzőkönyvének hitelesítésére Emödy József és Miklós Ödön kéretnek fel.

Tanácsi előterjesztés az elnökválasztás ügyében.

Rubinek Gyula igazgató: Méltóztatnak tudni, hogy a legközelebbi közgyűlés az elnökség lemondása folytán elnök és alelnökök választása előtt áll. Az egyesületi tanácsról szóló ügyviteli szabályzat szerint minden személyes kérdésben a jelölő testület az egyesületi tanács, s miután azonban a tanácsban maga az elnökség is helyet foglal, az elnökség jelölésére nézve inkompatibilitás állott fenn; az egyesületi tanács felkéri a választmányt, hogy ugy mint az előző alkalmakkor is, amidőn elnöki jelölésekről volt szó, a jelölésre egy külön bizottságot delegálni szíveskedjék, mely az igazgató-választmány, mint erre elsősorban hivatott testület nevében a közgyűlésnek direktívával szolgáljon arra nézve, hogy kiket ajándékozzon meg bizalmával.

Emödy József teljes mértékben osztja a tanács azon nézetét, hogy az elnökség jelölésére külön bizottság küldessék ki. A bizottság tagjaiul javaslatba hozza Kodolányi Antal elnöklete alatt Baross János dr., Beliczey Géza, Bernát István, Elek Ernő, Hertelendy Ferencz, Ivánka Oszkár, Koller Pál, Meskó Pál, Mezey Gyula, Nagy Emil dr., Rubinek Gyula, Reusz Henrik, Sággy Gyula és Somssich Andor tagokat. (Helyeslés.)

A végrehajtó-bizottság az egyesületi tanács, illetve Emödy József javaslatához hozzájárul s az elnökség jelölése végett a javaslatba hozott bizottságot küldi ki.

Állásfoglalás a mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslat-tervezet tárgyában.

Mérey Lajos előadó: Tisztelt végrehajtó-bizottság! A mezőgazdasági kamarákról szóló törvényjavaslat tárgyalásának megkezdésekor indokoltnak látom mindenekelőtt néhány személyi vonatkozású kérdést említeni és emelni ki. Bátran merem állítani, hogy a magyar törvényhozási életben nagyon ritkán fordult elő oly eset, amidőn egy miniszter valamely törvényjavaslat betérjesztése előtt a gazdaságszolgálat véleményadásra szólította volna fel oly kérdésben, amely elsősorban magát a gazdaságszolgálatot érdekli s a gazdaságszolgálat által hangoztatott véleményt és nézeteket elfogadta volna a törvényjavaslat kidolgozásának alapjául és ugyszólván ez alapon dönt. A jelen esetben ez — mondom — a gazdaságszolgálat nagy öröme megtörtént s ezért hiszem, hogy a nagygyűlés nem zárkozhatik el azon kötelesség teljesítése elől, hogy Darányi Ignác dr. földmivélsügyi miniszter ur Önagy-

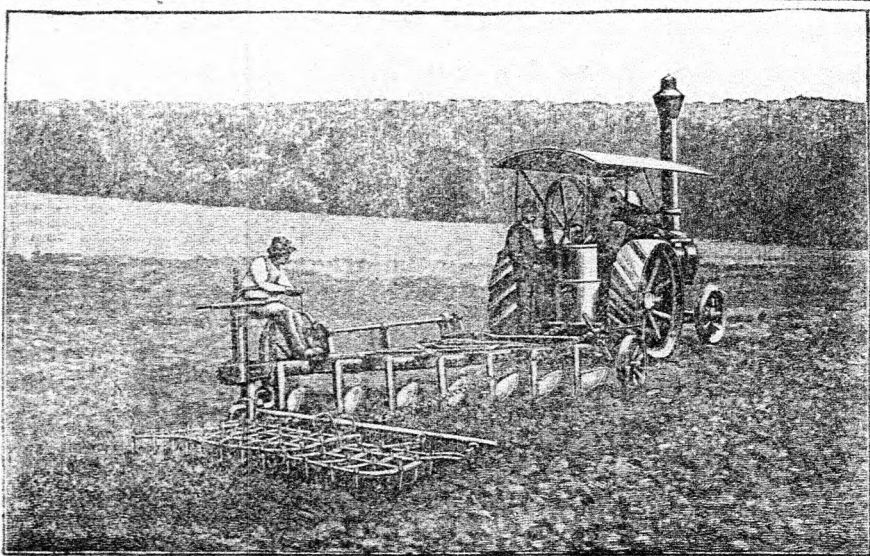
méltóságának ezért, a magyar gazdaságszolgálat érdekei iránti rendkívüli nagy jóakarataért, előzékenysége és figyelméért jegyzőkönyvi köszönetét ne nyilvánítsa. (Élénk helyeslés.) Ugyanezen helyzetben vagyok tisztelt végrehajtó-bizottság Bernát István és Rubinek Gyula tagtársunkra vonatkozólag is (Lelkes éljenzés), akik a mezőgazdasági érdekképviselet tárgyában nemcsak ezen kérdésnek már az 1895 évi III. országos gazdakongresszuson s később a nagyváradi és pécsi országos gazdakongresszusokon történt tárgyalásánál és nemcsak ezen kérdésnek több mint egy évtizeden át következetesen napirenden és felszinen tartásánál, de különösen ezen törvényjavaslat megszerkesztésénél is oly fáradhatatlanul kitartó, lelkiismeretes, buzgó, mélyreható és nagylátókörű munkásságot fejtettek ki, hogy ezért a közgyűlés mély köszönetét valóban megérdemlik. (Helyeslés.)

Végül köszönetet kell mondanom az igen t. egyesületi tanácsnak, hogy e kérdésben az előadói tisztet reámhárítani kegyeskedett és az ezen felhívásra adott igenlő válaszomban azon gondolat vezérelt, hogy ha valamely kérdés annyira megérett, mint ez és ha valamely törvényjavaslat utját oly kiváló körök, mint a gazdasági testületek és oly kiváló férfiak egyengítették, mint Bernát István és Rubinek Gyula, ott az előadói tiszt sikerét az én szerény tehetőségem csekély mérvben sem veszélyeztetheti. (Éljenzés.)

Itt nekem a mezőgazdasági érdekképviselet történetét részletesen előadni felfogádom szerint nemcsak szükségtelen és meddő időfecsérlés, hanem majdnem mondhatnám bántó lenne, mert a t. végrehajtó-bizottság tagjai képezik a gazdasági egyesületek azon zömét, amely zöm minden kérdés előkészítésénél az alapos megvitatás retortáján át hozza a közvélemény elé a tárgyat. Így tehát senki sem ismeri jobban a törvényjavaslat alapelveit, célját és irányzatát, mint éppen a végrehajtó-bizottság t. tagjai, de másrészt senki se fogja tagadni azt sem, hogy a törvényjavaslat indokolásában annak szerkesztői Bernát és Rubinek oly tömör tartalmassággal adták elő a mezőgazdasági érdekképviselet magyarországi történetét, hogy ahhoz érdemben alig lehet valamit hozzáadni. Ha már most figyelembe veszem azt a rendkívül dicséretes munkásságot, melyet a gazdasági egyesületek e kérdésben kifejtettek, amint ezt az általuk betérjesztett vélemények és javaslatok igazolják, akkor elismeréssel kell lennem a magyar gazdaságszolgálat központi és vidéki képviselőivel szemben is, hogy ily rokonszenvvel viseltetnek a törvényjavaslat létrejövetelére iránt.

A magam részéről azt a javaslatot teszem, miután előreláthatólag tárgyalásaink nagyon részletesek és hosszadalmasak lesznek, kegyeskedjenek felmenteni attól, hogy amit már többszörösen a kongresszusok tárgyalásából és a törvényjavaslat indokolásából tudunk, annak ismétlésébe bocsátkozzunk.

Két főgondolat vezérel bennünket a törvényjavaslatnál, ezek egyike az, hogy a gazdaságszolgálat ezen kérdésben lehetőleg egyöntetű megállapodásra jöjjön, a másik pedig, hogy bármikép

UJ! UJ! Egygéprendszerű gőzszántás UJ! UJ!

(egy ölet fogó 7 vasu ekével).

Csekély befektetés. Olcsó üzem.

Tökéletes munka.

Referenciák az egész országból kívánatra rendelkezésre állnak

Egyedüli gyártója:

Első Magyar Gazdasági Gépgyár R.-T.
Budapest, VI., Váci-ut 19. szám.

is nyilat
társadal
véssel
törvény
alaposak
graecas
lennénk
dés elők
tudtuk
a törvén
ajánlom,
kozzunk
hanem m
lesz mind
kifejteni,
nem láto
ajánlom,
lásra. (Hé

Pallavi
azt modt
nak, hogy
ezt kötel
tartozik
az előadó
munkát
az előad
választmán
hogy mell
javaslat ré
Ez értelem
felkérem
tekre néz

Előadó:
rákról int
adott oko
az elnevez
felmerül a
szakaszban
„mezőgazd
laltatik be
megfelelő
részéről a
„földmivél
értetik az

Löherer

zést ajánlj

Miklós

javaslatát

Meskó P

leti földmiv

Rubinek

zések egyik

kifejzeni. Az

magyar szó

osztások.

Miért ne fo

hogy a cz

zavarására

elfogadását.

Darányi

einevezést f

Elnök he

vármegyei

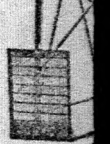
gadtatnék e

mará” elnev

Piller Ká

nevezést fog

Elnök szá

is nyilatkozzék meg a nagygyűlésen a gazdaságtársadalom, vigyük ki közakarattal, köztörök-véssel azt, hogy mielőbb megalkottassék a törvény, mert hogyha tárgyalásaink bármily alaposak lennének, de ha a képviselőház ad graecas calendas halasztaná el a dolgot, mi lennének az okai annak, hogy ezen fontos kérdés előkészítését a mostani kormány alatt nem tudtuk kivinni. Midőn tehát kijelentem, hogy a törvényjavaslatot általánosságban elfogadásra ajánlom, azt indítványozom, hogy ne bocsátkozzunk ismétlésekbe egy általános vitával, hanem miután a részletes tárgyalásnál alkalma lesz mindenkinek az egyes pontoknál véleményét kifejteni, az általános vitának én szükségét nem látom, annak tárgyat nem is adok, hanem ajánlom, hogy menjünk át a részletes tárgyalásra. (Helyeslés.)

Pallavicini Ede ögróf elnök: Az előadó ur azt mondta, hogy köszönettel tartozik a tanácsnak, hogy őt bizta meg az előadói tiszttel. En ezt kötelességemnek tartom korrigálni, nem ő tartozik köszönettel, hanem a tanács tartozik az előadó urnak, azért, hogy ezt a terhes munkát magára vállalta. (Helyeslés.) Áttérve az előadó ur indítványára, azt hiszem a választmány az előadó ur indítványát helyesli, hogy mellőzven az általános vitát, mindjárt a javaslat részletes tárgyalására tér át. (Helyeslés.) Ez értelemben mondom ki a határozatot és felkérem az előadót, hogy észrevételeit a részletekre nézve megtenni sziveskedjék.

Előadó: Az 1. §. mely a mezőgazdasági kamarákról intézkedik, általában sok észrevételre adott okot; ezek egyik legfontosabbja, amely az elnevezés ellen irányul. Az érdekek részéről felmerül az az aggály, hogy miután ők az első szakaszban kifejezetten vannak megnevezve, a „mezőgazdasági kamara“ kifejezésben nem foglaltatik benne az erdőgazdaság is, ők a czim megfelelő megváltoztatását kérik. En a magam részéről a „mezőgazdasági“ kifejezés helyett a „földművelési“ kitéltet ajánlom, mert ebben beleértetik az erdőgazdaság is.

Löherer Andor „gazdasági kamarák“ elnevezést ajánlja.

Miklós Ödön és **Hertelendy Ferencz** előadó javaslatát fogadják el.

Meskó Pál a „kamara“ kitéltet helyett „kerületi földművelési bizottságok“ elnevezést ajánlja.

Rubinek Gyula szerint az ajánlott új elnevezések egyike sem fejezi ki azt, amit ki akarunk fejezni. Az intézmény működési körét jobban kifejezi a „kamara“ elnevezés. Igaz, hogy nem magyar szó, de elfogadták a németek, francziák, osztrákok, az ügyvédek, kereskedők és iparosok. Miért ne fogadhatnák el a gazdák is? Attól fél, hogy a czimmegváltoztatás a fogalmak összszavazására vezetne. Kéri a „kamara“ elnevezés elfogadását.

Darvasi a „kamara“ elnevezést fentartandónak véli.

Elnök helyesebbnek tartaná, ha a Somogyvármegyei Gazdasági Egyesület indítványa fogadtatnék el, mely „mező- és erdőgazdasági kamara“ elnevezést ajánl.

Piller Kálmán az előadó által ajánlott elnevezést fogadja el.

Elnök szavazásra tevén fel a kérdést, 23 sza-

vazattal 3 ellenében az előadó által javasolt „földművelési kamara“ elnevezés fogadtatott el.

Előadó az 1. §. „hivatott“ szó elé a következő kitéltet kéri közbeszurni: *törvényeken, vagy törvényes rendeleteken alapuló megbízás alapján, hatósági teendők ellátására.*

Kétségtelen ugyanis, hogy a kamarákra ezentul a törvényhozás figyelemmel lesz és azok hatáskörébe a miniszter is rendeletileg egy és más teendőt feltétlenül utalni fog, előre kell tehát gondoskodni a kamarák hatáskörének megállapításánál, hogy amit a törvény vagy rendelet reájuk fog háritani, azt mint arra hivatott testületek csakugyan teljesíteni fogják. E kibővítést tehát bátor vagyok ajánlatba hozni.

Serfőző Géza czélszerűnek tartaná kimondani azt is, hogy egyes mezőgazdasági törvények végrehajtásánál a mezőgazdasági kamarák mellőzhetők ne legyenek, mert eddig is alkotattak a mezőgazdaság érdekében törvények és a gazdasági testületek ezekből kihagyattak, mint végrehajtó szervek. Nagy súly helyezendő tehát arra, hogy ezen testületek közreműködése a törvények végrehajtásánál feltétlenül igénybe véssék.

Előadó megnyugtatta felszólalót azzal, hogy óhajtása egy későbbi szakaszban benfoglaltatik.

Az első szakaszt a végrehajtó-bizottság az előadó módosításával elfogadta.

Előadó: A 2. szakaszra vonatkozólag több módosítvány adatott be az egyes gazdasági egyesületek részéről, e módosítások részleges elfogadását hozom javaslatba. Így nevezetesen az a) pontban csupán a „törvényhozási, kormányzati és törvényhatósági intézkedések kezdeményezése“ említettik, holott igen sok esetben éppen a községeknek kell ily intézkedéseket kezdeményezni. Ezért ezen szó „községek“ az a) pont harmadik sorában közbeszurandó.

Löherer Andor a 2. §. a) pontjánál javasolja, hogy a kamarák működési programjába a gazdasági ipar és technika fejlesztése is felvéssék, mert ez a kamarák működésével szorosan összefügg.

Rubinek Gyula ennek a passzusnak a felvétele ellen nem emel kifogást, de nem az a) pontba, hanem egy későbbi c) vagy d) pontba tartja azt felveendőnek.

Mérey Lajos előadó szintén hozzájárul ehhez a módosításhoz.

Elnök határozatilag kimondja, hogy az előadó első módosításához, a „községek“ szó beszúrását illetőleg a választmány egyhangulag hozzájárul.

Mérey Lajos előadó: A b) pontnál sem az előadónak, sem a gazdasági egyesületeknek észrevételük nincs.

Keglevich Gyula gróf javasolja, hogy a b) pontban foglalt azon passzus, hogy a kamarák a „mezőgazdasági munkáskörök és szakszervezetek alapszabályszerű működése felett ellenőrzést gyakorolnak“, hagyassák ki, mert ha a munkások tudják azt, hogy az a szervezet reájuk örökdió, csak ellenséges indulattal fognak viseltetni iránta.

Wimmer Kálmán az Esztergommegyei Gazdasági Egyesület nevében aggályát fejezi ki a kamarák ellenőrzési jogát illetőleg. A 2. §. b) pontja szerint a mezőgazdasági kamarák a gazdasági egyesületek alapszabályszerű műkö-

dése felett ellenőrzést gyakorolnak, de ezen ellenőrzési jogban kell valamelyes hatalomnak foglaltatnia, amelylyel az ellenőrzés gyakorolható, ami nem lehet más, mint az egyesületek határozatainak felülbírlása, de a javaslatban nincs gondoskodás arról, hogy a kamara tudomására miként jutnak ezen határozatok, amelyek, ha esetleg alapszabályellenesek, a kamara fogja-e a felfüggesztést eszközölni, vagy megmarad ezen joga a kormányhatóságnak? Ha megmarad, amint szóló szerint kell, hogy megmaradjon, akkor ezen pont feleslegesnek látszik vagy ha a végrehajtó-bizottság az eredeti szöveg meghagyását határozza el, ez esetben az ellenőrzési jog gyakorlása részletesebben volna meghatározandó.

Lippich Gusztáv hozzátenni javasolja, hogy a kamara csak a vele összefüggésben levő gazdasági egyesületek működése felett gyakorol ellenőrzést, mert egy későbbi szakaszban az mondatik, hogy lehetnek teljesen független gazdasági egyesületek is, melyeknek semmi köztük nincs a kamarákhoz.

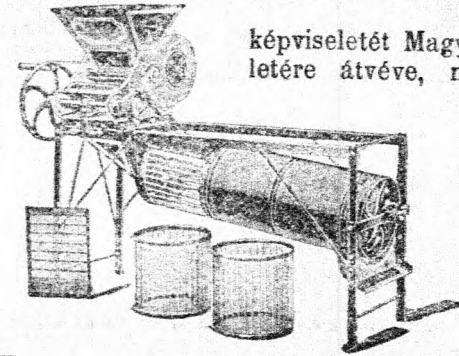
Vásárhelyi József valamennyi gazdasági egyesületet függetleníteni kívánja a kamaráktól, hogy legyen olyan testület is, amely képes lesz a kamaráknak esetleg helytelen irányba terelődő működését ellenőrizni.

Mérey Lajos előadó úgy veszi észre, hogy valamennyi felszólaló a b) pontnak leglényesebb rendelkezését figyelmen kívül hagyta. A b) pont szerint a kamarák nem fogják a gazdasági egyesületnek egyszerűen bármilyen működését ellenőrizni, hanem a súly azon fekszik, hogy az alapszabályszerű működést fogják ellenőrizni, ellenben semmiféle befolyása nem lesz a kamarának a gazdasági egyesületek általában való működésére. Ajánlja a b) pont elfogadását.

Eber Ernő dr. részben hozzájárul azokhoz a felszólalásokhoz, amelyek a b) pontnak törlését kívánják, mert a gazdasági egyesületeknek és gazdaköröknek a földművelésügyi miniszter által megerősített alapszabályaik vannak, tehát ezeknek alapszabályszerű működése felett az ellenőrzés joga továbbra is a földművelésügyi miniszter hatáskörében maradhat csak. Ha nem alapszabályszerű, hanem másnemű működés felett való ellenőrzésről volna szó, akkor volna rációja ennek a pontnak, de így szóló nem tartja feletébb lényeges kérdésnek, hogy a gazdasági egyesületek kivonassanak-e az ellenőrzés alól.

Nagy Emil dr., teljes lélekkel csatlakozik azokhoz, amiket az előadó mondott. Eberrel szemben figyelmeztet arra, hogy igen könnyen jöhetnek idők, amikor a földművelésügyi miniszter egészen más parlamenti befolyás alatt fog állani, semhogy a gazdasági érdekek szempontjából hathatós felügyeletet lenne képes gyakorolni. Egészen más a bürokratikus ellenőrzés és egészen más az, ha az van kimondva, hogy a mezőgazdasági kamara tárgyilagosan, állandóan és közvetlenül ellenőrizheti az illető működést. Ha nekünk a törvényhozás és a miniszterium egy ilyen hatalmat hajlandó a kezünkbe adni, vétenénk a gazdálkodás érdeke ellen, ha ezt a hatalmat a kezünkől kiadnánk, amely társadalmilag óriási erőt fog magában rejteni.

A HEID-féle GÉPGYÁR

képviselétét Magyarország területére átvéve, módunkban áll

eredeti HEID-féle gabonakonkolyozókat, eredeti

HEID-féle magosztályozó gépeket

jutányos áron, az ismert első-rangu kivitelben szállítani. E gyártmányt tartóssága és kiváló tökéletes munkateljesítése jellemzik. Ujdonság: kemény nickel-atvonatu trieur-köpenyek, melyek tartósság tekintetében minden eddigi készítményt sokszorososan felülmúlnak. — Leirással és árajánlattal készséggel szolgál:

Bächer Rudolf, Melichar Ferencz, Budapest, VI., Nagymező-ú. 68.

Bernát Istvánnak szintén az a felfogása, hogy ez a pont fenntartandó. Szóló furesának találja a gazdasági érdekek szempontjából azt, hogy valamelyik földmivelésügyi miniszternél, aki esetleg bürokratikus befolyások alatt áll, nagyobb védelmet reméljenek, mint annál a kamaránál, amely a vármegye színe-javát, az összes irányadó férfiakat egyesíti magában.

Megjegyzzi még szóló, hogy amit Keglevich Gyula gróf mondott a munkásokra nézve, azt nem tartja egészen helyénvalónak. Szóló szükségesnek látja, hogy ez a rész a törvényben benne maradjon. Ha a munkásoknak nem tetszik az ellenkezés, azzal le kell számolnunk nekünk. Ha erről a jogunkról lemondanánk, ez bizonyos meghátrálást jelentene részünkről.

Günther Ferencz osztja Bernát István nézetét, mert a gazdasági egyesületek legnagyobb baja az, hogy az egyesülési jog nincs törvénybe iktatva, hanem rendeleteken alapszik. Az egyesületek feloszlása is a közgyűlésekhez van kötve s a számarány sincs megállapítva. Akárhányszor megtörténik, hogy a feloszlást kimondani hivott közgyűlésen a tagok határozatképes számban nem jelennek meg s az alapszabályok szerint a 14 napra összehívandó új közgyűlés a megjelentek számára való tekintet nélkül határoz.

Elnök figyelmezteti a szónokot, hogy az általa fölhozottak nem tartoznak a tárgyhöz.

Günther Ferencz: nem is kívánt felszólalni, de az előtte szólók ezt a tárgyat fejtegették.

Elnök úgy veszi ki, hogy a többség az előadói javaslatához hozzájárul s ezen pont változtatlan fentartását határozza el.

Előadó a c) pontra nézve két irányú módosítás érkezett be; ezek egyike a gazdakörökkel és szövetségekkel nem a szükséghez képest való, hanem a „lehetőség szerinti” szerves összeköttetésbe lépést javasolja. A másik módosítás a Pestvármegyei Gazdasági Egyesület indítványa, mely szükségét látja, hogy már a törvényjavaslatban történjék intézkedés a megyei és járási szervezetek megalakításának kötelezővé és a községi szervezet (községi gazdatisztület és tanács megalakításának) fakultatív tételét kéri kimondani. Szóló a maga részéről elvileg ezt az óhajt rendkívül fontosnak és megszívelendőnek tartja ugyan, nem bírja azonban felfogni azt, hogy már most miképpen tudná az indítványt tevő egyesület bebizonyítani azt, hogy ez máris időzerű és lehetséges.

Felfogásom szerint — úgy mond — most megkezdjük a földmivelési kamarák felállítását akként, ahogy mindnyájan megvagyunk győződve azok sikeres működésétől; de hogy miképpen fognak fejlődni, mily területre fognak kiterjedni, a sok független gazdatársadalmi szervezet mellett miképpen fognak életképességet tanúsítani, ezt előre megmondani semmiféle gyakorlati gazda nem tudja.

Előttem kétségtelen, hogy a Pestvármegyei Gazdasági Egyesület ezen óhajtát az életreánk fogja kényszeríteni s hogy a járási és községi szervezetek létesítését maguk a kamarák fogják kezdeményezni, de hogy ezt a nagy munkát ma mondjuk ki egyszerre elvégzendőknek, attól tartok, hogy a lényeg, t. i. a kamarák megalakítása hosszú időre fog elhúzódni éppen a járási és községi szervezetek létesítése mellett,

amely hosszú idő alatt talán a vízzel magát a gyermeket önthetők ki.

Ez az állapot indokolja meg azon álláspontomat, hogy bármennyire méltányoljuk is a pestvármegyei indítványt, ezidőszertint beveendőnek nem találom, mert olyannak tartom, amely az egész kérdésnek elodázását okvetlenül maga után vonná, ezt pedig maga a Pestvármegyei Gazdasági Egyesület sem akarná, éppen ezért kérem, hogy a szakaszt változtatlanul elfogadni méltóztassék.

Serfűző Géza az előadó a kamarák kiépítésének a kérdését vetette fel. Szóló egy későbbi szakaszánál óhajtotta e tárgyban felszólalni, de hogy ez most felhozott, kénytelen egyesülete álláspontját kifejteni. Midőn a Pestvármegyei Gazdasági Egyesület e kérdéssel foglalkozott, az lebegett előtte, hogyha törvénynyel adjuk meg a kamaráknak a működési jogot, akkor kell gondolkozni az eszközökről is, amelyek a kamarák működését kint a periferiákon érvényre juttatják. Egyesülete első ízben azt a javaslatot terjesztette be, hogy az érdekképviseleti kérdés egész a községi viszonylatokig építtessék ki; de a tárgyalások folyamán meggyőződött arról, hogy a mai viszonyok között ez meg nem valósítható, ezért helyezkedett arra az álláspontra, hogy a legkisebb tagozat létesítése a törvényben biztosíttassék s ez a tagozat a járási testületek. A községi testületek életre hívása pedig bizassék magára a kamarára s ez fakultatív módon történjék.

Nem osztja előadó azon nézetét, hogy e módoszat mellett elodáztatik a kérdés megoldása, mert ha a törvényben kimondatik, hogy a kamara köteles a járási szervezet kiépítésére, ez nem hozná magával az elodázást, mert szerinte a kerületi kamarák a járási szervek nélkül, melyek szorosan összefüggenek a közigazgatással, nem is tudnának működni.

Simonyi-Semadam Sándor egyetért az előadóval abban, hogy a járási és a községi szervezeteknek azonnali keresztülvitele bizonyos időbeli elodázást okozhatna. Meg kell tehát adni a lehetőséget ezen szakaszban arra, hogy amennyiben a kamarák ezt szükségesnek látják vagy a kerületek maguk kívánják, a kamara jogosítva, sőt bizonyos feltételek mellett kötelezve legyen az alsó szervezeteket is kiépíteni. Ha valami hibája van ezen törvénytervezetnek, az csak az lehet, hogy benne csak a nagybirtok érdeke érvényesül s könnyen azzal a szemrehányással találkozhatunk, hogy építünk egy szervezetet, amely képviseli a 100—200 és ezen felüli holdnyi birtokkal rendelkező gazdákat, de a kisembereket nem. E szemrehányást csak úgy tudjuk elmellőzni, ha belevonjuk a községi szervezeteket is. Méltóztassék tehát e szakaszban annak kifejezést adni, hogy ezen alsóbb szervezetekre feltétlenül szűkség van s hogy, bár azok kiépítése nem kívántatjuk jünkünk a törvény életbeléptetésével, de oly módon, hogy a törvény hatálya az egész gazdaközönségre kiterjesztetik.

Miklós Ödön el akarja kerülni az elvi vitát, mert úgy látszik, az önmagától vetődik fel, mert az egyesületek életében éppen ez az ütköző pont, amely régóta foglalkoztat bennünket. Mikor legelőször 1892. évben e teremben az a nagy országos mozgalom megindult, hogy a mező-

gazdasági érdekképviselet szerveztessék, már akkor kifejezést adtunk annak, hogy a szervezet törvényhozási intézkedéssel való felépítését alulról felfelé kezdjük meg és szervezzük azt a községtől felfelé a legfelsőbb földmivelési adminisztrációig. Ezen nézet elől ma sem térhetünk el. A Borsodvármegyei Gazdasági Egyesület véleményét a következő alapelvek szem előtt tartásával terjesztette be: Határozottan kívánatos, hogy valami történjék az érdekképviselet körül. Egyesülete nem kívánja megakadályozni azt, hogy ha azt méltóztatnak celszerűnek vélni, hogy felülről lefelé szerveztessék s hogy elsősorban a legfelső szerv, a kamarák létesíttessenek, ehhez készséggel hozzájárul, teszi pedig ezt azért, mert tényleg elodázhatatlan ez a kérdés megoldása; de egyesületének beadványa kifejti azon alapelveket is, hogyha már egyszer a törvényhozás elé megyünk s ha a hangulat ott olyan kedvező, mint ma, a törvény által való szervezés tényleg alulról felfelé eszközöltessék. Ez a szólónak az álláspontja. Magyarországon hiába hozunk törvényes alkotásokat, a legüdvösebbek is papíron maradnak, mert gyakorlati végrehajtásukban a homokban oszlanak szét. Különösen áll ez a földmivelési törvényhozásunk keretében való végrehajtások körül; csak azon intézmények tudnak prosperálni, amelyek legszorosabb összeköttetésben vannak a közigazgatási adminisztrációval. Átláttuk ezt már régebben. A megyei gazdasági egyesületek közül csak azok azok tudnak üdvös és eredményes működést kifejteni, amelyek működésüket szorosan össze tudták kapcsolni a vármegyei étellel. Nálunk Borsod megyében a községek hivatalból tagjai a gazdasági egyesületnek, meg van tehát az érdekképviselet szervezve oly módon, hogy minden község, amely bizonyos adóalappal bír, legalább 2, de legfeljebb 5 taggal képviselteti magát a gazdasági egyesületben, a közgyűléseken részt vesz és fizet minimális csekély tagdíjat, tehát a szoros kontaktus megvan. Így tudunk legalább a periferiákon érvényesülni.

Szóló egyesületének első álláspontja tehát az, hogy a szervezetet összeköttetésbe kell hozni a vármegyei törvényhatósági étellel; a másik álláspont az, hogy kívánatos, miszerint minden járásban, körjegyzőségben a gazdakörök hivatalból szerveztessenek, amelyek szoros kapcsolatba jutnának a járási szervekkel, minden vármegye területén egy, a törvény által szabályozott gazdasági egyesülettel, melylyel a mai szabad társulás révén fennálló egyesületek is társulhatnak, mert ezek szívesen társulnak, hisz tudjuk, hogy a legtöbb egyesület mennyire rá van utalva a miniszter jóindulatára, anyagilag küzködve él és nem bírja felőlelni azt a működési kört, amit kellene; bármily magánszervezkedést végre akarunk hajtani, nincs meg az összetartozandóság azon érzete, ami gazdasági életünk körében működők között nincs meg az összetartozandóság azon érzete, mint a fegyelméletben gondolkozó németeknél, ahol az emberek tizezrei, százezrei és milliói vesznek részt az ily egyesülésekben, míg nálunk alig 60—70 ezer ember áll — papiroson — az ily egyesületekben s ezeknek alig egy negyedrészre fűgál és fizeti a tagdíjakat. A földmivelésügyi kormány rendkívül nehéz helyzetben van, nincsenek kint a

REKORD DRILL

a legjobb páros soru vetőgép.

Losonczi gyártmány!

Losonczi gyártmány!

Kívánatra szívesen küldünk árjegyzéket.

A MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK GÉPGYÁRÁNAK VEZÉRÜGYNÖKSÉGE
BUDAPEST, V., VÁCZI-KÖRUT 32. SZÁM.

vidéken
hajtasát
bíróra
működé
gazdasá
mert a
kül, hog
volna, h
álló egy
gokba és
képpen
néz ki
ily törv
építsük
vencziá
kamarák
eszközök
alapuló
„egyesül
dolgozók
gunkat
akarjuk,
nem fog
az is, h
fognak e
hogy ké
az a gaz
megterhe
áthárítot
elhinni,
fizetnek,
korona
fizet töb
volt a há
mány ha
resszive,
pl. az
delmek,
kifolyó
lehet az
lehet az
nálni, d
ehhez;
szoros
fajlalnán
kamara,
üdvös m
rületi ka
feleslege
gazdatár
intelliger
hogy ige
tekintetb
Bernát é
kifejtette
szükségle
Hogyha
tot abba
ban a le
először s
szívesen
ténnie ke
rozat az
építtessék
vek kiépí
lyeselném
foglalást.
megakada
vagyok h

80

vidéken végrehajtó szervei, a törvények végrehajtását nem tudja másra bízni, mint a szolgabíróra és a falusi jegyzőre. A gazdátársadalmi működésnek csak ott tudunk életet adni, hol a gazdasági egyesület működik; ez is igen kinos, mert a mezőrendőri törvényt megalkottuk anélkül, hogy végrehajtó közegekről gondoskudtunk volna, becsatoltuk tehát a szabad társuláson álló egyesületeket a mezőgazdasági bizottságokba és így tudtuk átvinni hatáskörünket valamilyen közéletbe. A gyakorlati élet úgy néz ki a vidéken. Én 1893-ban kidolgoztam egy ily törvényjavaslatot, hogy ezen szervezetet építsük ki alulról felfelé, mert nagy inkonzisztencia van abban, hogy meg lesznek a kamarák s ezeknek meg lesznek a fényes anyagi eszközei és szellemi erői, de a szabad társuláson alapuló egyesületek azt fogják mondani, hogy: „egyesületünket ne bántsa senki, szabadon dolgozunk és a magunk erejéből akarjuk magunkat fenntartani, minket ne bántson senki, ha akarjuk, a kamara tanácsát elfogadjuk, vagy nem fogadjuk el!” Viszont azonban bizonyos az is, hogy ezek az egyesületek csak tengődni fognak ezen a czímen. Ezért fejtettem ki azt, hogy kétszeresen megterhelni magát nem fogja az a gazda, aki azt fogja mondani, ha engem megterhelnek a kamarai járulékkal, hát én azt áthárítom a gazdasági egyesületre. Méltóztassék elhinni, még az a csekély tagdíj is, amit ma fizetnek, nagy teher. A legkisebb község négy korona díjat fizet, de 10 koronánál egy se fizet többet, még ez is terhére van. Nekem az volt a nézetem, hogy a földmivelésügyi kormány hajtja be a földadó egy százalékát progresszíve, azután ott vannak egyéb források is, pl. az apaállatok vizsgálatából befolyó jövedelmek, az állategészségügyi intézkedésekből kifolyó bírságok stb. gazdasági célokra fel lehet ezen pénzeket használni, ezekből meg lehet az egész szervezetet alulról felfelé csinálni, de kijelentem, hogy nem ragaszkodom ehhez; elmondtam aggályaimat, mert azok szoros összefüggésben vannak az étellel, de fájlaltam azt, ha ez a szép intézmény, a kamara, megfelelő szervek hiányában ne tudna üdvös működést kifejteni. En elfogadom a kerületi kamarai rendszert azért, mert soknak és feleslegesnek tartanék annyi kamarát, amennyit gazdátársaim többsége kíván; Magyarország intelligens gazdái nem tartják kívánatosnak, hogy igen sok kamara létesüljön, nekünk e tekintetben igen óvatosságnak kell lennünk. Bernát és Rubinek tanulmányai nagyon szépen kifejtették azt, hogy 18—20 kamara az ország szükségletét hosszú időn át el fogja látni. Hogyha gazdátársaim nem látnak ütköző pontot abban, hogy a kamarai szervezet önmagában a legmagasabb fokozatban alkottassék meg először s csak azután menjünk felülről lefelé, szívesen hozzájárulok, mert valaminek már történnie kell ebben a dologban. De ha a határát nem az volna, hogy a szervezeti kérdéseket építtessék meg s ha a községi és járási szervek kiépítése a priori létesíthető, teljesen helyeselném s melegen pártolnám ezt az állásfoglalást. Kijelentem, hogy a hozandó határozatot megakadályozni nem akarom, csekély ember vagyok hozzá s kedvem sincs ahhoz, meg nem

is szeretnék diszharmoniót felidézni, barátaimat is kérem, hogy ne tegyék azt, mert félre fognak bennünket érteni. Ha azon meggyőződés jut érvényre, hogy a kerületi kamarai rendszer által a mezőgazdasági érdekképviselet kérdése megoldható s esetleg egy másik törvény revíziója alkalmával kiépíthetjük az alsóbb szerveket, akkor mindkettőt kell követelnünk, de én a multamnak, tapasztalataimnak tartozom azzal, hogy az elmondottakat szíves figyelmükbe ajánljam. (Éljenzés.)

Kodolányi Antal szintén hozzájárul ahhoz az indítványhoz, hogy a törvényben kifejezésre juttatassék a járási szervezetek létesítése. Épp ezért annak a véleménynek a híre, melyet előtte szóló hangoztatott; 1872. évben szóló gazdasági köröket akart létesíteni, mert abban a meggyőződésben volt, hogy alulról felfelé ki lehet az érdekképviseletet építeni. Sajnos, akkor a betegsége elszólitotta ezen térről, de ma is osztózik a Pestmegyei Gazdasági Egyesület azon véleményében, hogy ezen közbeeső szervezetek létesítésének a lehetőségét a törvénytervezetbe valami módon be kell venni.

Lippich Gusztáv szintén azon gyakorlati tapasztalatokra hivatkozik, melyeket Miklós Ödön előadott, hogy azok az intézmények Magyarországon, melyek nincsenek szerves összefüggésben a megyei törvényhatósággal, nem életképesek. Szólok ismeri az életet, elrettentő példaként állanak előttünk a kereskedelmi és iparkamarák. Szólok foglalkozott odakint a vidéken ipari és kereskedelmi dolgokkal és látta azt a szomorú állapotot, hogy mit eredményezett 20—30 év alatt a kereskedelmi kamarai működés. Semmit mást, minthogy a szegény csizmadiatól, asztalostól minden évben egy csomó írtékét behajtott és a kamarai székhelyeken építettek palatákat s lekötötték a palota költségére az érdekeltég anyagi erejét örök időkre. Éppen ezért melegen pártolja Miklós Ödön azon véleményét, hogy igyekezzünk a kamarákat szerves összefüggésbe hozni a vármegyével. A Pestvármegyei Gazdasági Egyesület az életből beszél, igen is kell a kamaráknak szöcsövének lenni, mert a pesti vagy a debreczeni kamarákban fognak üdvös határozatokat hozni, de a kunyhókban és a tanyákon azokról nem tudnak semmit, hogyha nincs szöcső, amely a kamarai működés eredményeit oda is elviszi. Szólok a Pestvármegyei Gazdasági Egyesület javaslatát és Miklós Ödön ezirányú felfogását teljes mértékben osztja.

Rubinek Gyula: Ennél a sokat vitatott kérdésnél két nézet küzd egymással szemben a gazdasági egyesületek állásfoglalásában. Az egyik nézet függetleníti a gazdasági egyesületeket a kamarától és azoknak kívánja azon funkció biztosítását, amelyek a megyei adminisztráció kapcsolatában az érdekképviseleti szervekre hárulnak. A másik nem akar tudni semmit a gazdasági egyesületekről, hanem azokat saját magára akarja hagyni, sőt beleolvasztani a kamarába és már ezen törvény keretében akar létesíteni olyan szervezeteket, amelyek a mezőgazdasági közigazgatásnak támogatására volnának hivatottak. Maguknak a gazdasági egyesületeknek óriási többsége amellett foglalt állást, hogy a vármegyei gazdasági

egyesületeket fenntartandóknak és azon mezőgazdasági közigazgatási teendőkkel felruházandóknak tartja, amelyek tulajdonképpen a mezőgazdasági érdekképviseleti faktoroknak, tehát a kamaráknak volnának feladatai. Azért szerkesztetett meg így ez a szakasz, amint szövegezve van és azért mondja, hogy ideiglenesen vagy állandóan feladatokkal megbízhatják a kamarák a vármegyei gazdasági egyesületeket. Ha már most az a vélemény lenne itt elfogadva, hogy a gazdasági egyesületeket egyáltalában küszöböljük ki, ez annyit tenne, mint tisztán hivatalos szervezetekre alapítani az érdekképviselet kiépítését. Szólok nézete szerint pedig ez helytelen dolog. Akik a gazdasági egyesületek multjára hivatkoznak, akik ezen gazdasági egyesületeket fenntartani és a jövőben fejleszteni kívánják, azoknak nézetét helyesli szólok. Mert lehetetlenség, hogy mi a gazdátársadalomnak öntevékenységét kizárólag választott szervekre ruházzuk és hogy ne törődjünk a szabad társulás alapján álló szervezetekkel, amelyek hivatottak éppen ezen választott hivatalos szerv működését ellenőrizni és irányítani, sőt kiegészíteni. De megfeledezünk arról is, hogy a közigazgatás összes fokozataiban kiépíteni ezeket a szervezeteket csak papiroson lehet, hiszen a mezőgazdasági bizottságok is szervezendők voltak és nem szerveztettek, ahol pedig szerveztettek, nem működnek, mert megfelelő anyag nincs hozzá, nem tudnak annyi vezető elemet szerezni, amely elegendő idővel és tehetséggel rendelkezni ahhoz, hogy elláthassa a szükséges teendőket.

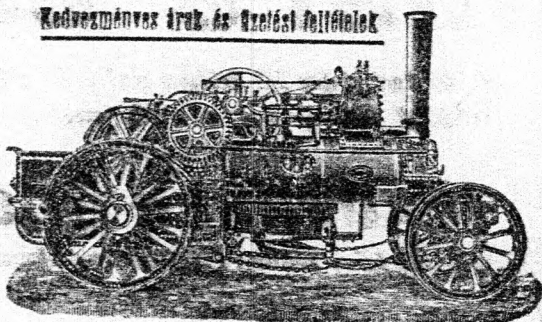
Tehát itt csakis fokozatos kiépítésről lehet szó. Nem minden kamara fog egyenlően bevélni, ezek között is lesznek gyengébbek és kiválóbbak, azért szükséges olyan szervezet, amely irányítólag és támogatólag hasson közre azon kamarák működésére, amelyek anyagi vagy szellemi erő hiánya folytán képtelenek nagyobb erőfeszítésre.

Azután figyelembe jön az anyagi kérdés is. Az alulról való kiépítés híve a Borsodvármegyei Gazdasági Egyesület a földadónak csak egy perzentjét kívánja kamarai adóra felhasználhatni, ami 750 ezer korona, ebből pedig a kamarák sem tudnak megélni, nemhogy 4000 községben, 465 járásban, 63 megyei és 25 városi törvényhatóságban lehessen hivatalos szervezeteket létesíteni. Ne legyünk olyan könnyelműek egyébként a hatósági funkciók elvállalásánál. Nyilatkozzék maga az a kamara, hogy van-e elég anyagi ereje ahhoz, hogy elláthassa ezt a funkciót, ha nincs, biztosítja-e neki a törvényhozás a szükséges anyagi erőt, hogy ezt a funkciót elvállalhassa, harmadszor kérdés, hogy ezen hatósági funkció elvállalása nem-e bénítja meg a kamara akciószabadságát és függetlenségét, mert nem szabad arról elfeledkeznünk, hogy ezen szervezeteknek elsősorban ellenőrző és kezdeményező hatásköre van. Ha tehát mi hatósági funkciókkal megterheljük a kamarákat, ez annyit jelent, hogy a kormányának az ellenőrzését is kötelesek ezek a szervezetek tünni, amint pedig a kormányzati hatalom ki fog terjedni ezekre az érdekképviseleti faktorokra, akkor ezek megszűnnek önálló működést kifejteni. Tehát bizonyos óvatossággal

BORSZLÓ ■ ■ ■ BUDAPEST

Elsőrangú külföldi és magyarországi referenciák.

Kedvezményes árak és azonnali szállások

**Teljes gőzeke-készleteket
és gőz-utihengereket**

legtökéletesebb kivitelben szállít

KEMNA J. gőzeke- és gépgyár ■ ■ ■ Magyarországi igazgatósága ■ ■ ■ BUDAPEST, IV., Kossuth-Lajos-utca 8.

kell ezeknek a funkcióknak elvállalásánál eljárni. Egyébként ellentét a két fe fogás között nincsen, csakis időbeli. De a továbbiak folyamán figyelembe kell venni, hogy a mezőgazdasági közigazgatás kérdésével nálunk a mezőrendőrségről szóló törvény is foglalkozik és ez a törvény ma revízió küszöbén áll. Szólv nézete szerint a mi feladatunk az volna, hogy alakítsuk meg a kamarákat és már ezen megalakult kamaráknak legyen feladatuk az, hogy a mezőrendőrségről szóló törvényt revideálják és ezen revízióban gondoskodjanak legelősebb belátásuk szerint arról, hogy a vármegyei adminisztráció kapcsolatában miképp érvényesüljön a mezőgazdasági érdekképviselet. Ezt két indok parancsolja. Az egyik az, hogy máris vannak ebben a törvényben ilyen szervezetek, amelyeket meg kell változtatni s a kamarával vonatkozásba hozni, másodsor, hogy ezen törvényben gondoskodjunk azon anyagi eszközökről, amelyek ezen adminisztráció ellátásához szükségesek. Tudjuk, hogy a kormányzatban mindig meg van az a törekvés, hogy az általa vállalandó terhet áthárítsa másra. Tehát abba nagyon szépen bele fogna egyezni a kormányzat, hogy a járási és megyei mezőgazdasági bizottságok teendőit a kamarák elvállalják, de azt fogja mondani, hogy viseld a költségeket is és akkor a kat. tiszta jövedelemnek 3—4 százalékát sem lesz erre elég. A másik indok tehát az anyagi szempont, amely arra késztet bennünket, hogy várjuk meg a mezőrendőrségről szóló törvény revízióját és ott gondoskodjunk megfelelő anyagi eszközökről is, a kamarai illetékeken kívül.

Ezek azok a szempontok, amelyek ezen javaslatnak a kidolgozóit ennek a pontnak a megszerkesztésénél vezérelték.

Megjegyzi még, hogy ha valaki azt állítja, hogy a gazdasági egyesületek a kamarák szervezése után meg fognak szünni, ez olyan állítás, amely semmi pozitívumon nem alapszik. Szólv a maga részéről ezzel szemben a maga hitét állítja, hogy a gazdasági egyesületek a kamarák szervezése után sokkal eredményesebb működést fognak kifejteni annál inkább, mert bőségesebb anyagi eszközök és szellemi és anyagi támogatás fog rendelkezésükre állani. Láthatjuk azt is, hogy a külföldön, pl. Németországban a gazdasági egyesületek nagyobb működést fejtenek ki. Mindig lekicsinyeljük a magyar parasztnak társulási képességét, erre azonban a mi magyar szövetkezeti mozgalmunk élesen reagál.

Mikor ez a mozgalom megindult, mindenki hű törekvésnek mondta Károlyi Sándor gróf akcióját, ime, a gyakorlati élet, amelyre büszkén hivatkozhatunk, fényesen reagál azokra, akik ezzel a kishitűséggel akarták a nemzetet elaltatni. Szólv élteti az a remény, hogy a gazdasági egyesületeket egy fényesebb jövő elé fogja állítani a földmivelési kamarákról szóló javaslatnak törvényerőre való emelése.

Blaskovits Ferencz: A felszólalók többen hangsúlyozták itt azt, hogy nálunk a társadalmi működés gazdasági téren alig várható másképp, mint hogyha a társadalmi szervezet szoros kapcsolatban van a közigazgatással. Szólv megvallja, hogy e nézetben sok igazság

van, de ez nem mutat másra, mint arra, hogy nálunk a szabad társulás még kezdetleges stádiumban van. A maga részéről azon véleményben van, hogy a szerves összeköttetés a földmivelési kamaráknál s azok különböző alfokozatainál annyiban kevésbé szükséges, mert a vármegyei életben és a gazdátársadalmi működésben körülbelül ugyanazok a férfiak vesznek részt, akik a kamarákban vezető szerepet fognak játszani, ugyanazok megyebizottsági tagok is lesznek egyúttal, tehát a személyi kapcsolat megvan. De hogy a szabad társulás magában véve eredményeket ne mutatna fel, azt a szegénységi bizonyítványt ne állítsuk ki magunkról. A külföldön is megvannak a törvény alapján működő testületek mellett a szabad társulás alapján álló testületek is. Arra nézve pedig, hogy nálunk sem lehetetlen a dolog, hivatkozik a Délvidéki Földmivelők Gazdasági Egyesületére, melyről nem lehet mondani, hogy tevékenységet nem fejt ki s hogy tagjait erkölcsileg, szellemileg a mezőgazdasági téren vezetni ne tudná, pedig igazán semmiféle hatósági eszköz nem áll rendelkezésére. Szólv nem tagadja, hogy a társadalmi öntevékenység nálunk a gyermekkorát éli, de azt fejlesztetni kell és lehet is. Hogyha eredményes tevékenységet akarunk elérni, akkor ezen szabad társulást nem lekötni, hanem fejleszteni kell. Ami azt illeti, hogy alulról felfelé kell megszervezni ezen kamarákat, erre nézve hivatkozik Kodolányi állítására, aki 1872. évben vetette fel az eszmét s ma, 36 év után alig haladtunk előbbre. Szólvnak az a meggyőződése, hogy ha alulról kezdjük a kamarák szervezését, akkor ötven év múlva is ott leszünk, ahol ma vagyunk; éppen ezért okvetlenül felülről kell szervezni. Hogy vajjon a kamara törvényhatósági vagy községi körzeteket csinál-e magának, szólónak az ellen kifogása nincs; ha fakultatíve bele akarjuk venni a községi szervezeteket is, azokat bevehetjük olyan formában, hogy a kamarának jogában áll törvényhatósági, járási és községi szervezeteket is létesíteni. Ezzel nem akasztjuk meg a kamaráknak mielőbb törvény útján való megalkotását, közvetítő indítvány gyanánt az elmondottakat proponálja.

Elnök mielőtt a következő felszólalónak adná át a szót, bejelenti, hogy Simonyi-Semadam bizottsági tag a c) pont végéhez a következő töldást hozza javaslatba:

„s a szükséghez képest a járásokban esetleg a községekben is a megfelelő szervezeteket megalkotják.”

Günther Ferencz: A Bács-Bodrogvármegyei Gazdasági Egyesületet e kérdésben az az elv vezérelte, hogy a kamarák létesülése mielőbb törvényerőre emelkedjék; egyesülete a szövegben levő javaslatot elfogadja, mindamellest szóló precizizozza egyesülete azon régi állásdöntését, hogy egy külön kamara fölállítását kéri a megye területére azon okból, mert Bács megye több adót fizet, mint Erdély 13 vármegyéje és az egész megye mezőgazdasági területtel bír s 4 törvényhatóságot foglal magában. Egyesülete mindazáltal kerületi kamarai rendszer mellett foglal állást, mert a megyei gazdasági egyesületeket szerves összeköttetésbe lehet hozni a földmivelési kamarákkal. Közvetítő

indítványa tehát odaterjed, hogy a vármegyei gazdasági egyesületet minden megyében létesíttessenek s ezek törvénybe ígátva, a hozzájárulás arányában a kamarák által szubvenzióban részesíttessenek. Ha ez a törvényben kifejezést nyer, akkor a gazdasági egyesületek érdeke megvédtetik s létük veszélyeztetve semmiképpen sincs.

Lóherer Andor szerint e szakasz homályban hagy arra nézve, hogy a szervezés mily irányelvek szerint történjék; az 5. §. sem intézkedik aziránt, hogy ki fogja a kamarát létesíteni, illetve kik fogják megalkotni. A vita a körül forog, hogy felülről vagy alulról szervezzük-e a kamarákat. A c) pontot úgy kéri megfogalmazni, hogy az átmeneti stádium abban kifejezést nyerjen.

Elnök a vitát bezárja. Most következik az előadó, aki a zárszó jogával él.

Előadó: Törvényjavaslat megalkotásánál általános elvi kijelentésekkel foglalkozni bajos, éppen ezért, ha valakinek észrevétele van, azt vagy elfogadja a végrehajtó-bizottság, vagy nem, de ha elfogadja is, akkor is annak a véleménynek meg kell szövegeznie lennie, mert csak úgy tudhatjuk, hogy mihez járulunk hozzá. A vita során csak egy indítvány adatott be, mely így hangzik: (Olvassa Simonyi-Semadam fenti indítványát.) Én — ugymond — készséggel járulnék hozzá ezen indítványhoz, ha alapját látnám magában a törvényjavaslatban annak, hogy ily járási és községi szervezetek a törvény által létesíttessenek és hatáskört kapnak. De azt mondani, hogy a kamara jogosult létesíteni egy oly szervezet, amelyet a törvény nem enged meg, az törvényhozásilag teljes lehetetlen. Az előttem kétséget nem szenved, hogy ez az óhajunk szükséges, de akkor meg kellene e törvényjavaslatban éppúgy határozni, hogy a járási, községi szervezet mily tagokkal, mily hatáskörben fog működni.

Ezért mondtam, hogy ebbe belemenni nem időszerű, mert akkor visszakapjuk az egész munkálatot és azt fogja a miniszter mondani, hogy tessék erre nézve a részletes munkálatot beadni. Én tehát bátorodom a következő indítványt tenni: (Halljuk! Halljuk!) Magában ezen pontban a járásenkénti és községenkénti szervezetekről, mint már elfogadott tényről ne tegyünk említést, hanem miután állást foglalunk amellett, hogy ezen járási és községi szervezetek szükségesegek, ezt munkálatunk betérjesztése alkalmával a földmivelésügyi miniszter urhoz intézendő feliratban a következőleg fejezzük ki: „a nagygyűlés a földmivelési kamarákkal szerves kapcsolatba hozandó járási és községi, illetve körjegyzőségi körzetekben gazdatestületek létesítését szükségesnek tartja és ezek létesítése esetén a földmivelési kamarák kezdeményezési jogát a törvényben biztosítandónak véli.” Ezzel elérjük, hogy mikor ily járási és községi szervezetek létesítéséről a miniszter ur akarna akár most, akár a mezőrendőri törvény megváltoztatása alkalmával gondoskodni, mi ezt a törvényt által biztosítani kívánjuk. (Helyeslés.)

Simonyi-Semadam Sándor: A zárszóval kíván élni. Az egyetlen indok, melylyel előadó a szóló javaslatát elvetni kéri, hogy a törvényben ezekről gondoskodva nincs s ezt most pótolni nem

lehet. Készséges, ak mondanunk legyenek. Átiratot in nem érünk félretett dolgozzuk mi intenczi miniszteri galmazónak intézi. Ne mint a v Meltóztass ha ezen s e javaslat találhatjuk turát bevé ként döntö hogy azért mert a tör Rubinek vanna!

Simonyi-megcsinálnunk, hogy megakassza

Rubinek kíván tenni ha azt hi közigazgatá a törvénybe ilyen kis o járási vagy azzal nincs mezőgazdas törvényt ro mezőgazdas dani, hogy ménye kiké sát a törvé feladat ezt végrehajtani filius ante p hogy az uto hogy ne ak szervezkede tását halasz

Pallavicin a Simonyi-S vány intenczi végrehajtó-b egyhangulag A végrehé előadó indit

Simonyi-S van a d) po mara figyelme ság egyik fö társra. Köztu annyira eltáv ményében se élethez. Meltó teni annak, h őrzése bizony paragrafusba, tatásunkat is értéke nem le

Rubinek G állam. Az a más gazdasá hogy a tanter szervezésnél kérdezzve. A fogva vagy e nyét, vagy ad szöveg elfoga

Arankamentes lóhere és

luczernamagért

100 kilónkint 10 koronával magasabb árt fizetek a napi árnál, ab vidéki állomás átvéve és kifizetve.

Ajánlatot és 10 kilós mintát utánvétellel kér, az eladó menyiség közlésével

MAUTHNER ÖDON

cs. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPEST.

A kontin

CZEN

sajtó s Valódi c

lehet. Kétségtelen azonban az, hogyha ez szükséges, akkor provideálnunk is kell és meg kell mondanunk, hogy ezek az alsóbb szervek minők legyenek. Ha azzal méltóztatik pótolni, hogy átiratot intézünk a miniszterhez, azzal célt nem érünk, mert az ily átiratok rendszerint félretételnek. E törvényjavaslatot inkább mi dolgozzuk át, mint a miniszter, mert legalább a mi intenczióink szerint való lesz. Az ily javaslatok a miniszteriumban kiadatnak a titkárnak, vagy fogalmazónak, aki ezen kérdéseket az asztaláról intézi. Nem akar egyéb példára hivatkozni, mint a végrehajtási törvény korrekciójára. Méltóztatassék tehát elfogadni ezt a korrekciót, ha ezen szervek kiépítését keresztül lehet vinni a javaslatban magában. En azt hiszem, megtalálhatjuk a módját annak, hogy ezt a korrekciót bevegjük és akkor is lehet végeredményként dönteni a dolog felett, mert az nem indok, hogy azért vessük el az én indítványomat, mert a törvénytervezet 1—2 § al bővül.

Rubinek Gyula: Nem hárommal, de nyolczvannal!

Simonyi-Semadam Sándor: Ha nem lehet megcsinálni, essék ki az egész, mert nem célnak, hogy ily foltózással az egész dolgot megakaszszuk!

Rubinek Gyula néhány rövid megjegyzést kíván tenni. Nagy tévedésben van előtte szóló, ha azt hiszi, hogy az egész mezőgazdasági közigazgatásnak kérdését 3 paragrafussal ebben a törvényben el lehet intézni. Azzal pedig, hogy ilyen kis odavetett szóval azt mondjuk, hogy járási vagy községi szervezeteket létesítsünk, azzal nincs megoldva a kérdés. Itt az egész mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvényt revidálni kell és mindenütt, ahol mezőgazdasági kérdéssről van szó, ki kell mondani, hogy ebben a kérdésben a kamara véleménye kikérendő, vagy hogy ennek végrehajtását a törvény a kamarára bizza. Ez óriási nagy feladat ezt a törvényrevíziót kezdeményezni és végrehajtani és ha mi ebbe belemennénk, ez filius ante patrem volna. Kéri a választmányt, hogy az utolsó javaslatot sziveskedjék elfogadni, hogy ne akadályozzuk meg az érdekképviseleti szervezkedést s ennek a javaslatnak a végrehajtását halasztjuk el, illetve bizzuk a kamarákra.

Pallavicini Ede ögróf elnök azt hiszi, hogy a Simonyi-Semadam javaslata az előadói indítvány intencziójának teljesen megfelelő, azért a végrehajtó-bizottság az előadói indítványban egyhangulag meg fog nyugodni.

A végrehajtó-bizottság egyhangulag elfogadta előadói indítványát.

Simonyi-Semadam Sándornak egy kívánsága van a d) pontnál. Mindenre kiterjed itt a kamara figyelme, csak egyre nem, ami a gazdaság egyik főtényezője, t. i. a gazdasági oktatásra. Köztudomású, hogy nálunk az iskola annyira eltávolodik az élettel, hogy végeredményben semmi köze nincs az iskolának az élthez. Méltóztatassék valamiképpen módját ejteni annak, hogy a gazdasági szakoktatás ellenőrzése bizonyos mértékig belekerüljön ebbe a paragrafusba, mert ha a mi gazdasági szakoktatásunkat is elejtjük az élettől, akkor semmi értéke nem lesz a mezőgazdaságra nézve.

Rubinek Gyula: Ebbe bele nem mehet az állam. Az a joga az OMGE.-nek, vagy bármely más gazdasági egyesületnek meg van ma is hogy a tantervhez hozzászól, sőt minden újraszervezésnél meg is lesznek az egyesületek kérdezve. A miniszter azután felelősségénél fogva vagy elfogadja az egyesületek véleményét, vagy ad acta teszi azokat. Kéri az eredeti szöveg elfogadását.

Pallavicini Ede ögróf elnök: Miután Simonyi-Semadam pozitív javaslatot nem tett, ezzel tehát nem foglalkozunk.

Löherer Andor tiltakozik az elnök ezen enuncziációja ellen. Ha szóval teszünk javaslatot, akkor is megtettük a javaslatot s eddig sem volt gyakorlatban, hogy a javaslatokat írásban kellett beadni.

Pallavicini Ede ögróf elnök Löhererrel szemben kijelenti, hogy az ügyrend szerint a módosítások igenis írásban nyújtandók be. Ettől eltekintve azonban szóló nem azt kifogásolta, hogy indítványtevő nem írásban nyújtotta be javaslatát, hanem kijelentése csupán arra szorított, hogy Simonyi-Semadam pozitív javaslatot nem tett sem szóval, sem írásban.

Mérey Lajos előadó: Az e) pont arról rendelkezik, hogy a kamarák a kormány, törvényhatóságok és bíróságok megkereséseire válaszol és szakvéleménnyel szolgál. A maga részéről indítványozza, hogy a kamarák ne csak a kormány, törvényhatóságok és bíróságok megkereséseire válaszoljanak, hanem általában hatóságok, községek, testületek sőt magánosok megkereséseire is.

A végrehajtó-bizottság a javasolt módosítást egyhangulag elfogadta.

Mérey Lajos előadó az f) pontnál javasolja, hogy ne csak termelőszövetkezetek létesítése mondassék ki a mezőgazdasági kamarák hatáskörében levőnek, hanem egyszersmind értékesítő, beszerző, raktárszövetkezetek és a többi szövetkezetek is, mert hiszen a jövőben sok mindenféle ilyen szövetkezet létesülhet. Ezzel a módosítással ebben a pontban benne lenne minden olyan testület, amely a mezőgazdasági érdekek szolgálatában áll.

A végrehajtó-bizottság az előadó javaslatát egyhangulag elfogadta.

Mérey Lajos előadó a g) pontot változatlanul elfogadásra ajánlja, megjegyezvén, hogy erre nézve semmiféle módosítás az egyesületek részéről nem érkezett be, kivéve a Szilágyvárm. Gazdasági Egyesületet, amely meg akarja említtetni, hogy a tőzsdei fedezetlen határidőűlet eltörléséig a „gabonaárjegyzésekre gyakorolható befolyás illuzóris“. Erről azonban talán itt intézkednünk nemcsak felesleges, de lehetetlen is.

A végrehajtó-bizottság a g) pontot változatlanul elfogadta.

Mérey Lajos előadó a h) pontnál különös figyelmet kér, mert ez igen fontos rendelkezést tartalmaz. Azt mondja a h) pont, hogy a kamarák a „mutakozó szükséghez képest gazda és gazda, gazda és gazdatiszt, vagy gazda és kereskedő között felmerült vitás ügyek elintézésére a polgári perrendtartás alapján választott bíróságokat alkotnak.“ Erre nézve szólónak az a javaslata, hogy mondassék ki bővebben, hogy minden gazdasági vonatkozású vitában fordulhatna a vitás telek a kamarához, választott bíróság megalakítása végett. Ez pedig a következő szövegezéssel mondassék ki: „A kamarák a mutakozó szükséghez képest a gazdasági üzem körében a gazda és gazda, meg a gazda és mások közt felmerült vitás ügyek elintézésére a polgári perrendtartás alapján választott bíróságokat alkotnak“. Ebben benne foglaltatik, hogy mezőgazdasági vonatkozású vitás ügyekben mindenki fordulhat a kamarához.

Az előadó javaslatát a végrehajtó bizottság egyhangulag elfogadja.

Mérey Lajos előadó: Az i) pont arról intézkedik, hogy a kamarák kerületük tenyészetéről törzskönyvet vezetnek. Itt azt a módosítást ajánlja, hogy a „tenyészetekről“ szó elé tegyük

ki azt a jelzőt, hogy „nagyobb“, mert hogy minden, egy pár állatból álló tenyészetéről törzskönyv vezetessék, az lehetetlen.

Beliczey Géza kéri, hogy az eredeti szöveg maradjon meg, amennyiben tudjuk, hogy a kistenyésztők direkt importálnak Svájcából egészen tisztafajú jószágokat.

Mérey Lajos hozzájárul ehhez és a végrehajtó-bizottság az i) pontot az eredeti szövegében fogadta el.

Mérey Lajos előadó: A j) pontra nézve nincs semmi javaslat, ajánlja változatlanul elfogadásra.

A végrehajtó-bizottság a j) pontot változatlanul elfogadta.

Mérey Lajos előadó: A k) pont igen fontos elvi kijelentést tartalmaz, amelyet végig kellene vezetni a törvényjavaslat egész szövegén, azt t. i. hogy ne csak okleveles gazdatisztokról, de a czimjogosultakról is beszéljünk. Ennek megoldása úgy volna lehetséges, hogy a javaslatban az „okleveles“ jelzőt mellőzzük és azt mondjuk, hogy az összes gazdatisztok.

Eber Ernő dr. véleménye szerint a „czimjogosult“ kifejezés nem fedi egészen azt a jogviszonyt, amelyben a gyakorlati gazdatiszti vizsgát letett nem-okleveles gazdatisztok az okleveles gazdatisztokkal vannak. A gyakorlati gazdatiszti vizsgát letett gazdatisztok nem czimjogosultak, de a törvény által felhatalmazott gazdatisztok. Javasolja, hogy ez a passzus így vétsék fel a javaslatba: „czimjogosult és a gyakorlati gazdatiszti vizsgát letett gazdatisztok.“

Kodolányi Antal: Még egy kvalifikációt óhajt bevenni, t. i. az okleveles kertészeket; a miniszterium egy kitűnően vezetett kertészeti tanintézetet tart fenn, kívánatos tehát, hogy az ezekben végzett okleveles kertészek is szerepelhessenek. (Helyeslés.)

Előadó: Igazán fontosnak tartja, hogy a gazdatisztok jogosultsága is biztosítva legyen, mert erre nézve Arad, Bács, Békés, Fehér, Győr, Sopron, Torontál, valamint a Magyar Gazdatisztok Egyesülete is ebbeli kívánságukat fejezték ki. Méltányos tehát, hogy ezt elfogadjuk s azért a következő szöveggel gondolnám a kérdést megoldani.

„A kerületükben működő okleveles gazdatisztok vagy az 1900. évi XXVII. t.-cz. alapján czimjogosult, alaki képesítés hiánya alól felmentett és gyakorlati gazdatiszti vizsgát tett nem okleveles gazdatisztok.“ Ami Kodolányi indítványát illeti, szivesen járulok hozzá, mert méltányos, hogy az okleveles kertészek, is bevételessenek.

Elnök kimondja a végrehajtó-bizottság határozataként, hogy az előadó javaslata Kodolányi Antal indítványával kiegészítve fogadjatik el.

Következik az l) pont.

Előadó: Erre nézve semmi módosítás nem javasoltatott.

Elnök: Tehát elfogadjatik.

Az n) pontnál.

Előadó: Az eredeti javaslatot kéri elfogadni, de kötelessége megemlíteni, hogy „kerület“ szó helyett „törvényhatósági kerület“ használatát kéri Csik és Csongrád vármegyék, miután nekik az az álláspontjuk, hogy törvényhatósági kamarák legyenek.

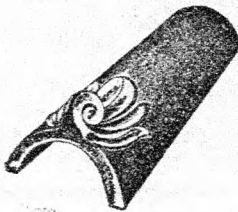
Rubinek Gyula: „Területet“ tegyük „kerület“ helyett.

Bernát István: A czimnél felemlítette előadó, hogy a mezőgazdasági kamarák elnevezés ellen az erdészek körében merültek fel észrevételek és a tárgyalás során ezeket honoráltuk is a czim megváltoztatásával. E pontnál fel-

A kontinens legmod. rnebb és legmunkaképesebb

CZEMENTCSERÉPGÉPEI,

sajtól s aczélfórmál, mindenféle czementáru készítésére.
Valódi czementfestékek közvetlen Angliából.

KRISHABER és BECK

műszaki vállalata

Budapest, V., Nádor-utca 14. sz.

Üzemban lévő telepek megtekinthetők az ország minden részében

hívja a figyelmet arra a körülményre, hogy az erdészeti körökben nyilvánult meg az az óhaj, hogy az 5 érdekek hathatósabb védelme szempontjából a második szakaszban bizonyos utalások vétsenek fel az erdészeti érdekekre vonatkozólag. Miután azonban határozott indítványt nem adtak be, szóló arra kéri a végrehajtó-bizottságot, méltóztassék elvileg kimondani, hogy minden, az erdészeti köréből jövő jogosult érdeknek e javaslat keretében hajlandó eleget tenni. (Helyeslés.)

Elnök: A végrehajtó-bizottság Rubinek Gyula javaslatát elfogadja, ugyszintén Bernát István indítványát is.

Előadó: A 3-ik szakaszra nézve az az észrevételelem csak, hogy a törvényjavaslat szövegében a „mezőgazdasági” helyett „földmívelési” kifejezés használtassék. Tájékoztatót kívánom egyébként a választmányt, hogy e szakaszra nézve semmiféle módosító indítványt az egyesületek nem adtak be.

Blaskovits Ferencz azt kéri e pontnál közbeszúrni: „városokkal és községekkel is”.

Előadó: E módosításhoz hozzájárul.

Elnök ily értelemben mondja ki a határozatot.

Előadó: Ugy magamnak, mint előadónak, mint igen jelentékeny számú vármegyei gazdasági egyesületnek az az álláspontja, hogy a földmívelési kamarákat szükségtelen bármiféle kapcsolatba hozni alkotmányos világban, alkotmányos miniszterium alatt Ő Felségének jóváhagyásával. Ez a dolgot nehezkessé tenné s a földmívelési kamarák vezetőségére azt a látszatot vetné, hogy mindig a kormány jóváhagyásától függnek, tehát a kormány jóakarát keresni kényyszerültek nemcsak maguk, de a kamarák is, már pedig a magyar gazdasáradalom nem gondolta soha, hogy a földmívelési kamarákat a kormánytól függővé kívánta tenni bármiféle vonatkozásában; annak dacára, hogy az önmegadóztatás terére léptünk, annak dacára, hogy a kormány a földmívelési miniszter által jelentékeny befolyást engedünk, sohase gondoltuk azt, hogy a mi választott vezéreinket még egy nagyobb hatalomnak juttatjuk alá, mint önmagunk és mint a földmívelésügyi miniszter. Ez az Ő Felsége által való jóváhagyás — engedelmet kérek a kifejezésért — egy rossz osztrák utánzat (Egy hang: porosz!) ezt a rosszat ne vegyük át s kérem a magam és a gazdasági egyesületek nevében ezt a rendelkezést kihagyni. (Helyeslés.)

A második bekezdés helyett a következő szöveget ajánlom:

„Minden később alakítandó új kamara szervezésénél, valamint új területi beosztásnál valamennyi földmívelési kamara és az illető érdekelt területbeli törvényhatósági gazdasági egyesületek véleménye is előzetesen bekvánandó és meghallgatandó.

Eber Ernő: Teljes tudatában van annak, hogy ez a pont az egész törvényjavaslat ütköző pontja s lehető rövidséggel igyekezik a Sopronvármegyei Gazdasági Egyesület álláspontját kifejezteni.

Meggyőződése szólónak, hogy sokkal megnyugtatóbb a gazdaközönségre és sokkal inkább eleje vétetné minden további vitának, hogyha e pontban nem egy nyitott kapu lenne, hanem meg lenne állapítva az, hogy mi a gazdaközönség véleménye ezen nagy kérdésben, vajjon azt véleményezi-e a gazdaközönség, hogy mily megyékben és mily területtel kívánja a kamarákat létesíteni. Egyesületének második javaslata az, hogy ezen földmívelési kamarák ne kerületenként szerveztessenek fel-

tétlenül, hanem azon megyékben, ahol a kellő anyagi erő meg van és nemcsak az anyagi erő is, hanem a gazdák tanujelét adják annak, hogy kellő érzékkel bírnak a kamara szervezése iránt, igenis ezekben a megyékben engedessék meg, hogy önálló mezőgazdasági kamara létesíthessék; a többi vármegyéket, illetve törvényhatóságokra nézve, melyek sem kellő anyagi erőt és kellő érzéket nem tanúsítanak a kamarai szervezet és működés iránt, azok a törvényben kötelezve legyenek más megyékkel egyesülni, de meg legyen a joguk, hogy a szomszédos törvényhatósággal kereshessék a kapcsolatot és egyesülhessenek. Arra a kérdésre, hogy mely vármegyéket létesíthetők legyenek a kamarák, szóló egyesülete egy alapot vett fel s ez az, hogy az a megye, amelynek 50,000 korona kamarai illetékjövedelme van a kataszteri tiszta jövedelem után, képes az önálló földmívelési kamara fenntartására s erre példát találunk a porosz Wiesbaden tartományban.

Szóló javaslatát nemcsak az anyagi erőre helyezi, hanem arra is, hogy az érdekeltségben a kellő érzék nyilvánuljon meg az iránt, hogy a kamarákat fenntartani tudják; ezért egyesülete javasolja, hogy önálló kamara oly megyében létesülhessen, amelynek a kataszteri tiszta jövedelem alapján legalább 50 ezer korona illetékjövedelme van. Ezzel, hogyha egy vármegye érdekeltsége megadózatik s azt viseli, tanujelét adja annak, hogy meg van benne a gazdasági érzék, amely a kamara fenntartására képtessé teszi; amely megyék nem bírnak 50 ezer korona jövedelmet felmutatni, azok kötelesek legyenek más megyékhez csatlakozni, azért gazdasági egyesülete nevében az alábbi javaslatot terjeszti elő:

A 4. §. első két bekezdése helyett:

„Minden törvényhatóság, ahol a földadó legalább 1.250,000 korona (a kataszteri tiszta jövedelem 5 millió K.) és ahol az érdekeltség kamarai illetékül a földadó 4%-át (a kataszteri jövedelem 1%-át) állapítja meg: földmívelési kamara alapítható. Azon törvényhatóságok, melyekben a földadó nagysága nem üti meg ezt a mértéket, vagy ha megüti is, a kamarai illeték kulcsa olyan alacsonyán állapított meg, hogy 50 ezer korona illetékbevétele nincs biztosítva: kötelesek más, szomszédos törvényhatósággal vagy törvényhatóságokkal egyesülni a kamara alakítása céljából, de jogosítva vannak megválasztani azon törvényhatóságot vagy törvényhatóságokat, amelyekkel egyesülni akarnak. Jogosítva vannak más törvényhatósággal vagy törvényhatóságokkal egyesülni, azokhoz csatlakozni azon törvényhatóságok is, amelyeknek a földadó és a kamarai illeték kulcsa alapján 50,000 vagy annál több korona kamarai illetékbevétele van. Az egyesülés, illetőleg csatlakozás felett a törvényhatóságok, a mezőgazdasági kamarák és az országos mezőgazdasági kamara meghallgatásával a földmívelésügyi miniszter határoz.”

Wimmer Kálmán: Az Esztergomvármegyei Gazdasági Egyesület a kamarák területének és székhelykérdésének nyílt kérdésként való hagyását helyesli teljesen, csupán némi módosító és pótló javaslata van, ami röviden ebből áll. A 4. §. 1. pontját a következőképpen kívánja módosítani: „A mezőgazdasági kamarák működési területét és székhelyét első ízben az országos mezőgazdasági kamara véleménye alapján és az érdekelt gazdasági egyesületek meghallgatásával a földmívelésügyi miniszter állapítja meg.”

Lippich Gusztáv a Sopronvármegyei Gazdasági Egyesület kiküldöttjének előterjesztett indítványát érdemileg elfogadja, mert szóló is azon fanatikus egyesületi pártolók közé tartozik, akik igazán sajnálnák azt, ha a magyar vidékeken virágzó gazdasági egyesületek ismét csak bankettek és mulatságok rendezésére volnának utalva. Ha a sopronmegyei indítványt tüzetes megfigyelés alá vesszük, azt tapasztaljuk, hogy a magyar vármegyéknél mindegyike és azon vármegyéket, ahol a gazdasági egyesületek virágzóan, áldásosan működnek, mind kívánnak egy önálló kamarát és ennek létesítésével elérnék azt, hogy a gazdasági egyesületek is lelkesültséggel karolják fel a maguk kamarájukat. A magyar vidékek megkívánják azt, hogy ők valami támogatásban részesüljenek. Ne vigyék a mi filléreinket máshová, a románokat, meg tótokat boldogítani. Egy ilyen vármegye, mint pl. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye egy millió (?) koronán felül fog járulékot fizetni, méltán megkívánhatja tehát, hogy ilyen nagy anyagi áldozat mellett a vármegye élvezze a maga előnyét. A Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Gazdasági Egyesületnek 1400 tagja van, ennek az országos egyesületnek pedig 4000—5000 tagja. Ez teszi az egyesület iránti lelkesültséget és ez idézi elő azt, hogy szívünkön fekszünk, fanatikuson pártoljuk gazdasági egyesületünket és hogy holmi porosz experimentumokat nem szívesen pártolunk. De mi sem zárkozunk el a kamarák elől, de azt senki nem veheti tőlünk rossz néven, ha nem gavalléroskodunk és a saját anyagi érdekeinket tartjuk szem előtt. Mindezek folytán elfogadja a soproni indítványt, de a megszerkesztésre más indítványt ad be, amely így szól: „A mezőgazdasági kamarák működési területét és székhelyét a földmívelésügyi miniszter állapítja meg úgy azonban, hogy mindazon törvényhatóságoknak, amelyek kataszteri jövedelmének egy százaléka az 50,000 K.-t megüti, kamarai székhely állapítandó meg. A többi vármegyéket pedig úgy csoportosítandók, hogy minden csoportnak legalább ugyanilyen mértékű összjövedelme legyen.”

Hoyos Miksa gróf egyrészt a Somogyvármegyei Gazdasági Egyesület álláspontját akarja hangsúlyoztatni, másrészt pedig saját véleményét akarja a tárgyalás alatt levő kérdésben nyilvánítani. Mindenekelőtt bejelenti, hogy a Somogyvármegyei Gazdasági Egyesület álláspontja a „Köztelek”-ben félreértetett, illetve az a felterjesztés, amit a Somogyvármegyei Gazdasági Egyesület a „Köztelek”-hez intézett, nem helyesen lett értelmezve. A Somogyvármegyei Gazdasági Egyesület t. i. feltétlenül és kizárólagosan a vármegyei alapon való életbe léptetését kívánja és csak azokban a vármegyéknél nem találja indokoltnak a kamarákat életbe léptetni, amelyekben a kellő szellemi anyag hiányzik ennek sikeres keresztülvitelére és ahol esetleg bizonyos érdekek más beosztást kívánnak. Még egy dolgot figyelmébe ajánl a választmányának. Összesen 45 egyesület nyilatkozott meg az egész javaslatra vonatkozólag. Két egyesület csodálatosképpen egyáltalán nem nyilvánított véleményt ebben a kérdésben, vagyis ebben a kérdésben 43 egyesület nyilatkozott meg. Két egyesület nyílt kérdésnek kívánja hagyni ezt az egész dolgot, 12 egyesület feltétlenül kívánja a vármegyei rendszert, 5 egyesület ugyanazt az álláspontot foglalja el, mint a Somogyvármegyei Gazdasági Egyesület s a kerületi rendszer híveiből is négy magamagának vindikál külön kamarát. Így hozta le szóló azt, hogy tulajdonképpen 21 vármegyei gazdasági egyesület a vármegyei alapon való berendezés alapján áll, holott csak 20 egyesület nem áll

Védjegy **ASBESTPADLÓ** Védjegy

Krumholz-féle Asbestpadlókészítő vállalat
SCHÖNFELD és BALLA
Budapest, VII., Hungária-körút 157.

ASBESTPADLÓ A JELENKOR LEGMODERNEBB ÉS LEGJOBB PADLÓJA!

Teljesen hézagmentes, tűz és víz behatása ellen érzéketlen, gombamentes, rendkívül tartós, könnyen tisztítható, miért is gazdasági épületek, magtárak stb. padlójához különösen ajánlatos. Olcsóság és kiváló tulajdonságai miatt máris nagy elterjedtségnek örvend. Prospektusokkal, mintákkal, készített munkák jegyzékével és árjegyzékkel kívánunk szolgálni. Az Orsz. Magyar Gazd. Egyesület könyvtári és igen sok más helyisége Krumholz-féle asbestpadlóval van burkolva.

ezen a
nak a
Szóló
sikeres
vármeg
és mi
illuzóri
program
egy jel
program
bizonyo
sal felr
a gazd
törődte
erő ren
kétségt
Most
nak re
siker, d
össze
vármeg
gondó é
nalmait
rendezik
tekintett
den egy
gató-vál
elfogadá
területi
történe
sék ki:
szellemi
érdek m
történe
Löher
tárgyvá
esetleg e
nek jutu
képviselő
jutott, h
előzet te
tudja ké
nékül
csinálni,
legfőbb
egyesült
kat elér
időzi a
közölt a
kamarán
szervezet
korona j
1/4 rész e
körülbelü
nagy dolg
zökkel ne
nak ezen
dásra.
Blaskov
kozik elő
tisztán a
kamara h
zökkel me
lehet az
amely ma
rendelkezi
nem lehet
tisztá jöv
a helyzete
hogy ezt
lehet, me
járt a kez
a gazdatár
kulcsal
ben lehet
működést
terület

VIL
Te
Több m

ezen az alapon. Ugy átszikk tehát, hogy azoknak a „fanatikus híveknek” a száma igen nagy. Szólok is azt tartja, hogy a kamarai rendszer sikeres és áldásos működése kizárólagosan a vármegyei rendszer alapján vihető keresztül és minden más alapon való berendezkedés illuzóriussá teszi ezt a kérdést. A kamarák programja tulajdonképpen semmi más, mint egy jelenlegi gazdasági egyesületnek kibővített programja, hozzáadva az anyagi erőt és egy bizonyos fokig hatósági joggal és végrehajtással felruházott teendőket. Szólok azt látja, hogy a gazdasági egyesületek ott, ahol az emberek törődtek a dologgal és ahol bizonyos anyagi erő rendelkezésére állott az egyesületnek, ott kétségkívül nagy eredményeket értek el.

Mostan, hogy a kamarák anyagi erővel fognak rendelkezni, feltétlenül biztosítva lesz a siker, de nem tudja szólok, hogy egyeztetjük össze a gazdasági egyesületet a kamarával a vármegyében, miután a kamara teljesen elegendő és teljesen fedik a gazdaközönség kívánalmait akkor, amikor a vármegyei alapon rendezik be a kamarákat. Ennek folytán szólok, tekintettel az idő rövidségére, álláspontját röviden egy indítványba foglalva, ajánlja az igazgató-választmánynak a következő indítványt elfogadásra: „Mondassék ki, hogy a kamarák területi beosztása feltétlenül vármegyei alapon történjék és ez már a törvényben is mondassék ki: olyan vármegyékben azonban, ahol a szellemi anyag hiányzik és ahol az állami érdek más beosztást kíván, a beosztás aszerint történjék.”

Lóherer Andor kifejti, hogy ő tanulmány tárgyává tette azt az anyagi segítyt, amely esetleg egyes vármegyei gazdasági egyesületeknek jutna, ha ezen az alapon lenne az érdekvérviselet szervezve és arra a meggyőződésre jutott, hogy ez oly esetek, hogy ebből a kitűzött nagy feladatoknak abszolút nem lehetne eleget tenni. Szólok csak azt az álláspontot tudja képviselni, hogy a gazdasági egyesületek nélkül nem fog tudni semmit a kamara csinálni, a gazdasági egyesületek lesznek a legfőbb oszlopai a kamarának, mert csak egyesült erővel lehet az említett nagy célokat elérni. Az igazgató-választmány figyelmébe idézi a Rubinek Gyula első tanulmányában közölt azon beosztást, ahol tulajdonképpen 9 kamarának a létesítését hozza javaslatba. Ezen szervezet mellett körülbelül 220-300 ezer korona jutna egy-egy kamarának. Ha ebből $\frac{1}{4}$ rész el is marad, még akkor is maradna körülbelül 250 ezer korona, amivel lehetne nagy dolgokat csinálni, de kis anyagi eszközökkel nem. Ajánlja az igazgató-választmánynak ezen eredeti beosztási javaslatot elfogadásra.

Blaskovics Ferenc teljes mértékben csatlakozik előtte szólok véleményéhez, mert teljesen tisztán áll előtte az, hogy a földmívelési kamara hivatásának megfelelően abszolút nem képes megfelelő anyagiak nélkül, már pedig lehet az országban olyan egy-két vármegye, amely magában véve elegendő anyagi erővel rendelkezik, de ezt általánosságban mordanunk nem lehet. A törvényjavaslatban a kataszteri tiszta jövedelem 1%-a van kontemplálva, ha a helyzetet tekintjük, tisztában leszünk az iránt, hogy ezt mint maximumot kivetni sehol sem lehet, mert ez a földadó 5%-át jelenti s mindjárt a kezdetben odiózussá teszi az intézményt a gazdatársadalom nagy részénél. Kisebb adókulcs-al kell tehát beérni azért, mert különben lehetetlen, hogy a kamarák eredményes működést fejthessenek ki, hogyha nagyobb területet nem vonnak be. A másik, ami itt

felemlített, hogy a magyar vármegyék megérdemlik, hogy ne segítsenek ki más román, vagy tót vármegyéket. Mindnyájunk előtt ennél sokkal fontosabb a magyar hazafias szempont. Hogy a magyarságnak nemcsak önmagával szemben van meg a hivatása, de az országgal szemben is, hogy a vezető a nemzetiségi vármegyék felett magának biztosítsák: ez pedig csak úgy lehetséges, hogyha a magyarságnak döntő befolyás biztosítottatik s ugy csoportosítottatik a megyék a kamarákban. A nemzetiségi kamarák veszedelmesek a magyarság szempontjából s nekem inkább nem kell a kamarai intézmény, semhogy ily kamarák léte-síttessenek.

Tudom, hogy az itt felhozott ellenvetések a nagyobb területi rendszer ellen azon aggályból fakadnak, amelyet a megyei gazdasági egyesületek táplálnak az ő jövőjük és existenciájuk iránt, de én tisztellem a ragaszkodást, amely ezen aggályokban megnyilvánul, azonban teljesen átérteni nem tudom, mert hogyha a megyei rendszert általánosságban a kamarák létesítésénél, akkor nem tudom, hogyan akar fennállani majd a gazdasági egyesület és mily tevékenységet fejt ki, ez megőzje lenne a megyei gazdasági egyesületek, ellenben hogyha a kamaráknak szélesebb hatásköre van, a szabad társulásnak mellette még mindig nyílik tero, már pedig én a szabad társulást és ő tevékenységet oly fontos kulturális tényezőnek tekintem, hogy ezt minden erővel előmozdítani kell minden téren, mert egy ország enélkül nem boldogulhat, semmiféle mesterséges intézmények magukban véve nem elegendők arra, hogy egy népet a gazdasági kultúra felé előbbre vigyenek. (Eljenzés.)

Előadó: Röviden van néhány szerény észrevételem, én az egész vitát két lényeges pont körül forgó látom: az egyik az, hogy a nagyobb tevékenységet kifejtett, életrevalóbb gazdasági egyesületek aggodalmaskodnak nem annyira a saját létük felett, mint létüket ez a törvény nem veszélyezteti, de aggodalmaskodnak azért, hogy lesz-e kamarai székhely ott, ahol egyesületek székelye van. A másik, amit a soproni megyei kiküldött kifejtett elég érdekesen, hogy t. i. ahol 50 ezer koronát tenne ki az illeték, ott az igazság követeli a kamarák felállítását. Véleményem szerint azonban ez a két dolog annyira összeegyeztethető és a gyakorlati életben oly kétségtelenül bizonyos, hogy ezen urak aggodalmát én igazán nem oszthatom. Hogy képzelhető el a mi viszonyaink között, hogy oly megyékben, mint Somogy, akár a miniszter, akárki más vitássá teszi azt, hogy ezen a területen, amelyen a vármegyének gazdasági egyesülete mindig a vezető szerepek egyikét játszotta, ne legyen kamara, hogy képzelhető az, hogy egy Jász-Nagykun-Szolnok vármegye, amely vezető gazdasági egyesületek közé tartozik, amely egyesületek tevékenységének köszönhetően álltában, hogy fellendül a magyar gazdatársadalomnál a tevékenységi vágy, hogy képzelhető el az, hogy azokat egy oly földmívelésügyi miniszter, akinek bármily szempontból ily fontos tényezőzt képviselő gazdasági elemekre szüksége van, mellőzzön? Annál kevésbé fogja mellőzni, mert ezen gazdasági egyesületek azért oly virágzó, mert megvan bennük az akarat, a szellemi erő s ahol éppen ezek a tulajdonok megvannak, éppen ott van a biztosítéka annak, hogy az illetékek oly tekintélyes összegét fogja látni minden miniszter, hogy nem zárkozhatik el azon kényszer elől, hogy igen, itt a helyzet parancsolja, hogy legyen kamara. Hogyha ezek mellett tekintetbe méltóztatnak azután venni a felvidéki és erdély-

részi nemzetiségi vármegyéket s ott is megalkulnak a kamarák és azok majd itt nekünk agyanazt a játékot csinálják, mint az országgyűlésen, no hát akkor kár volt ezen munkálata belefogni. (Igaz, ugyvan!) Mikor kérdést intéztünk a gazdasági egyesülethez — és itt Hoyos Miksa gróf tagtárs ur szives figyelmét kérem — akkor 42 gazdasági egyesület 50 ezer taggal, tehát 90%-ban nyilatkozott meg a kerületi kamarák mellett. Ezt a véleményt ma nem gondolom, hogy megváltoztatták, mert lényeges nem történt azóta olyan, ami a gazdasági egyesületek véleményét megváltoztatta, sőt némelyik véleményét újra nyilvánítani nem is tartotta szükségesnek. Hogy ha ezen döntő és fordulóponton nem emelkedünk tisztán és egyedül a magyar faj szükségleteire, akkor megdöntöttük az egész intézmény lényegét, a magyar fajt meg nem mentem másként, mint kerületi kamarák mellett, azért ajánlom javaslatomat szives elfogadásra. (Élenk helyeslés.)

Elnök kérdést intéz a bizottsághoz, hogy kívánja-e szavazás után eldönteni a most tárgyalt pontot s a beadott indítványokat? (Felkiáltások: Szavazzunk!) Szavazás alá kerül tehát előadó javaslat, ugyintén Lipich, Hoyos gróf és Éber Ernő indítványa. Elsőül előadó javaslatát teszi fel szavazásra. A szavazás felállással történik.

Szilassy Zoltán szövetségi titkár megolvassa a szavazatokat. Az előadó javaslatát 23-an fogadják el, ellene szavaznak 12-en.

Elnök e szerint kimondja határozatként, hogy a többség elfogadja az előadó javaslatot és a többi beadott indítvány ennek folytán elesik.

Elnök ezután előterjesztést tesz a tanácskozás folytatása tekintetében. Az idő előrehaladottságára való tekintettel a törvényjavaslattervezet tárgyalását d. u. 124 órakor fogjuk folytatni s miután én akadályozva vagyok ez időben a megjelenésben, miután más ülésen kell elnökölnöm, felkérem Kodolányi Antal választmányi tagtársunkat, sziveskedjék engem helyettesíteni. (Helyeslés.)

Mielőtt délelőtti tanácskozásunkat berendezném, még néhány folyó ügyet kell elintéznem.

Ügyészi jelentés.

Dorányi Gyula dr. egyesületi ügyész felolvassa az 1908. év folyamán az egyesület összes peres és peren kívüli ügyeiben teljesített ügyészi eljárásairól szóló jelentését, valamint a folyamatban levő perek állapotáról is részletes felvilágosítást ad.

Az igazgató-választmány az ügyész jelentését örvendetes tudomásul veszi és jegyzőkönyvi köszönetet szavaz az év folyamán kifejtett eredményes és buzgó működéséért.

Országos állatkiállítás.

Jeszékszy Pál ügyvezető-titkár jelenti az igazgató-választmánynak, hogy a jövő évben Budapesten megtartandó nemzetközi tejjgazdasági kongresszus alkalmából rendezni tervbe vett országos állatkiállítás rendezési költségeit a földmívelésügyi miniszter magára vállalni hajlandó s e célra 40,000 koronát bocsájt az egyesület rendelkezésére azzal a kikötéssel, hogy ebből 17,000 koronát mint a földmívelésügyi miniszter által kitűzött állami díjakat tiszteletdíjakkul kitűzni tartozik, 23,000 korona pedig a rendezés költségeire lesz fordítandó. Hangsúlyozza, hogy az ez ügyben előzetesen folytatott tárgyalások és költségszámítás szerint a 23,000 korona elégséges lesz a rendezéssel járó költségek fedezésére az esetben, ha, mint ez általában szokásos, a kiállított állatok után térdíjak és ezenfelül belépődíjak is szedtetni fog-

VILLAMOS ERŐÁTVITEL, VILÁGITÁS, CSILLÁROK.

Tervez és épít 1876 óta.

DECKERT és HOMOLKA

Tervez és épít 1876 óta.

ELEKTROTECHNIKAI GYAR

Több mint ezer berendezés üzemben.

BUDAPEST.

9546

Kérjen referenziajegyzéket.

nak. Javasolja, hogy a választmány határozza el az országos állatkiállítás rendezését, melyre nézve proponálja, hogy 1909. évi június hó 6-12. között a Tattersall lovagló pályáján emelendő ideiglenes istállóban tartassék meg. Javasolja egyúttal, hogy a kiállítás rendező-bizottsága megalakíttassék, melyre vonatkozólag a tanács-propozícióit Rubinek Gyula igazgató lesz szíves előterjeszteni.

Rubinek Gyula igazgató előterjesztése alapján az igazgató-választmány az országos állatkiállítás rendező-bizottságának elnökévé Széll Kálmán v. b. t. t.-t, alelnökévé Pirkner János miniszteri tanácsost és *Teleki* Arvéd gróf országgyűlési képviselőt választotta meg. Megalkototta azonkívül az egyesület tanácsa által javaslatba hozott 140 tagból álló rendező-bizottságot, kimondván, hogy felhatalmazza a kiállítás elnökségét a bizottságnak szükség szerinti kiegészítésére. A bíráló-bizottság elnökévé pedig az igazgató-választmány *Kesz* Henrik választmányi tagot választotta meg.

Az igazgató-választmány az ügyvezető-titkár előterjesztéséhez mindenben hozzájárul.

Indítványok.

Jeszenszky Pál ügyvezető-titkár bejelenti, hogy *Tóby* József földbirtokos indítványt nyújtott be az egyesülethez az iránt, hogy az OMGE. igazgatósága a földmívelésügyi miniszterium útján egy a cs. kir. közös hadügy-, valamint a m. kir. honvédelmi miniszteriumnál hasson oda, hogy a jövőben minden terményszállítás kiosztásához a hadbiztoságok az illető rayonban levő gazdasági egyesületet meghívják, hogy egy-egy taggal a szállításokat kiosztó bizottságban képviseltesék magukat.

A dolog úgy áll, hogy ennek a kívánságnak a katonai parancsnokságok eleget tesznek, mert tényleg az összes parancsnokságok ezekre a terményszállítási tárgyalásokra mindig meghívják az összes gazdasági egyesületeket. Az indítványozó tehát olyan dolgot indítványoz, amely tulajdonképpen már meg van valósítva. Csak egy dolog volna kívánatos, hogy az egyesületek azután tényleg képviseltesék is magukat ezeken a tárgyalásokon. Ennélfogva javasolja szóló, hogy értesítsük levélileg indítványozót arról, hogy indítványa tulajdonképpen tárgytalan, mert a katonai parancsnokságok a benne foglalt kívánságnak eleget tesznek s a magunk részéről javasoljuk, hogy mondjon le arról, hogy indítványa a közgyűlés elé terjesztessék, de felhívjuk a gazdasági egyesületek figyelmét, hogy ezeken a tárgyalásokon magukat mindig képviseltesék szíveskedjenek.

A végrehajtó-bizottság ügyvezető-titkár előterjesztéséhez hozzájárul.

Jeszenszky Pál ügyvezető-titkár bejelenti az igazgató-választmánynak, hogy *Hoyos* Miksa gróf indítványt nyújtott be az egyesülethez aziránt, hogy mondja ki a közgyűlés, hogy nemcsak méltányosnak, de jogosnak és észszerűnek találja, ha a vidéki gazdasági egyesületek elnökei elsőosztályú vasúti szabadjeggyel látatnának el, az egyesület székhelyei és Budapest közötti vonalon bíró érvényességgel és egyszersmind kérvényt intéz a földmívelésügyi miniszterhez, hogy az ő közbenjárása folytán ezen szabadjegyek az érdekelt vasutak igazgatóságai által 1909. január 1-től a vidéki gazdasági egyesületek elnökeinek kézbesíttessenek.

Szólo azt hiszi, hogy ez annyira jogos kívánság, hogy lehetetlenség, hogy a közgyűlés ezirányban állást ne foglaljon és ennélfogva az indítványt pártolólá a közgyűlés elé terjeszteni javasolja.

Az igazgató-választmány ügyvezető-titkár előterjesztéséhez hozzájárul.

Pallavicini Ede gróf elnök, tekintettel az idő előrehaladottságára, az ülést délután fél 4 óráig felfüggeszti.

Délutáni tárgyalás.

Kodolányi Antal elnök a folytatólagos ülést megnyitja.

Előadó: Az 5-ik szakaszra nézve módosítás nincs csak az, hogy a délelőtti ülés határozata alapján „mezőgazdasági kamara” helyett „földmívelési kamara” teendő a szövegbe.

Serfőző Géza az 5-ik szakasz szövegezését nem látja elég világosnak. Az első izben összehívott kamara valószínűleg ideiglenes lesz.

Rubinek Gyula: Ellenkezőleg, az végleges lesz.

Serfőző Géza: E szakasznak van egy pontja, amely megállapítja az egy szavazatra jogosító érdekelttség legkisebb fokát; ezt a legkisebb fokot csak egy ideiglenes kamara állapíthatja meg. Azt hiszi szóló, hogy ez vagy sajtóhiba, vagy egy pár szó a tollban maradt.

Rubinek Gyula: A tervezők intenciója az volt, hogy végleges kamara alakuljon.

Serfőző Géza: Az alakulás ellen nincs semmi kifogása, csak nem érti tisztán, a második pont azt mondja, hogy a kamara, amelyet első izben a földmívelésügyi miniszter hív össze, állapítja meg az egy szavazatra jogosító érdekelttség legkisebb fokát. Kérdi, hogy fog kialakulni a kamara?

Rubinek Gyula: Nagyon helyes a felszólalás, csak hogy nem az 5-ik szakaszba, hanem a 12. szakaszba veendő fel, hogy az első választási rendet maga a földmívelési miniszter állapítsa meg a legkisebb érdekelttség fokát.

Serfőző Géza: Az alapszabályok azt mondják, hogy a törvény állapítsa meg a legkisebb fokot; éppen azért egyesülete azt javasolja, hogy alakuljon meg itt is egy ideiglenes kamara, amely álljon a létező gazdasági egyesület vezetőségéből és az illető hatóságok képviselőiből. Ez a szakasz tehát átdolgozásra szorul.

Löherer Andor: Kétségtelen, hogy itt óriási hiány van. Az egész dolog szervezése nincs felmelve a javaslatban. Kérdi, kiket hív meg a miniszter az alakuló ülésre?

Rubinek Gyula: Választott tagokat.

Löherer Andor: De ez itt nincs megállapítva. Ez az egész javaslat kardinális nagy hiánya.

Rubinek Gyula: A 12-ik szakasz b) pontjába be kell venni azt, hogy első izben az érdekelttség legkisebb fokát a földmívelésügyi miniszter szintén rendeletileg állapítja meg az illetékes gazdasági egyesületek meghallgatásával. Ez tényleg hiányt képez, de nem e szakaszba, hanem a 12-ik szakaszba kell bevenni.

Serfőző Géza nehéz munkának tartja azt, hogy a miniszter állapítsa meg az érdekelttség legkisebb fokát.

Rubinek Gyula: Valamely átmenetet kell teremteni s vagy a törvényben állapítani meg a legkisebb fokot, vagy pedig az első alkalommal átmenetről kell gondoskodni s ezért csinálja meg az egész szervezkedés a földmívelésügyi miniszter, mint az egésznek végrehajtója.

Lippich Gusztáv: A kérdés megoldását szóló egyesülete nem így gondolta. A vizsábályozó társulatokhoz hasonlóan kellene megoldani. Hogyan alakulnak ezek? Van egy öblözeti érdekelttség, nem tudják, hogy kik az érdekeltek, mert nincs értékelés. A törvény azt mondja, hogy az érdekeltek egy része folyamodik az alispánhoz, ez összehívja őket, megszavaztatja és az érdekelttség megalakulását kimondja.

Szólo egyesülete egy kontemplálta a kamara megalakulását, hogy az alispán a birtokosok közül, a gazdasági egyesület és mezőgazdasági bizottságból alakít egy szervezetet, amely kimondja, hogy a kamarába kik választanak. Ezek megválasztanak bizonyos számú tagokat, akik kidolgozzák ezen alapelvek szerint az alapszabályokat s azok a törvénynek megfelelőek lévén, következnek az igazi kamara megalakítása. Ha a miniszterre bizatik, ez rendkívül sok keserűségnek lesz az előidézője, ha, mint Poroszországban, ahol tartományonként hajtották végre ezt a szervezetet. A mi viszonyaink egészen mások, mint a poroszországiak, ahol

bizonyos autonómiával bíró tartományok voltak és a viszonyok egyformán előrehaladtak voltak mindenütt, míg nálunk egyszerre kell végrehajtani s hogyha ez nem történik meg, méltóztassék elhinni, folytonos egyenetlenkedések fognak előfordulni és magát a nemes ezélt tenné tönkre a vizsaly.

Rubinek Gyula szerint az alispánt a kérdésbe bevonni nem lehet. Minek is csináljunk ideiglenes szövet, mely sok időt vesz igénybe? Azért csináljuk az átmenetet az országos kamaránál, hogy legyen a földmívelésügyi miniszternek egy illetékes társadalmi szerve, amely a végrehajtást vezeti s hogyha a szervezés meg van, ez beadja lemondását és jön a végleges kamara. A 12-ik szakaszban mondjuk ki, hogy a földmívelésügyi miniszter a területéhez tartozó gazdasági egyesületek és az országos mezőgazdasági kamara meghallgatásával minden egyes kerületre nézve első izben állapítja meg az érdekelttség legkisebb fokát és így átessünk azon, hogy ad hoc kamarákat állítsunk fel. Megjegyzem, hogy amugy is a központból fogják a kamarák az irányítást kapni, mert az általános választási jog czéljaira készült adatok oly mélyrehatóan tárgyalják a birtokos viszonyokat, ugy nemzetiségi, mint más szempontból, hogy ez alapon könnyű lesz az egyes kerületekre nézve a legkisebb érdekelttségi fokot megállapítani. Ne méltóztassék tehát abba belemenni, hogy valamennyi kamarát ideiglenesen szervezzük, hanem abba, hogy első izben a földmívelésügyi miniszter állapítsa meg az érdekelttség legkisebb fokát.

Lippich Gusztáv: Teljes lehetetlenség egymást megértenünk (*Rubinek* Gyula: Dehogy nem.) Ha megérteni méltóztatik és beleképzelni a mi vidéki észjárásunkba, akkor el kell ismernie, hogy rendkívül emeli az erkölcsi értékét, a nimbuszát annak a kamarának, hogyha az a törvényhatóságból indul ki. Nem oly nagy dolog, amit én gondolok. Az alispán összehívja a társadalmi rétegekből azt a 15-30 tagot, akik megállapítják az alapszabályokat s a szavazás megtörténik. Az igazgató ur nem tudja beleképzelni magát a mi viszonyainkba, mi akarnánk kamarát, bele is megyünk, de a magunk képmására akarjuk megalkotni.

Bernát István: Előtte szóló elfeled egyet, hogy t. i. a kamarák területi beosztása nem lesz egyező a megyei beosztással s a rivalitásnak bő táplálékot ad az, hogyha i. X. vármegye alispánja fogja összehívni az alakuló ülést. Méltóztassék elképzelni azt az amabilis konfuziót, amely ekként elő fog állani.

Lippich Gusztáv még egyszer utal arra, hogy a vizsábályozó társulatok alakulási módozatai szerint kellene a kamarák alakulását is meg-ejtteni.

Rubinek Gyula: A 12-ik szakaszba, ott, ahol a kamarai tagok választásánál követendő eljárásról van szó, lesz beveendő a következő szöveg: „és az egyes kamarai kerületekben a legkisebb érdekelttség fokát első izben a földmívelésügyi miniszter állapítja meg.”

Kodolányi Antal elnök ez értelemben mondja ki a végrehajtó-bizottság határozatát.

Merey Lajos előadó: A 6. §. szerint a kamaráknak évenként egyszer kell közgyűlést tartani. Tudjuk azonban, hogy a tavaszi közgyűlés a múlt évi számadások jóváhagyása végett az őszi pedig a jövő évi költségvetés letárgyalása végett feltétlenül szükséges. Ha ezt, valamint egyéb teendőit is egy közgyűlésen végeznék el a kamara, attól tart szólo, hogy ezen a közgyűlésen annyi tárgy lenne, hogy a figyelem megoszlan és a legfontosabb tárgyakat, esetleg felületesen intéznék el. Ennélfogva indítványozza, hogy a 6. §. második bekezdésébe világosan kitérjessék, hogy a kamara évenként legalább kétszer tart közgyűlést. Ez annál indokoltabb, mert később előfordul egy oly intézkedés, hogy jóváhagyás végett felterjesztendő egy költségvetés, mint a zár számadás a miniszterhez. Ezt a két dolgot pedig együtt felterjeszteni nem lehet. A 3. pont

utolsó „A kamara... tart... ezen... terület... taggal... az var... meghat... jelle... ménye... ideiglen... is alak... helyre...
Lippich Gusztáv... a javas... 15-ig t... miniszte...
Éber... Egyesüle... jelle... hessen... gyűlést... mozgéko... gyűlés...
Merey... sítványt... valamely... a közgy... hessen...
Serfőző... naes tag... kötött sz... megfelelő...
Rubinek... járulhat... nácskoz... tanácslag... arra, hogy... van kama... egy negy... untig ele...
Serfőző... Pestmegy... észrevéte... nek felte... de az igt... könyvét f... legesnek...
Merey... második... mátt állap... lási jegyz... gyűlési je...
A végre... ugy az el... latát, hog... jelle... bi... latát, ame... gyűlési j... belül...
Merey... gezését az... vetkezők... vetését és... a kamarai... helybenha... terhez ter... elintézés... hagyottma... tekintetik...
A végre... hangulag...
Merey... toldást aj... helyettese... löje...
A végre... hoz hozzá...
Merey... módosi... rendes fize... maz, amer... ellátásához... személyzet

utolsó mondata után, amely azt mondja, hogy „A kamarai közgyűlés az ügyek állandó vitelére az elnök mellé egy 20 tagból álló kamarai tanácsot választ, amely a szükséghez képest tart ülést”, hozzáteendőnek véli előadó, hogy ezen kamarai tanácsban minden, a kamara területéhez tartozó törvényhatóság legalább egy taggal legyen képviselve. Végül ebben a §-ban az van mondva, hogy „A kamarai közgyűlés megválasztott feladatok teljesítésére ideiglenes jellegű bizottságokat küldhet ki.” Szólvéleménye szerint szükséges, hogy a kamara ne csak ideiglenes, hanem állandó jellegű bizottságokat is alakíthasson s ezt a módosítást a megfelelő helyre bevenni javasolja.

Lippich Gusztáv kérli, nem volna-e praktikus a javaslatban kimondani, hogy a kamara okt. 15-ig tartozik felterjeszteni a költségvetést a miniszterhez.

Eber Ernő dr.: A Sopronmegyei Gazdasági Egyesületnek az a javaslata, hogy ideiglenes jellegű bizottságokat ne csak a közgyűlés küldhessen ki, amely évente mindössze kétszer tart gyűlést, hanem a tanács is, mert ez sokkal mozgékonyabb és agilisabb szerv, mint a közgyűlés.

Mérey Lajos előadó: elfogadja ezt a módosítványt olyképp, hogy abban az esetben, ha valamely ügyben sürgősen kell intézkedni, akkor a közgyűlés összehívásáig a tanács is küldhessen ki ilyen bizottságokat.

Serfőző Géza: javasolja, hogy a kamarai tanács tagjainak száma ne állapíttassék meg kötött számmal, hanem a helyi viszonyoknak megfelelőleg.

Rubinek Gyula: Ehhez a módosításhoz remélhetően hozzá, mert nem lehet nyugodtan tanácskozni akkor, ha oly nagy száma van a tanácsstagoknak. Husz ember éppen elegendő arra, hogy kellő bölcsességgel tárgyaljon. Nyolcvan kamarai tag lesz legfeljebb, ha tehát ennek egy negyed része benne lesz a tanácsban, ez until elegendő.

Serfőző Géza: Az ügyrendre vonatkozólag a Pestmegyei Gazdasági Egyesületnek még az az észrevétele, hogy a közgyűlési jegyzőkönyveknek felterjesztését szükségesnek tartja ugyan, de az igazgatóságnak minden tárgyalási jegyzőkönyvét felküldeni a miniszterhez, teljesen feleslegesnek tartja.

Mérey Lajos előadó: Miután ezen szakasznak második bekezdése a kamarai közgyűlések számát állapítja meg, szólvéleménye szerint így a „tárgyalási jegyzőkönyvek” alatt természetesen a közgyűlési jegyzőkönyvek értelmében értendő.

A végrehajtó bizottság egyhangulag elfogadja az előadó, valamint Eber Ernő dr. javaslatát, hogy a tanács is küldhet ki ideiglenes jellegű bizottságokat és a Serfőző Géza javaslatát, amely szerint a miniszterhez csak a közgyűlési jegyzőkönyvek terjesztendők fel 4 héten belül.

Mérey Lajos előadó: a 7-ik szakasz szövegét az előbbi intézkedésekhez képest a következőkben javasolja: „A kamara évi költségvetését és zárszámát a tanács készíti el és a kamarai közgyűlésen történt elfogadás után helyben hagyás végett a földművelésügyi miniszterhez terjeszti fel. Ha ettől 30 napon belül elintézés nem érkezik, a költségvetés jóváhagyottnak, a zárszámadás pedig elintézettnak tekintik.

A végrehajtó-bizottság előadó javaslatát egyhangulag elfogadta.

Mérey Lajos előadó a 8-ik szakaszról azt a tóldást ajánlja, hogy a szövegben az „elnök helyettese” után közbetendő „és főtisztviselője”.

A végrehajtó-bizottság a javasolt módosításhoz hozzájárult.

Mérey Lajos előadó: A 9-ik szakaszt ilyen módosítással ajánlja elfogadásra: „A kamara rendes fizetéssel annyi szakkepzezt egyént alkalmaz, amennyi a kamarai ügyvitel akadálytalan ellátásához szükséges”. Ehhez értendő a segéd-személyzet is. Ugyanazon szakasz 2-ik beke-

zdésének végére hozzátenni javasolja, hogy „a mezőgazdasági kamarák összes alkalmazottaira érvényes fegyelmi és nyugdíjszabályzatot az országos mezőgazdasági kamara szolgálati szabályzatát minden egyes mezőgazdasági kamara önállóan állapítja meg.” A fegyelmi és nyugdíjszabályzat lehet az összes kamaráknál egyöntetű, de a szolgálati szabályzatot minden kamara a maga helyi szokásai szerint csinálja meg.

Löherer Andor indítványozza, hogy a szakasz első bekezdésében mondassék ki, hogy a kamara a határozatok foganatosítására rendes fizetéssel, ügyvezető-igazgatói alkalmaz.

A végrehajtó bizottság úgy az előadó, valamint Löherer módosítványt elfogadta.

Mérey Lajos előadó a tizedik szakaszt a következő módosítással ajánlja elfogadásra: „A földművelési kamarák felett a legfőbb felügyeletet a földművelésügyi miniszter gyakorolja. A kamara az esetben, ha hivatását nem teljesíti, vagy hatáskörét túllépi, a földművelésügyi miniszter előterjesztésére a minisztertanács által felosztható. Ez esetben azonban az új kamarai tagok választása 3 hónapon belül, a kamara megalakulása pedig további 3 hónapon belül elrendelendő.” Megtörténhetik az az eset, hogy a miniszter elrendeli 3 hónapon belül a kamarai tagok megválasztását, de mátfel éven belül is elmulasztja a kamara megalakítását elrendelni.

Eber Ernő dr. szerint az a kifejezés, hogy „hivatását nem teljesíti”, nem egészen szabatos fogalom, mert hiszen ez egy negatív fogalom, hanem úgy kívánja ezt a javaslatba bevenni, hogy „ha hivatásával ellenkező működést fejt ki.”

Mérey Lajos előadó: Nem tudom megérteni, hogyan forja magyarázni Eber Ernő indítványát alapján a miniszter a kamara hivatásának nem teljesítését? Nekünk itt arra kellene figyelemmel lenni, hogy mit rendelnek az alapszabályok s azt kellene kimondani, hogy „ha a törvény, vagy alapszabály ellen működik, vagy hatáskörét túllépi” ez esetben osztható fel.

Elnök kimondja határozatként, hogy a végrehajtó-bizottság a szakaszt elfogadja.

Mérey Lajos előadó: Az eredeti javaslat 11. §-ra nézve a gazdasági egyesületek semmiféle módosítást nem tettek, emnélfogva én is kérem az eredeti szöveg fenntartását.

Eber Ernő dr.: A Sopronvármegyei Gazdasági Egyesület nem tartja helyesnek, hogy a törvényben legyen megállapítva az, hogy minden járásnak négy tagja választassék be beltagoknak. Ha minden járásnak négy beltagja és négy póbeltagja volna, ez csak látszólagos egyenlőséget fejezne ki, mert méltánytalan az, hogy a kisebb járás ugyanolyan érdekeltséggel bírjon, mint a nagyobb járás. Itt könnyen ki-lejódhatnak egy kisebbségi terrorizmus s ezek lemajorizálhatják a nagyobb érdekeltséggel bíró járásokat. Eltekintve attól, hogy a nagyobb érdekeltséggel bíró járások tiszser annyi illetéket is fizetnek, mint a kisebbek, a tervezet szerint igen könnyen előállhatna, hogy a kisebb járások sokkal nagyobb szóhoz juthatnának, mint a nagyobb érdekeltséggel bíró járások.

Erre nézve tehát egyesülete módosítást nyújtott be ez a következő:

„Minden mezőgazdasági kamara 40—60 rendes és 20—30 póbeltagot választ a jelen törvény 13. §-ában választhatósággal felruházottak sorából, azzal a megszorítással, hogy a választandó tagoknak legalább háromnegyed részét az illető kerületben gazdákodók sorából kell választani. A kamarai tagok összes számának a vármegye egyes járásaira a törvényhatósági joggal felruházott és rendezett-tanácsu városokra való elosztását a kataszteri tiszta jövedelem, illetőleg a földadó alapulvételeivel alapszabályai-ban a kamara állapítja meg.”

Rubinek Gyula: Ezen szakaszra nézve volna-nának tiszteletteljes előterjesztéseim. A 3-ik, illetve a 4-ik bekezdés utolsó pontjában az van

említve, hogy „rendes beltagok.” Ez tollhiba, a „rendes” jelszó elhagyandó.

Az 5. pontban javaslatba hozom a következő beszúrást: „másodsorban ugyanazon törvényhatósági választókerület, ugyanazon póbeltagja hívandó be”. Továbbá az 5-ik pont utolsó mondata ez: pótválasztásnak helye nincs. Ezután jönné a következő toldás:

„A beltagok a kamara azon ülésein, hol a törvény és az alapszabályok rendelkezései alapján szavazatot gyakorolni jogosultak egy-egy szavazattal bírnak”.

Végül az utolsó bekezdésben a következő mondat felvételét kérem:

„aki egy időben több kamarai kerületben nyer megbízatást, akár mint beltag, akár mint kültag, a megbízatás keletkezésétől számított három hónapon belül nyilatkozni tartozik, hogy melyik megbízatást vállalja”.

Mérey Lajos előadó: A magam részéről Eber módosításai közül kettőt szívesen fogadok el. Az egyik arra vonatkozik, hogy 20—30 póbeltag választassék, a másik pedig az, hogy a városok ne meghatározott számban, hanem érdekeltségük arányában képviselteszenek. Rubinek módosításaihoz teljes mértékben hozzájárulok.

Rubinek Gyula: Méltóztassék ahhoz is hozzájárulni, hogy az Eber javaslatában felhozott elv maga elfogadtassék s azután majd megszövegezzük a nagygyűlés elé terjesztendő szövegben.

Elnök kimondja határozatként, hogy a szakaszt a végrehajtó-bizottság ily értelemben fogadja el.

Mérey Lajos előadó: (Olvassa a 12-ik szakasznak általa módosított szövegét.)

12. §. Választói jogát a kamarai illeték fizetésére kötelezettek és szavazattal bírók közül a nemre való tekintet nélkül személyesen vagy képviselő útján csak az gyakorolhatja, aki polgári jogainak élvezetében van, magyar honpolgár, 24-ik életévét betöltötte és a nemzeti állam, vallás- vagy vagyon elleni izgatás miatt jogerősen elítélve nem volt.

Kiskorúak és gondnokoltak helyett törvényes gyámjuk vagy gondnokuk gyakorolja a szavazati jogot.

A szavazati jog a földbirtokosoknál az érdekeltség aránya szerint gyakorlandó. Ez okból az alapszabályokban meg kell határozni a kataszteri tiszta jövedelem alapján az érdekeltség azon legkisebb fokát, amely egy szavazatra jogosít.

Ezen legkisebb foknál kevesebbet érdekeltek megfelelő csoportokba összeállítatnak s megbízottjuk, vagy megbízottjaik által annyi szavazatot gyakorolnak, ahány szavazategység foglaltatik a reájuk eső hozzájárulási arányban.

Az esetre, ha a legkisebb foknál kevesebbet érdekeltek önként nem csoportosulnak, a községi előjárású által a fentebbi módon képviselteszenek. A választókerület összes szavazatainak 1/5-nél több szavazatot — a legkisebb foknál kevesebbet érdekeltek képviselői kivételével — egy érdekel birtokos sem gyakorolhat. Ugyanazon kamara területén több választókerületben birtokos egyén választói jogát csak egy választókerületben gyakorolhatja.

Egy-egy szavazattal bírnak:

a) azon bérlok, akik a választói kerületben legalább is a legkisebb érdekeltségi foknak megfelelő kataszteri jövedelemmel bíró földbirtokot bérelnek;

b) minden a választókerület területén állandó lakással bíró s kamarai illetékeket fizető oklevéles gazda, erdész és állatorvos, gyakorlatban működő gazdaszt, lelkész és tanító, gazdasági egyesület, gazdakör és gazdasági célú szövetkezet, vagy társulat, állandó fizetéssel alkalmazott egyegy, az illető területet által kijelölt tisztviselője.

Jogi személyek törvényes képviselőjük útján gyakorolják szavazattal. Külföldön székelő jogi személyek, bár kamarai illeték fizetésére kötelezettek, választói jogot nem gyakorolhatnak.

A törvényhatósági joggal felruházott és ren-

dezett-tanácsú városokban a kamarai tagok választását a polgármester, a közigazgatási járásban a főszolgabíró vezeti.

A kamarai tagok választásánál követendő eljárást közelebbről s az egyes kamarai területekre vonatkozólag az érdekeltség legkisebb fokát elsősorban a földmivelésügyi miniszter rendeletileg állapítja meg.

A választások elleni, vagy a választói jogosultsággal összefüggő s a végrehajtási rendeletben megállapított határidőn belül benyújtott felszólalások felett az illetékes kamara végérvényesen dönt.

Lippich Gusztáv kifogásolja a szakaszban kontempálta kétötöd szavazatot. Ha ugyanis felteszszük, hogy egy járásban van százezer hold s abból az egri káptalané 20 ezer hold s 60 ezer hold másoké, kérdés, mennyi szavazatot gyakorol a káptalan. Számtalan járás lesz így az országban, ahol a hitbizományok és papi birtokok, miután fel van hatalmazva, hogy képviselőik által is szavazhatnak, többségben lesznek a kamarában és így ebből be fog következni az, hogy az egész érdekképviseletet tökéletesen kiszolgáltatjuk a nagybirtoknak. Ez nem egyeztethető össze az érdekképviselet eszméjével. Éppen ezért, valamint megállapítatik a legkisebb fok, állapíttassék meg a legnagyobb fok is, nehogy kiszolgáltatassuk a kis- és középbirtokosokat a nagybirtoknak. Hiszen a papi és káptalani birtok Magyarországon 5 millió holdat képvisel. Indítványozza tehát, hogy egy a legkisebb, mint a legnagyobb fokozata a szavazatoknak állapíttassék meg s a legnagyobb fok 20—30 szavazatnál többet ki ne tehessen. Nem fogadja el azt sem, hogy a szavazatok nemre való tekintet nélkül gyakorolhatók.

Eber Ernő dr. ennél a pontnál a Sopronvármegyei Gazdasági Egyesület nevében több módosítást ajánl. Abban az esetben, ha egy birtokos csak egy kerületben szavazhat, az érdekképviselet bizonyos részben csonka marad, mert az a birtokos, akinek a többi kerületben is van birtoka, megfosztatik attól, hogy a többi kerületben is képviselve legyen az ő érdeke. Abban az esetben, ha a törvényjavaslat azt mondja ki, hogy több választókerületben is szavazhat valamely nagybirtokos, feltétlenül nagynak tartja szülő azt a $\frac{2}{5}$ -öt a szavazatoknak, amelyet egy ilyen nagybirtokos gyakorolhat. Szólt az javasolja, hogy engedjék meg minden birtokosnak, minden választókerületben szavazhatni, de ennek ellenében tetemesen esőkkentsük ezen legmagasabb szavazati számot. Másik java lata az egyesületnek ennél a pontnál az, hogy a törvény mondja ki, hogy nemesek külföldön székelt jogi személyek, hanem általában külföldön lakó személyek választói joggal ne bírjanak, mert reális és racionális, hogy az a birtokos, aki állandóan külföldön lakik, aki tehát nem is ismeri a mi viszonyainkat, választói joggal ne bírasson s egy olyan intézmény irányításában, amelyet egyáltalában nem is ismer, részt ne vehessen. Kivételt képeznek ez alól természetesen azok, akik a kormány megbízásából tartózkodnak állandóan külföldön.

Rubinek Gyula nem tudja, hogy miért félnek annyira a nagybirtokosok falrafestett uralmától, különösen akkor, amidőn azt látjuk, hogy a nagybirtokosok állandóan foszlik szerteszét és amidőn a törvénytervezet azt állapítja meg, hogy minden birtokos csak egy választókerületben szavazhat. Nem szabad megfélemedezni arról, hogy különösen nemzetiségi vidéken a nagybirtokosok nemzeti missziója van. Az összes eddigi törvényeink azon az alapon állnak, mint az eredeti javaslat, hogy a felénél több szavazatot senkinek gyakorolhat, benne van ez a vízügyi törvényben, benne a halászati törvényben, hát mért félünk éppen most a nagybirtoktól, mintha az hazaellenes tendenciával volna eltelve. Hiszen a szociális politika Magyarországon nagyrészt a nagybirtoko-

soktól indult ki. Ne méltóztassanak megfélemedezni arról sem, hogy nemesek a birtokosok szavaznak egy választókerületben, hanem a bérlők, gazdasztek, alkalmazottak is, ez egy óriási kontingens, úgy, hogy meri állítani szülő, hogyha a szavazatok maximumul $\frac{2}{5}$ -öt vesznek fel, nem lesz egyelőleg terület sem, ahol a nagybirtok többséget képviselhet, még városi kerületekben sem. Nem pedig azért, mert itt parcelláit bérbe van adva a gazdaság, minden egyes parcella bérlője szavazó lesz s így nem lesz rá eset, hogy a nagybirtok többséget képviseljen. Egyébként szülő akkor, amikor a földbirtok tulajdona képezi a szavazás alapját, méltánytalannak tartja a szavazati jognak ilyen nagyarányú megzoritását, de szociális szempontból veszedelmesnek is.

Lippich Gusztáv: A hitbizományoknak 80% a a magyarság szívében van. Nem volna feltűnő, ha ez kinn volna a periferiákon, de éppen itt mi közöttünk van és itt leszünk mi ennek a nagybirtoknak kiszolgáltatói. A vízi és halászati társulatokra vonatkozó példa nem keesgeti szöveget, de nem szabad elfeledni, hogy ott csak egy speciális cél van, a víztől való védelem és a haltenyésztés, egyéb semmi, de az érdekképviseletnél számtalan kérdésnek szólni fűlnek össze.

Bernát István dr. nincs egy nézetem előtte szöveggel, mert ő felszólalásában nemesek hitbizományokról, hanem nagybirtokról is szólt. Ezeknek nagyrésze pedig nem esik a magyar vidékekre. Azonkívül tessék megnézni, hogy a hitbizományoknak nagyrésze sem esik a magyar vidékekre. Ott vannak pl. a Coburg, Schönborn, Zichy, Pálfy stb.-féle hitbizományok, ezek mind nemzetiségi vidékeken vannak. Szólt érte azt, hogy azok az urak, akik az Alföldön vannak, érzik a nagybirtokosok a nyomását, de nem érzik a nemzetiségi nyemását.

Vásárhelyi József azt óhajtáná, hogy a választói jogosultság megadásuk minden járásban, de meg legyen határozva, hogy egy járásban hány szavazat gyakorolható. Ami a nagybirtokot illeti, szöveg is nemzetiségi vidékről való s a vármegyei gyűlésben a románok vannak túlsúlyban s reggel 9-től 12-ig kénytelenek hallgatni a román beszédeket, amelyeket meg nem értenek. Ha tehát megadjuk a földbirtokosoknak és elsősorban a nagybirtokosoknak azt a jogot, hogy óriási anyagi erejükkel a nemzetiségi mozgalmakat visszaszorítsák, akkor azon vármegyeikben is, ahol nagy számmal fognának a románok bekerülni a kamarákba, a magyar nemzeti állam eszméjét megvédelmezhetjük. Attól tart azonban, hogy ugyanaz az állapot fog bekövetkezni a kamaráknál is, mint a vármegyei gyűléseken, ahol bár a magyarság többségben van, de részvéttelenségénél fogva az oláhok leszavazzák. Odamodósítar az előadói javaslatot, hogy a nagybirtokosnak minden járásban megadassék a szavazati joga, ahol birtokkal rendelkezik.

Hoyos Miksa gróf csatlakozik előtte szöveg véleményéhez, mert az érdekképviseleti törvényjavaslat azon az alapon van felépítve, hogy az érdekképviselet a földhöz legyen növe. Teljes mértékben csatlakozik azon véleményhez is, hogy o'y helyeken, ahol a birtok egy kézben nagyobb arányban csoportosul, mint más helyeken, az illető birtokos szavazati jogosultsága bizonyos mértékig korlátozva legyen. Ahhoz is hozzájárul szöveg, hogy minden egyes járásban szavazati joggal bírjon az illető birtokos, ahol t. i. földbirtokkal rendelkezik.

Bolla Mihály a szavazati számok megálapítását fontos dolognak tartja s az a kívánatos szerinte, hogy a gazdasági intelligencia vegye ki részét a szervezkedésből s mindenütt ott, ahol érdekelt, szavazzon. Erre nézve kulcsot kellene megállapítani s szöveg azon véleményben van, hogy e téren koncessziót kell tenni.

Mérey Lajos előadó: A felszólalások folytán indítványozom, hogy a tervezetből ez a kitétel ugyanazon kamara területén több választókerületben birtokos egyén választói jogát csak

egy választókerületben gyakorolhatja" mellőztessék. Elfogadom Ebernek a külföldi tartózkodásra vonatkozó módosítását is. Méltánylándónak találok azt is, hogy ha már megadjuk a szavazati jogot az érdekelteknek ugyan egy kamara területén, minden ingatlan után, mégis bizonyos korlátokat kell szabnunk a szavazatok számára nézve. En a $\frac{2}{5}$ -öt leszallitanam $\frac{1}{4}$ -re annál inkább, mert néhány gazdasági egyesület részéről is ez az indítvány tételt.

A nőkre nézve a 16-ik szakasznál korlátozást indítványoz, hogy t. i. e szakaszba felvételek: „mezőgazdasági kamarai beltárgul megválasztható a kamarai illetéket fizető férfiak sorából” kitétel.

A végrehajtó-bizottság a tett módosításokkal e szakaszt elfogadja, a nők választási jogosultságát a képviselet úján való szavazásán állapítja meg.

Eber Ernő dr. a 13-ik §. 2. pontjánál a következő módosítást ajánlja: „O'y földbirtokosnak tulajdonosai, bérlői, javadalmasai vagy haszonélve ői, melynek stb.”

Elfogadtatik.

Mérey Lajos előadó a 14-ik §-t változatlanul ajánlja elfogadásra.

Eber Ernő dr. ennél a szakasznál egy stiláris módosítást ajánl. A „vidéki tagok” helyett „nem a kamara székhelyén lakó tagok”-at kívánja a szövegbe belevenni.

A végrehajtó-bizottság ehhez a stiláris módosításhoz hozzájárul.

Az előki szöveget Pallavicini Ede ögróf veszi át.

Mérey Lajos előadó a 15-ik szakaszt változatlanul ajánlja elfogadásra.

A végrehajtó-bizottság a 15-ik szakaszt változatlanul elfogadta.

Mérey Lajos előadó a 16-ik szakasz 3. pontjába kitenni javasolja a gazdasztekre vonatkozó részt úgy, mint a többi szakaszokba egyébként változatlanul ajánlja elfogadásra.

Rubinek Gyula bejelenti, hogy a 16-ik szakaszra vonatkozólag Zselénski Róbert grófnak van egy javaslata. Tudniillik a szakasz 2-ik bekezdésének azon részét, hogy „s csak rendkívüli esetekben a földmivelésügyi miniszter hozzájárulásával emelhető meg fel legfeljebb fél százalékkal”, kihagyni kéri.

Eber Ernő dr. javasolja, hogy a kamarai illetékek ne csak maximuma állapíttassék meg a törvényben, hanem a minimuma is. A Sopronvármegyei Gazdasági Egyesület ennél a módosításnál az vezette, hogy előreláthatólag éppen azon vármegyét, ahol a mezőgazdasági kamarák működésére a legnagyobb szükség lesz, fognak példát szolgáltatói arra, hogy minél alacsonyabban, talán csak tízedes törtszámokban állapítsák meg a kamarai illetéket. És pedig a kamarai illeték minimumát a kataszteri tiszta jövedelem egy fél százalékában javasolja szöveg megállapítani.

Löcherer Andor a törvényben kéri kimondatni, hogy a kamarának az illetékek kivül mily bevételei lesznek még.

Mérey Lajos előadó szerint a szakasz helyesen van megszövegezve. Kétségtelen, hogy az első bevételi alap a kivetendő százalék lesz. Azt azonban törvényben kimondani, hogy ezenkívül mi lesz a bevétel, teljesen lehetetlen, mert a bevételnek olyan mindenféle czime lesz, amit előrelátni is lehetetlen s így ezeket a bevételi alapokat törvényben taxative felsorolni teljesen lehetetlen. A szakasznak világos értelmezése az, hogyha a kamara kiadásai nem fedeztetének, akkor azok az államsegéllyel fedezendők. Ezt azért vettük be, hogy az állam köteles legyen a kamarákat segíteni akkor, hogyha a maximum daczára sem képesek az alapszabályszerű működésnek megfelelni. A minimumot elfogadja szöveg úgy, amint azt Eber dr. javasolta.

Pallavicini Ede ögróf elnöknek egy észrevétele van. Az előadó t. i. azt fejtette ki, hogy az államsegély a kivetés elégtelensége után következik. A javaslatban azonban először van

szó az kivetés.

Rubinek

A tanács kap az a folyamat kiadások ezeket e kiadást, kataszter

Wimmer

világosan illetéket megmond kosokra egy hold indokolás birtokra tés kötele birtokok

A vég

szöveget

A 17. §

módosít

A végre

nul elfoga

A 18. §

hogy a sz

földmivelé

„a földm

tesz” kife

Vásárh

az alábbi

„Az ors

OMGE. el

gazdasági

elnökeiből

által kinev

gazdasági

érdemeket

számának

szükséges,

azok akik

merik.

Rubinek

sok egyes

agiltást.

hogy mind

tetheti ma

Ezzel a

vármegyei

Serfűző

Egyesület

hogy az o

a vidéki

előterjeszté

vány tétel

rak is.

Rubinek

nek, mert

fordul elő

kormányna

van szüksé

a kamarák

az előadó

A 20. §-

Mérey L

nál a „gaz

„országos

Eber Ern

javaslatát

országos ka

is bizonyos

országos ga

elnökei és

taggal kép

rában.

Rubinek

bizottság a

gadja.

Mérey L

vétel magá

mitre voná

a rendelkez

mivelési ka

szó az államsegélyről és csak azután jön a kivétel.

Rubinek Gyula: Az állami dotációk fixek. A tanács mindig fogja tudni, hogy mennyit kap az államtól. Azonkívül pl. gazdasági tanfolyamok illetékeiből, lapkiadásból, szakművek kiadásából, közvetítésből stb. vannak bevételek, ezeket előirányozza s ha ez nem fedezné a kiadást, úgy a hiányzó összeget kiveti a kataszteri tiszta jövedelem alapján.

Wimmer Kálmán a 16. §-ban nem látja egész világosan kifejezve, hogy ki tartozik kamarai illetéket fizetni. Igaz ugyan, hogy a §. 1. pontja megmondja, hogy az illetéket az egyes birtokosokra kell kivetni, de vajjon érthető-e ez az egy holddal bíró mesteremberre is. Csak az indokolásból látjuk, hogy vonatkozik a törpebirtokra is. Indítványozza, hogy az illetékfizetés kötelezettsége alól a 3 holdon aluli törpebirtokok mentesíttessenek.

A végrehajtó-bizottság a javaslat eredeti szövegét fogadja el.

A 17. §-hoz **Mérey Lajos** előadónak nincs módosítása.

A végrehajtó-bizottság a 17. §-t változatlanul elfogadja.

A 18. §-nál **Mérey Lajos** előadó előterjeszti, hogy a szakasz 3. pontjába a kitétel helyett: „a földművelésügyi miniszternek tanácscsal szolgál” „a földművelésügyi miniszternek javaslatokat tesz” kifejezés véssék fel.

Vásárhelyi József a pontnak kibővítését kéri az alábbi szöveggel:

„Az országos mezőgazdasági kamara áll az OMGE. elnöke és alelnökeiből, az összes megyei gazdasági egyesületek elnökei és igazgató alelnökeiből, továbbá a földművelési miniszter által kinevezendő oly egyénekből, akik a mezőgazdasági téren kifejtett tevékenységük által érdemeket szereztek és ezek száma a tagok számának 1/3-át teheti ki”. Ez azért volna szükséges, mert éppen a gazdasági egyesületek azok, akik hirt a periferiákon a viszonyokat ismerik.

Rubinek Gyula ellenzi az indítványt, mert sok egyesületnél az elnök nem fejt ki kellő agilitást. Ugy volna a szakasz szövegezendő, hogy minden egyesület egy kiküldöttel képviseltesse magát. (Helyeslés.)

Ezzel a módosítással fogadtattat el az Aradvármegyei G. E. indítványa.

Serfőző Géza a Pestvármegyei Gazdasági Egyesület nevében azt az indítványt terjeszti elő, hogy az országos mezőgazdasági kamara csakis a vidéki kamarák meghallgatásával tehessen előterjesztéseket a kormányzatnak. Önálló indítvány tételével pedig meghallgatandók a kamarák is.

Rubinek Gyula: azt nem tartja keresztülvihetőnek, mert számtalan bizalmas és sürgős kérdés fordul elő az országos kamaránál, melyekre a kormánynak sürgős és bizalmas véleményre van szüksége s nem küldheti ki véleményadásra a kamarákhoz. A 19. §-t a végrehajtó-bizottság az előadó módosításaival fogadta el.

A 20. §-nál

Mérey Lajos előadó javaslója, hogy a 6. pontnál a „gazdatartások” elé tétessék ezen jelző: „országos jellegű”.

Éber Ernő dr., a Sopronvármegyei G. E. javaslatát terjeszti elő: az egyik, hogy az országos kamarában a gazdasági egyesületeknek is bizonyos képviselőt juttassék: ugyszintén az országos gazdasági testületek és szövetkezetek elnökei és közgyűlésük által választott 1—1 taggal képviselve legyenek az országos kamarában.

Rubinek Gyula felszólalása után a végrehajtó-bizottság a 20-ik szakaszt változatlanul elfogadja.

Mérey Lajos előadó a Jeszenszky Andor eszméjét magáévá téve indítványozza, hogy az ügyvitelre vonatkozó 6-ik szakaszba bevegjük azt a rendelkezést, amely szerint „az összes földművelési kamarák ügykezelési nyelve a magyar.”

A végrehajtó-bizottság ehhez a pótláshoz hozzájárul.

Mérey Lajos előadó: Miután ezt a törvényjavaslatot sikerült itt letárgyalnunk s érdekes és tanulságos vita után mégis egyöntetű megállapodásra jutnunk, tartjuk kötelességünknek, hogy a nagygyűlésen is álljuk mindazokat, amiket itt elhatároztunk, hogy a földművelésügyi miniszter és a képviselőház lássa, hogy a gazdasági társadalom egyöntetűen kívánja ezt az érdekképviseleti dolgot így vinni keresztül, hogy annál nagyobb legyen a benyomás, amit a mi állásfoglalásunk fog majd az ország közvéleményére gyakorolni.

Pallavicini Ede örgróf elnök mielőtt az ülést bezárná, kedves kötelességének tartja, hogy úgy a maga, valamint az egész választmány nevében is az előadónak hálás köszönetet tolmácsoljon azért a nagy munkáért, amit mint előadó kifejtett s ami lehetővé tette, hogy ez a fontos törvényjavaslat egy nap alatt letárgyalható volt. (Lelkes éljenzés.) Ezzel az ülést bezárja.

Gazdák nagyhete.

F. évi október hó közepén mozgalmas napok elé nézünk. Október 21-én megy végbe ugyanis megboldogult Károlyi Sándor gróf szobrának leleplezési ünnepélye, melyre ezrével jönnek fel vidékről Károlyi gróf emlékének tisztelői, a szövetkezeti intézmények meg gazdasági egyesületek képviselői; ezt az alkalmat felhasználják a gazdasági társadalom központi testületei arra, hogy évi közgyűléseiket és nagygyűléseiket megtartsák.

Okt. 20-án, azaz kedden délelőtt 10 órakor kezdődik az OMGE. közgyűlése, melynek főtárgya az egyesület elnökének és alelnökeinek megválasztása lesz. Előreláthatólag több, mint ezer egyesületi tag fog ezen a közgyűlésen megjelenni s az is teljes bizalommal megköszönhető, hogy ismét **Desseuffy Aurél** gróft választják meg egyhangúlag elnökül.

Október hó 20-án délután 4 órakor ugyancsak a Köztelek nagytermében tartja évi rendes közgyűlést a Magyar Gazdaszövetség s ez a gyűlés szintén különös érdeklődésre tart számot már csak azért is, mert a gyűlést **Darányi Ignác**, a Gazdaszövetség elnöke jelentősebb beszéddel fogja megnyitni.

Bernát István a Gazdaszövetség 12 éves működéséről számol be. **Meskó Pál** pedig a jövő feladatairól tart előadást.

Ugyancsak október 21-én d. u. a Gazdaszövetség közgyűlése után a „Hagyomány” fogyasztási és értékesítési szövetkezeti központ kötelekébe tartozó szövetkezetek kongresszust tartanak, ahol **Pallavicini Ede** örgróf elnök mond megnyitói beszédet.

Október hó 21-én délelőtt 10 órakor *rendkívüli kongresszust* tartanak az Országos Központi Hitelszövetkezetek kötelekébe tartozó szövetkezetek a székes-főváros vármegyei házában nagytermében. Tárgyak: Emlékbeszéd Károlyi Sándor fölött és Károlyi gróf alaplétesítése.

Okt. 21-én d. e. 11 órakor történik **Károlyi Sándor gróf szobrának ünnepélyes leleplezése**. A vidékről ez alkalomra mintegy 2000 résztvevőt jelentettek be, kik között ott vannak az összes gazdasági egyesületek, gazdakörök, fogyasztási- és hitelszövetkezetek képviselői. A leleplezésnél **Desseuffy Aurél** gróf tartja az ünnepi beszédet, melyre **Darányi Ignác** földművelésügyi miniszter válaszol. A leleplezés megtörténte után a küldöttségek száza fogják

a szobor elé letenni testületeiknek koszoruit. Délután 1 órakor a *Gambirinusz* nagyvendéglő összes helyiségeiben *társas lakomát rendeznek*, amelyen **Darányi** földművelésügyi miniszter a most elkészített Károlyi-serleggel kezében *emlékbeszédet fog tartani*. Ugyancsak ez nap délután 6 órakor a *Vigadó* helyiségében az Országos Széchenyi-Szövetség rendez *Károlyi-estélyt*.

Október hó 22-én délelőtt 10 órakor tartja a *Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége nagygyűlést* a Köztelek nagytermében s ennek köztudomászerű eg a *mezőgazdasági kamarákról* szóló törvényjavaslat-tervezet lesz a főtárgya. Miután a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének végrehajtó-bizottsága a kamarák kérdését tárgyalván, egyöntetű megállapodásra jutott és az elfogadott javaslatban a gazdasági egyesületeknek felmerült óhajai méltatva vannak: bizvást hihetjük, hogy a nagygyűlés egyhangu határozatot fog hozni, amely esetben a mezőgazdasági érdekképviselet évtizedek óta húzódo ügye végre a megvalósulás stádiumába jut.

Feladatokkal terhes, mozgalmas napok várnak tehát ránk, melyek során le kell rónunk a kegyelet adóját a magyar gazdasági társadalomnak megdicsőült nagy vezető szelleme iránt és ugyanakkor gondolnunk kell az élőkre is. Gondoskodnunk kell arról, hogy a magyar gazdasági társadalom vezetését o'y férfiak kezébe tegyük, akiknek bölcsesége, jellemereje, hazafiasága biztosítékot nyújt arra, hogy ez a testület továbbra is a magyar mezőgazdaságnak s ezzel együtt a nemzeti érdekeknek egyik erős bástyája marad. Meg kell oldanunk ugyancsak az érdekképviselet kérdését, melytől száz más függő kérdésnek, felhalmozódott panaszoknak és törekvésnek sikeres elintézése is függ.

E közérdekű ügyek elintézésében a magyar gazdasági társadalomnak összetartásáról, együttműködéséről imponáló bizonyítványt kell kiállítania. Mert, noha társadalmi mozgalmakban az utolsó két évtized is elég gazdag volt, mégsem emlékszünk olyan alkalomra, amikor az események — mint most — annyira összpontosították volna a gazdasági társadalom alsó és felső rétegezetének összes közügyekért lelkesedő elemeit és amikor ennek a nagy nemzetfenntartó osztálynak magatartásán annyira rajtanyugodott volna a közvélemény sreme, mint most fog.

A múltnak megadandó tisztelet és a jövőről való gondoskodás egyaránt azt parancsolja, hogy ezeken a nagy napokon mindnyájan együtt legyünk és összetartsunk.

Gazdatársadalmi mozgalmak.

Rovatvezető: **Fabricsius Endre**.

A **Beregvármegyei Gazdasági Egyesület** igazgató-választmánya f. hó 7-én tartott ülésében **Horthy Gyula** elnök elnöklete alatt a Károlyi Sándor gróf szobor leleplezésének Budapesten tartandó ünnepélyére az egyesületi elnökséget a választmány jelentkező tagjait és 10 gazdasági kiküldöttét küldte ki és koszorút helyez a szoborra. A „Vinea” borkereskedelmi és borkereskedelmi r.-t. és a m. kir. kereskedelmi miniszterium között kötendő szerződés ügyében ki-mondta, hogy a borkereskedést szervezni kell a termelőknek szövetkezetekbe való tömörítésével, a kötendő szerződést a gazdaközönségre és tisztességes borkereskedői érdekekre hátrányosnak tartja, azért a földművelésügyi, valamint a kereskedelmi minisztert felkéri, hogy a borker-té-

kesítés gyakorlati alapon melőbb szervezessék. A mezőgazdasági érdekképviseletre vonatkozó törvényjavaslatot amennyiben az abban lefektetett irányelveket teljesen megegyezőknek találta az egyesület által több ízben hangzóított nézetével, mint a mezőgazdasági érdekképviselet szervezetének kifejezőjét *egyhangúlag elfogadta*, mert meg van arról győződve, hogy a mezőgazdasági érdekképviselet országos szervezésére a megszerzett hatáskörrel bíró kamarai intézmény célhoz vezető lesz. Elfogadta a választmány az új gazdasági alapszabályokat: *Marion Ödön dr.* a hegyvidéki miniszteri kirendeltség vezetőjének elhelyezése alkalmából munkálkodásának teljes elismerése jeléül érdemeit jegyzőkönyvében örökítette meg. Végül *Dercsényi Ferenc* indítványára elhatározza a választmány, hogy lépéseket tesz a vármegyei ebadó-alap főkéjének kamijainak felhasználásával és államsegély kihasználásával egy állandó csikó- és szűzgyula-kezelő megszerzése érdekében.

Az Esztergomvármegyei Gazdasági Egyesület folyó évi október hó 7-én választmányi ülést tartott *Geiger Ferenc* ügyvezető elnöke alatt. A választmány elhatározta, hogy *Károlyi Sándor gróf emlékszóbránok leleplezésénél* az egyesület képviselői magat s kegyelete jeléül a szobor talpzatára koszorút tesz le. Megválasztotta a bíráló-bizottsági tagokat a Párkányban *folyó hó 13-án tartandó lóhijzásra*, amelyen 600 kor. állami és 400 kor. egyesületi díj osztatik ki. Targyalatott a megye alispánjának átírata, melyben véleményt kér a Szőlőgyógyászati közszolgálat *tervezett körállatorvosi állás betöltésére nézve*. A községek nagyrésze nem óhajta a körállatorvosi állás létesítését s így a választmány, bár maga részéről ezt kívánatosnak tartja, a községek véleményével szemben állást nem foglal. Feloivastatott a *lépfene elleni költözés oltásra* a kötött megyei szabályrendelet, mely egész terjedelmében helyesnek mondatott ki. A választmány elhatározta, hogy tekintettel az egyesület szerény anyagi viszonyaira, a „Gazdasági Tudósító” lapot csak negyedévenként adja ki.

A Nyitrai megyei Gazdasági Egyesület szeptember hó 30-án délután tartotta meg rendezési közgyűlését a tagok nagyszámú részvételével. A közgyűlés *Desseffy Aurél* gróftól teljes bizalmának kifejezése mellett meleghangú táviratban kérte, hogy az OMGE. élén továbbra is megmaradjon. Továbbá elhatározta a közgyűlés, hogy a *Károlyi Sándor gróf szoborleleplezésén* a Nyitrai megyei Gazdasági Egyesület 50 tagu küldöttséggel képviselteti magát. *Az érdekképviselet ügyében* az egyetemes tanács javaslatára általánosságban elfogadta a közgyűlés a *Bernát-Rubinek-féle* javaslatot, mint az egyesület álláspontjának megfelelőt. Csak kisebb, nem elvi természetű módosításokat tett rajta. *A szerb kereskedelmi szerződés* életbe lépését, bár benne a gazdák összes kívánságai teljesítésbe nem mennek, tekintettel arra, hogy kereskedelmi szerződést úgy kötni, hogy abban az egyik szerződő fél mindent kapjon, a másik semmit, nem lehet: tudomásul vette. Romániával és Bulgáriával kötendő szerződésre nézve több alkalommal is kifejezett álláspontja, hogy ezen államoknak az állatkezelést megengedni s velük állategészségügyi egyezményt kötni nem lehet. A közgyűlés folyamán az egyesület titkára előadta az egyesület múlt évi működését, melyek közül szükségesnek tartjuk röviden a főbb pontokat kiemelve, elősorolni a következőket:

Az egyesület az 1907—1908. év folyamán igen felkarolta a szakoktatást. U. i. ez évtélen 59 községben 60 ebadó közreműködésével 182 előadást tartott 17,988 hallgató előtt az okoskereskedelmi, a trágyázásról, a vetésről, a baromfi-tenyésztésről stb. A műtrágyahasználat általánossá tétele céljából egy a kis- és nagybirtokosok részére a műtrágyázási kísérletekhez díjtalanul eszközölt ki műtrágyát. Ez évben is rendezett szarvasmarha-díjazásokat, mely alkalommal 3000 ko-

rona érték került kiosztásra. A lótenyésztés érdekében eadóra rendezte az érsekújvári lóvásárt. Résztvevett az egyesület a pozsonyi sörárpavaszón is. Az egyesületi működés főbb pontjai még a következők: Tanulmányi kirándulások, gazdasági ismételő iskolák, újabb mezőgazdasági gépek ismertetése, gyümölcs-termesztés és értékesítés, baromfi-tenyésztés, háziipar, berlini sörárpakiállítás, cukorrépa-termesztés stb. Egyébként is az egyesület ez évtélen is régi tradícióhoz híven, dacára szerény anyagi eszközeinek a vármegye köz- és mezőgazdasági érdekeit nagy buzgalommal szolgálta. Az egyesület 2157 ügydarabot intézett el. Végül a közgyűlés tárgyalta a jövő évi munkaprogramot és költségvetést.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Luczernatörés. 525. kérdés. Luczernatörésbe kapás-e vagy a szabó sikerülne jobban? Az esetben, ha kapás jönne a luczernatörésbe, ősszel sekélyen e, vagy mélyen kell-e szántani?

A. F.

Felelet a 525. sz. kérdésre. Az élő luczerna alatt a talaj különösen felsőbb rétegeiben erősen összetömődik és pedig annál nagyobb mértékben, minél köttebb a talaj és minél jobban megtrágyált a luczerna. Epp azért leghelyesebb jövő tavasszal kapásnövényt vetni a luczerna után, melynek termesztésével és ismételt kapásával, nagy mértékben hozzájárulunk a talaj jó átmunkáláshoz. Ugyanezen oknál fogva a mély őszi szántás is szükséges, hogy a fagy porhanyító hatása, minél mélyebb rétegekig érvényesülhessen.

K. K.

Darált csövestengeri keményítőértéke. 526. kérdés. Mostani törésti közönséges lágyszemű tengeriféléknek mi az átlagos takarmányértéke, ha azt februárban, tehát felső áraz állapotban csövestől daráljuk meg. Lehetőleg keményítőérték szerinti takarmányérték közzétételét kérem.

V. Sz. J.

Felelet a 526. sz. kérdésre. Weiser és Zaitsechek 14 tengerinek határozták meg februárban a vizeztartalmát s azt 14-1 s 20-5% között változóknak találták; az átlagos vizeztartalom 17% volt. Ellenben Szilágyi 16—24-3% között találta a vizeztartalmat februárban ingadozni s leggyakrabban 21-5—22%-ot észlelt. Ebből önkényt következik, hogy vaktában csak úgy vagyunk képesek megmondani, hogy körülbelül hány keményítőérték fog februárban a felszárzon darált csövestengeri bírai, ha kombinációnkat bizonyos vizeztartalomra, mondjuk pl. 20%-ra alapítjuk. Ugyanígy kell a csutka és szem közötti arányt illetőleg is eljárunk, mert a csutka néha csak 15, máskor 25%-a a csőnek, de mi átlagnak 21%-ot veszünk. Végre a szem és cső keményítőértékét illetőleg Weiser és Zaitsechek a 20% vizeztartalmú szemekét 73%-nak találták, Kellner pedig az ugyanannyi vizeztartalmú csutkát 19-4%-nak mondja. Ha tehát 20% vizeztartalomra és 21% csutkára alapítjuk a számítást, akkor a darált csövestengeri keményítőértéke 61-7%, míg ellenben ha vagy szárazabb a tengeri vagy ha kevesebb a csutkája, akkor a keményítőérték is megfelelőleg nagyobb, míg ellenkező esetben kisebb. Adataink arra képesítik, hogy bármely vizeztartalomra s bármely csutkaarányra könnyen átszámíthatja a csöves tengeridara keményítőértékét. Weiser kiharizálási kísérletet végeztet oly darált csövestengerivel, mely csak 75% szemből s 25% csutkából állott s ennek 20% vizeztartalomra átszámított keményítőértékét 54-5%-nak találta, holott számítás szerint 59-5%-ot kellett volna tartalmaznia. Ez a különbség részint a minden kísérlettel járó kisebb-nagyobb hibáknak, részint annak tudható be, hogy a szem s csutka vegyi összetétele nemcsak a vizeztartalomtól függ, hanem egyébként is változik; de végre annak is, hogy Kellner marhával, Weiser és Zaitsechek sertessel kísérletezett.

Cselkó István.

Erősen legeltetett buza. 527. kérdés. Mult év szeptember 4-én elvettem egy tábla gabonát, amely az ősszel nagyon szépen kifejlődött és megerősödött. Március hó végén attól tartva, hogy tubuza lesz, 28-án juhaimmal teljesen lejárattam. Az eredmény az volt, hogy dacára a folytonosan kedvező időjárásnak, melynek folytán a gabona részben meg is dült, mégis a termés megszorult s nem adott jó eredményt, dacára annak, hogy a szalmája elég magasra megnőtt. Kérem tehát, hogy a tullegeltetés hátráltatja-e a gabona beérését s ha igen, körülbelül hány nappal? s hogy ezen tullegeltetésnek tudható-e be a csekély terméshozam és gyenge minőség, vagy hogy a legeltetés nélkül is szorulhatott volna-e annyira?

W. A.

Felelet a 527. sz. kérdésre. A kérdés lényege az, hogy a márczius végén erősen legeltetett (erősen lejárattott) buza, ezen oknál fogva érésében megkésik-e s szorultszemű, csekély termést adhat-e? Ennek az eshetősége feltétlenül megvan, ha a legeltetésnél kellő körültekintéssel nem járunk el. Jelzett esetben is emliti kérdésttevő, hogy „juhaimmal a vetést teljesen lejárattam” vagyis a legeltetés olymórvú volt, hogy az érés megkésését s ezzel a szorultszeműséget előidézhette. Az első időszakos fejlődés megakasztásával, — épp a nagyon kedvező időjárásra való tekintettel — az érés 7—8 nappal is megkésülhetik. A csekély termés szintén a túlerős legeltetésnek tudható be.

K. K.

Értesítés.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület ama tisztelt tagjai, akik részt óhajtanak venni f. hó 21-én, szerdán d. e. 11 órakor

Károlyi Sándor gr. emlékszóbránok ünnepies leleplezésén, szíveskedjenek az ünnepélyre belépőjegyül szolgáló meghívókért folyó hó 19-én vagy 20-án d. e. 9—1 óra között — tagsági jegyük előmutatása mellett — az OMGE. titkári hivatalához fordulni.

VEGYESEK.

Mal számunk tartalma:

	Oldal
Az OMGE. közleményei	2195
Agrárnapok	2207
Gazdátársadalmi mozgalmak	2207
Irodalom	2208
Levélszekrény	2208
Vegyések	2209
Kinevezések. — A berlini nemzetközi árpa- és komlókiállítás. — Szőlősgazdák tiltakozó nagygyűlése. — A temesvármegyei gazdasági kiállítás megnyitása. — Nemzetközi tejjgazdasági kiállítás. — Cukorrépa-terméskutatások és a cukorpiac. — Az állami szőlővesszők és oltványok eladása. — Kiállítás hírek. — Gözhajzási hírek. — Apró hírek. — Gazdasági dátumok	2209
Kereskedelmi hírek	2210
Szerkesztői hírek	2211

Kinevezések. A m. kir. földművelésügyi miniszter *Suschna Richárd* és *Göblner János* gazd. akad. rendkívüli tanárokat, nemkülönben *Szabó István* földművelés-iskolai igazgatót gazdasági akadémiái rendes tanárokká, *Bánváth Sándor* és *Takács Zsigmond* gazd. akad. adjunktusokat, továbbá *Kneuzel Berülczka Ernő* gazd. akad. segédtanárt gazdasági akadémiái rendkívüli tanárokká, *Pesthy Béla* és *Lózsa Kálmán* gazdasági gyakorlatokat pedig gazdasági akadémiái gazdasági adjunktusokká nevezte ki. *Groffits Gábor* okleveles mérnököt pedig ideiglenes mi-

nőségű g
nevezte
sági akad

A ber

kiállítás

távirati é

lantikár

létében n

komlókiál

ismerésbe

jury díjaz

a kiállító

47 harm

3 másodi

a 159 ma

mintából

kivüli sik

és ennek

tanácsos,

rendelt be

körültekin

kiállítás r

lebbi szár

Szőlősg

Magyar Sz

leben láza

hó 21-én

Tattersall

közö gyűl

borítalad

munkálata

mintegy 3

déglős ve

részvételr

e hét fo

község el

gazdasági

segét és

segét meg

lódés nyil

bortermel

határozato

A teme

nyitása. A

sület rend

Temesváro

dezett nag

kiállítás n

össze a v

kiállítók é

ügyi minis

titkár jele

vármegyei

és kért fel

államtitkár

állítás font

szolgál. Úd

a kiállítást

nitotta. Ma

tekintette

denütt mel

kiállított tá

ismeréséne

munkálkodá

állat került

baromfiakiál

szép a bor

Károly egy

napon a ki

Nemzetk

évi júniusb

zetközi te

egy nemze

rendeztetni

dött bizotts

a napokban

tott, hogy a

ban fog m

esoportja. le

Tejjgazdasá

III. Tejjgazd

port. A kiá

világosítás

(Budapest,

Cukorré

piac. A cz

nőségű gazdasági akadémiai rendkívüli tanárra nevezte ki és szolgáltatásra a *Keszthelyi* gazdasági akadémiához osztotta be.

A berlini nemzetközi árpa- és komlókiállítás magyar osztályának vezetésétől vett távirati értesítés szerint a német belügyi államtitkár október hó 11-én nagy közönség jelenlétében nyitotta meg a nemzetközi árpa- és komlókiállítást. A magyar osztály általános elismerésben és díszesrebben részesült és ez a jury díjazásaiban is megnyilvánult, amennyiben a kiállított árpaminták 10 első, 22 második és 47 harmadik díjat, a komlóminták pedig 4 első, 3 második és 20 harmadik díjat kaptak. Tehát a 159 magyar árpaminta közül 79, a 79 komlómintából pedig 27 díjaztatott. A kiállítás rendkívüli sikerét a magyar rendező-bizottságnak és ennek élén *Krisztkovich* Ede miniszteri tanácsos, a földművelésügyi miniszter által kirendelt berlini gazdasági szakudósító kivaló és körültekintő munkásságának köszönhetjük. A kiállítás részletes ismertetését lapunk legközelebbi számában fogjuk hozni.

Szőlősgazdák tiltakozó nagygyűlése. A Magyar Szőlősgazdák Országos Egyesülete kebelében lázas tevékenység foly a f. évi október hó 21-én délelőtt 12 órakor Budapesten a Tattersall telepen megtartandó országos tiltakozó gyűlés érdekében, melyet az egyesület a *borítaladó törvény* ügyében szervez. A szervezés munkálataiban a vidéki bizottságokkal együtt mintegy 3000 bortermelő, kereskedő és vendéglős vesz részt. A nagygyűlésen leendő részvételre a Szőlősgazdák Országos Egyesülete e hét folyamán 1200 nagyobb bortermelő község előjáróságát, 800 hegyközség, 500 gazdasági, szőlészeti egyesület és gazdakör elnökségét és az ország összes érdeklődő közönségét meghívta. A gyűlés iránt oly óriási érdeklődés nyilvánul, hogy előreláthatólag a magyar bortermelő gazdák tízezrei fogják azon hozandó határozatot magukéva tenni.

A temesvári gazdasági kiállítás megnyitása. A Temesvármegyei Gazdasági Egyesület rendezésében október 12-én nyitott meg Temesváron a polgári lövölde kerjében rendezett nagyszabású mezőgazdasági kiállítás. A kiállítás megnyitására nagyszabású sereglett össze a vármegye előkelő gazdaközönsége; a kiállítók és érdeklődők. *Daranyi* földművelésügyi miniszter képviseletében *Ottlik* Iván államtitkár jelent meg, akit *Stojanovics* György a vármegyei gazdasági egyesület elnöke üdvözölt és kért fel a kiállítás megnyitására. *Ottlik* Iván államtitkár nagyszabású beszédében utalt a kiállítás fontosságára és a feladatokra, amelyeket ez szolgál. Üdvözölvén Temesvm. gazdaközönségét, a kiállítást ünnepélyesen megnyitottak nyilatkozta az egyes kiállított csoportokat, mindenütt meleg elismerésnek adva kifejezést a kiállított tárgyak kiválósága felett, valamint elismerésének a rendező-bizottság fáradságtalan munkálkodásáért. A kiállításon mintegy 7600 db állat került bemutatásra. Különösen érdekes a baromfiállításban a kacskák csoportja. Nagyon szép a borászati csoport is, melyet *Zathureczky* Károly egyesületi igazgató rendezett. Az első napon a kiállítást több ezren tekintették meg.

Nemzetközi tejjgazdasági kiállítás. A jövő évi júniusban Budapesten tartandó IV. nemzetközi tejjgazdasági kongresszus alkalmával egy nemzetközi tejjgazdasági kiállítás is fog rendeztetni. Ezen kiállítás szervezésére kiküldött bizottság *Pálffy* Béla gróf elnöklété alatt a napokban ülést tartott, melyen elhatározta, hogy a kiállítás a városligeti iparcsernokban fog megtartatni. Ezen kiállításnak 3 főcsoportja lesz. I. Tej és tejtermékek csoportja. II. Tejjgazdasági gépek és eszközök csoportja. III. Tejjgazdasági tudományos és kísérleti csoport. A kiállításra vonatkozó mindennemű felvilágosítással a kongresszus főtitkára hivatala (Budapest, V., Vigadó) készséggel szolgál.

Czukorrépa-terméskilátások és a czukorpiac. A czukorpiac lassan már megindult

és a gyárak nagyrésze már teljes üzemmel dolgozik a répa feldolgozásán. Az utóbbi hetek időjárása a czukorrépa kedvezőnek volt mondható, amennyiben a répa czukortartalma gyarapodott, a gyökérzet azonban súlybeli nem növekedett az esőhiány miatt. Az az általános felfogás egyébiránt, hogy Magyarország-Ausztria czukorrépa-termése az idén a tavalyi mögött marad, ámbar számbelileg még nem határozható meg teljes bizonyossággal a visszamaradás mérve. Mindenesetre kívánatos lenne már egy kis eső nemesak azért, hogy a czukorrépa súlybelileg is gyarapodjék kissé, hanem azért is, hogy a répakiszedés munkája könnyebben és gyorsabban mehessen. Németországban ugyancsak a fenti okokból szintén esőt kívánna a czukorrépa. Itt a múlt évi számottevő esékelyebb czukorrépa-termés következtében az idén jóval megnövekedett a czukorrépa bevetett terület, úgy, hogy az idén jelentősen nagyobb terméseredménnyel kell majd számolni. Az orosz terméskilátásokról szóló különösen kedvező jelentések az utóbbi időben nem nyertek megerősítést. Az orosz pénzügyminiszterium kisebb terméseredményt helyezett kilátásba a múlt esztendeinél, de a czukorgyárak, dacára a pénzügyminiszter becsülésének és a mintegy 10 százalékos répatérlet-csökkenésnek, nyolcz millió puddal becsülik magasabbra az idei várható termést a tavalyinál. A czukorpiacra az árakulcs a legközelebbi idők termésjelentéseinek hírei szerint fog igazodni. Kedvező termésjelentések hatása alatt a czukorárak természetesen hanyatlának. Ez azonban nem igen fog bekövetkezni, amennyiben az amugy is alacsony czukorárak nem bírnak meg nagyobb árhanyatlást, de meg a czukor egészséges statisztikai helyzete sem tené indokoltá a czukorárak hanyatlását. A kampány kezdetén Magyarország-Ausztria belterületén nyersczukorban a gyárak részéről nem volt erős a kínálat és az a csekély nyersczukor is, amely piacra került, a belföldi finomítóknál nyert elhelyezést.

Az állami szőlővesszők és oltványok eladása. Az állami szőlőtelepeken termelt szőlővesszőket és szőlőoltványokat csak hazai szőlőbirtokosoknak adják el. Az eladás feltételeit most teszi közzé a földművelésügyi miniszter. Eszerint az amerikai fajta szőlővesszők ezre 6 és 24 korona közt váltakozik eszerint, hogy bortermő fajta-e, csemegeszőlő fajta-e, avagy hogy első vagy második szőlő-e? A szőlőoltvány ezre 100—200 korona között váltakozik. És pedig a sima szőlőoltvány ezre 100 korona, a gyökeres fás szőlőoltványok ezre 200 korona. A vételajánlatokat november hó 20-ig ahhoz a szőlészeti és borászati felügyelőhöz, vagy vinceszellériskolai igazgatóságához kell benyújtani, ahol a szőlővel beültetendő terület van. Azoknak, akik szőlővesszővel kereskednek, az állam szőlővesszőt nem ad el. A beérkezett vételajánlatokat a beérkezés sorrendje szerint intézik el. Huszezer darabnál több sima vesszőt és 10.000 darabnál több gyökeres vesszőt, 8000 darabnál több szőlőoltványt egy szőlőbirtokosnak sem adnak el. A határidő letele után esetleg benyújtott kéréseket és vételajánlatokat csak az esetben veszik figyelembe, ha az idejekorán beadott kérvények és vételajánlatok teljesítése után még maradna fenn szőlővessző, avagy oltványkészlet.

Kiállítás hírek. Nagymásdon az Erdélyi Gazdasági Egyesület f. hó 18-án járási gyümölcs- és veteménykiállítást rendez. Bővebb felvilágosítást ad a Nagymási Gazdakör elnöksége. **Borkiállítás Temesváron.** A Temesvári Gazdakör november 21-től 23-ig borkiállítással egybekötött borvásárt rendez, melyen elsősorban a verseczi járás bortermelő községei vesznek részt. Bővebb felvilágosítás szerzhető a kiállítási bizottságtól *Temesváron*.

Gőzhajózási hírek. A Magyar Királyi Folyam- és Tengerhajózási Részvénytársaság igazgatósága közhírré teszi, hogy a kombinált hajózási és vasúti forgalomban 1908. évi augusztus 1-től

érvényes kivételes díjszabásban (I. füzet) f. évi október 1-ével egyes állomásnevek a következőképpen megváltoztak: Au helyett Enzelhausen, Bruck b. München helyett Fürstfeldbruck, Stein helyett Stein a. Rednitz. Továbbá az igazgatóság ezidén is kiadta azon határnapok táblázatát, amelyeken a *teherárak felvételét* állomásain meg fogja szüntetni. Ez a táblázat a nevezett társaság igazgatóságának szállítási osztályában, valamint budapesti (Margithid feletti) ügynökségénél megtekinthetők és díjmentesen megszerzhetők. Azon viszonylatokban, melyekre nézve a táblázat nem tartalmaz határnapokat, a megszüntetés időpontját a társaság külön fogja közzétenni. A teljes uszályrakományok forgalmára ezen határidők nem vonatkoznak, mert azt addig tartja feun a társaság, amíg az időjárás és a vizálási viszonyok az egyes folyamszakaszokon azt megengedik. Végül, hogy Milanovác állomást kis víz miatt f. évi október hó 11-től kezdve további intézkedésig az összeforgalom számára megszünteti.

Apró hírek. *Mintaszüret Biharbörzsegen.* Már korábban jelentettük, hogy a földművelésügyi miniszter rendelkezése a helyi szüretelés gyakorlati bemutatása céljából 16 helyen mintaszüreteket rendeznek. Ilyen mintaszüret lesz Biharbörzsegen október hó 20., 21. és 22-én, amelyre különösen felhívjuk az érdeklő szőlősgazdák figyelmét. — *Hegyvidéki füztelepek.* A hegyvidéken a kosárfonás nagymérvű fellendülése folytán erősen megnövekedett fűzvevesszőszükséglet fedezése céljából a földművelésügyi miniszter ujabban ismét 16 hold nemes füztelep létesítését rendelte el és a telepek részére megfelelő földforgatási segélyt és elegendő fűzdugványt adományozott.

Gazdasági dátumok. Október 13—15. Mezőgazdasági kiállítás Dicsőszentmártonban.

Október 18. Járási gyümölcs- és veteménykiállítás Nagymásdon.

Október 20., 21. és 22. Mintaszüret Biharbörzsegen.

Október 21. Károlyi Sándor gróf szobrának leleplezése Budapesten.

Október 25—27. Országos baromfiállítási és tenyészállatvásár Sopronban. Okt. 28. Vajverseny Sopronban.

November 1. A kisbéri tejmunkásképző tanfolyam megnyitása. Szarvasmarha-tenyészállatdíjazások Pozsony megyében; okt. 3-án Szentgyörgyön, okt. 10-én Morva-Szt-Jánoson.

November 9—10. Országos tenyészbaromfi vásár Aradon.

Állatdíjazások Temes megyében: október 18. T.-Kubinon, október 25. Gattaján.

Állami facsemeték adományozására vonatkozó folyamodványok f. évi december 15-ig terjesztendők be az illetékes kir. erdőfelügyelőségekhez.

Bács-Bodrog megyében: szarvasmarhadíjazás november 8. Tütele, szarvasmarha- és lódijazás október 25. Adán, november 15. Verbászon.

Állami ménék beosztása: Bábólnán okt. 15. Kisbőren okt. 16. Mezőhegyesen okt. 19 és 20. Alsó-Szombatfalván okt. 22; ménesbeli anyakanczák párosítása: Alsó-Szombatfalván okt. 23—24. Mezőhegyesen nov. 3—10. Bábólnán nov. 13—17. Kisbőren nov. 23—28.

Lóversenyek Kisvárdán október 18-án.

Állatdíjazás Nyitra megyében: Miaván okt. 15-én.

Állatdíjazások Maramaros megyében: okt. 20-án Viskan, okt. 27-én Felső-Visón.

Ki akar kölcsönt? Aki birtokára jelzálogkölcsönt akar fölvenni, forduljon bizalommal a Kisbirtokosok Országos Földhitelezőintézetéhez, Budapest, V., Géza-utca 2. szám (saját ház). Az intézet egyaránt ad nagy és kis jelzálogos kölcsönöket, főczélja azonban, hogy a közép- és kisbirtokosokon segítsen, ezért kölcsönöket már 300 K.-tól kezdve ad. Aki súlyos kamatot fizet tartozása után, az intézet olcsó törlesztéses kölcsönével segíthet terhében. Az előző hitelezőket az intézet a kölcsönből fizeti ki s mérsékelt díjért minden a kölcsön körüli teendőket ellát. Kölcsönök a földbirtok fele értékéig engedélyeztetnek. Ha az adós pontosan fizet, az intézet a kölcsönt föl nem mondhatja, az adós azonban tartozását akár egészben, akár részben bármikor visszafizetheti. Parcellázásoknál az intézet minden tekintetben segítkezik. Az intézet egyszerű levélre bárkinek szívesen ad felvilágosítást.

NYILTTÉR.*)

A kiváló bór- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbajoknál, közvénynél, cukorbetegségnél és hurutos bántalmaknál kitűnő hatású.

Természetes vasmentes savanyúvíz.

Kapható ásványvízkereskedésekben vagy a Magyar-Lipózi Salvator-forrás Vállalatnál Budapest, V. Rudóstráparth.

A MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG

ingyen közreműködik fogyasztási és értékesítő szövetkezetek, valamint földművelő társaságok létesítésénél és tanácsot ad általában minden szövetkezeti kérdésben. Falusi gazdaszövetkezeteket vagy gazdaköröket alakít. Abból a célból, hogy a földműveseknek a földvásárlásnál utbaigazítással szolgálhasson, nyilvántartja a földveteli és eladási szándékokat. Aki tehát földet venni vagy eladni szándékozik, az jelentse be ezen szándékát a Magyar Gazdaszövetségnél, VIII., Szentkirályi-u. 40., melynek tagja lehet minden magyar honpolgár és a köz javáért dolgozó minden testület, ha magát évi 12 kor. fizetésére kötelezi. Ezen tagság fejében jár a havonta megjelenő „Magyar Gazdak Szemléje” vagy a „Szövetkezés” című hetenkint kétszer megjelenő folyóirat. Évdíjas tagok évi 2 koronával is beléphetnek, melyért számos hasznos tájékoztató könyvet, füzetet kapnak.

*) E rovat alatt közlöttéért nem vállal a szerkesztőség felelősséget.

KERESKEDELEM, TÖZSDE.

Budapesti gabonátözsde.

(A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete gabonaosztályának tudósítása a „Köztelek” részére.)

A hosszantartó szárazság komoly aggodalmakat támaszt. A panaszok általában arról szólnak, hogy a csapadék hiánya miatt a kártevők száma igen nagy mértékben megnövekedett.

A jelentések egyformán panaszosak és ezen körülménynek tudható be a gabonák emelkedése s az irányzat szilárdulása.

A világpiacon csupán a Balkán események idéztek elő némi emelkedést, a nyugodtabb fellegvár érvényrejutása folytán azonban nyugodtabb mederbe terelődött az üzleti forgalom is. Oroszországban nem igen változtak a viszonyok, Franciaországban a szép időt igen használták a vetési munkálatoknak, az üzletet enot nyugodt.

Angliában az irányzat csendes és csupán a németországi piacokra volt nagyobb hatással a Balkán események lefolyása. A magyar és az osztrák piacokon a politikai viszonyok és a tartós szárazság folytán általában szilárd az irányzat. A márnok vásárlásaiban mintha némi tartózkodás volna észlelhető; sötétebb lisztjajokban a készletek csökkentek.

Rozsban szintén emelkedés következett be: a kínai csekély, főleg nyírvideki és biharmegyei szárazságok keresetek.

Árpában a múlt héten nyilvánult csekélyebb érdeklődést í-mét lanyhább irányzat váltotta fel.

Tengeriben érik az üzletmenet s az árak emelkedők.

Zabban a politikai viszonyok hatása alatt az árak szintén emelkedtek. A magas árak folytán a fogyasztás tartózkodóbb a vásárlásokban és mással igyekszik pótolni szükségletét.

Az egyes gabonaneműkről és azok áraiban végbe ment változásokról napjelenetünkben számolunk be.

Napjelenet a gabonátözsdeiről.

1908. október 13.

A még mindig csapadék nélküli időjárás gazdáinkat arra indítja, hogy az amugy is nem jelentős észlelteiket nem hozzák kiállításba: ennek folytán márnaink vásárlásaitak ellenséggel eszközök és 20 fillérig terjedő jobb árakat nyújtottak.

Rozs szilárd és 19:35 K.-ig fizetik Budapest paritástán.

Árpa szilárd irányzatát még fejleszthette, mert jobb áruban alig van kínálat és etető árú 16 K.-t ér el főváros távolágában.

Tengeri 6-áru 17:80 K. mellett értékesítették; új tengeri november-február 14:50 K. árfolyamot jegyzünk.

Zab változatlan csendes.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 150 mm 80:5 k. 25 K. — f, 250 mm. 80:5 k. 25 K. — f, 250 mm. 80:5 k. 25 K. — f, 400 mm. 80 k. 25 K. — f, 200 mm. 80 k. 25 K. — f, 100 mm. 80 k. 24 K. 90 f., 400 mm. 80 k. 24 K. 80 f., 150 mm. 80 k. 24 K. 85 f., 200 mm. 80 k. 24 K. 80 f., 150 mm. 80 k. 24 K. 70 f., 400 mm. 80 k. 24 K. 70 f., 200 mm. 79 k. 25 K. — f, 200 mm. 79 k. 24 K. 60 f., 250 mm. 79 k. 24 K. 60 f., 100 mm. 79 k. 24 K. 10 f. felső, 1000 mm. 78:4 k. 24 K. 50 f. felső, 100 mm. 78 k. 24 K. 05 f., 100 mm. 77 k. 24 K. 05 f., 100 mm. 78 k. 24 K. 10 f., 100 mm. 77:5

k. 24 K. 10 f., 100 mm. 77 k. 22 K. 60 f. felső úszkös, 100 mm 77 k. 22 K. 60 f. felső úszkös, 200 mm. 76 k. 21 K. 70 f. úszkös, 100 mm. 75 k. 21 K. 80 f. felső úszkös, 100 mm. 74 k. 22 K. 40 f. felső úszkös.

Pestvidéki: 100 mm. 81 k. 24 K. 80 f., 40 mm. 80 k. 24 K. 50 f., 250 mm. 78:2 k. 24 K. 70 f., 200 mm. 78 k. 24 K. 40 f., 150 mm. 77:5 k. 23 K. 90 f., 150 mm. 77:5 k. 24 K. — f., 100 mm. 76 k. 22 K. 20 f. úszkös, 100 mm. 76 k. 22 K. 60 f. úszkös, 100 mm. 75 k. 22 K. 20 f. úszkös, 300 mm. 74 k. 20 K. 60 f. úszkös.

Felsőmagyarországi: 200 mm. 80 k. 24 K. 50 f., 150 mm. 79 k. 24 K. 10 f., 100 mm. 77 k. 23 K. 90 f., 100 mm. 77 k. 23 K. 10 f. sárga.

Bánsági: 1000 mm. 77:5 k. 23 K. 80 f.

Fehermegyei: 100 mm. 77 k. 24 K. 10 f., 500 mm. 76:5 k. 24 K. — f.

Hartai: 820 mm. 78:5 k. 24 K. 60 f., 600 mm. 75:5 k. 23 K. 50 f.

Tolnai: 1400 mm. 78 k. 24 K. 30 f.

Szerémségi: 100 mm. 18 k. 23 K. 50 f. rozsos.

O-Becsei: 2900 mm. 77 k. 23 K. 80 f. úszöghegyű.

Pancsovai: 400 mm. 78 k. 24 K. 40 f.

Raktár: 200 mm. 74:5 k. 22 K. — f. csíras

Bácskai: 400 mm. 73 k. 21 K. 60 f. 6-biza.

Rozs: 200 mm. 19 k. 30 f. kpf., 200 mm. 19 K. 35 f. kpf., 1000 mm. 19 K. 40 f. kpf.

Zab: 100 mm. 15 K. 40 f. fekete, 150 mm. 17 K. 05 f., 100 mm. 16 K. 60 f., 100 mm. 16 K. 75 f., 100 mm. 16 K. 65 f.

Árpa: 100 mm. 15 K. 90 f., 100 mm. 15 K. 80 f.

Határidőárak.

(Déli zárlat.)

Buza októberre	23:86 K.
„ 19:9. áprilisra	24:40 „
Rozs októberre	19:6 „
„ 1909. áprilisra	20:30 „
Zab októberre	16:70 „
„ 1909. áprilisra	17:14 „
Tengeri 1909. májusra	14:88 „

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület, Mester-utca, 1908. október hó 13-án. A szeszivárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére.)

Felhozott a szokott községekből 145 szekér réti széna, 28 szekér muhar, 22 szekér zsupszalma, 6 szekér alomszalma, — szekér takarmányszalma, — szekér tengeriszár, 4 szekér egyéb takarmány (lőhere, luczerna, — zabosbüköny, köles stb.), 200 zsák szecska.

A forgalom közepes.

Árak állományban q.-ként a következők: réti széna 800—1000, muhar 840—1000, zsupszalma 640—660, alomszalma 600—600, takarmányszalma —, — kevo tengeriszár —, egyéb takarmány 600—700, zabosbüköny 640—680, lőhere —, zöld luczerna —, köles —, sarju —, szalmaszecska 720—740. Összes kocsiszám 217. Összes súly 259,400 kg.

Szeszület.

A szeszüzletben a hét elején a kereslet változatlan élenk volt és állandó jó vételkedv mellett több tétel kontingens nyers- és finomított szesz kelt el tartott árakon. Elkelt finomított szesz adozva 181—182 K, adozatlanul 62—63 K.

Elasztószesz adozva 180—180:50 K.-ig, adozatlanul 61—61:50 koronáig kelt el nagyban azonnali és későbbi szállításra.

Nemzetközi gabonapiacz 1908. október 10-től 1908. október 14-ig.

	Kelet	Effektív árak										Határidő	Határidős árak				
		Budapest	Liverpool	Wien	Prága	Mannheim	Páris	New-York	Chicago	Buenos-Ayres	Odessza		Budapest	Liverpool	Berlin	Páris	Chicago
Buza	13	24:30	20:60	25:80	24:80	26:55	21:86	20:36	18:64	19:23	20:70	Okt.	23:72	20:40 ²	24:—	22:42 ^{1a}	18:64
	9	24:05	20:60	25:60	24:80	26:55	21:90	20:18	19:23	19:23	20:70	Nov.	24:20 ³	19:77 ^{2a}	24:18 ²	22:20	19:22 ³
Rozs	13	19:55	—	20:40	21:—	21:52	16:82	—	—	—	17:42	Okt.	19:62	—	20:44	16:76 ^{1a}	—
	9	19:45	—	20:20	21:—	22:65	16:58	—	—	—	17:42	Nov.	20:22 ³	—	20:94 ²	16:58	—
Zab	13	17:—	—	18:30	17:—	20:65	—	—	—	—	—	Okt.	16:68	—	19:60	—	—
	9	16:80	—	17:90	17:—	20:65	—	—	—	—	—	Nov.	17:12 ³	—	19:96	—	—
Tengeri	13	18:—	16:07	18:40	18:20	20:94	—	15:06	12:78	12:93	—	Okt.	14:88 ⁴	15:48 ²	18:78	—	12:78
	9	17:70	16:07	18:20	18:20	20:94	—	15:10	12:82	12:93	—	Nov.	—	15:23 ^{2a}	—	—	—
Árpa	13	16:—	—	20:60	20:50	25:87	—	—	—	—	—	Okt.	14:84 ⁴	15:51	18:78	—	12:82
	9	16:—	—	20:60	20:50	25:37	—	—	—	—	—	Nov.	—	15:12 ²	—	—	—

Jegyzet: 1) Red winter II. 2) nov.—feb. 3) decz. 4) márcz. 5) ápr. 6) május.

81. 8
Campago
szesz 59 K.
Denatár
kelt el nagy
Mezőgazd
szesz ab ter
vételkedv m
Eskonting
Budapest
Bécsi jeg
szesztért.

Kontingens
Finomított
Élesztőszesz
Nyersszesz
Denatár
(Az adozott)

Liszt, O
(A Magyar
tályá

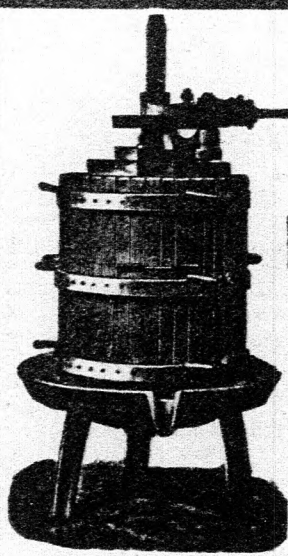
Liszt. Az
árd irányza
sabb árakra
vásárlásaikk
szoritkozta.
Hendelkező
Heti liszt
A főváros
kg.-ként Bud
Szám: 0
ár K: 24

Rozsalistár
Szám: 0.
Ar K: 30:4
A korpa
az árak áru
látra. Nemel
Heti korpa
A többi ár
tak Budapest
lénél 100 kg.
Finom korpa
Goromba
Finom korpa
Goromba
Finom korpa
Goromba
Rozskorpa
Árpáda és
Malomkonol
Budapesti gy
Derby melas
Szárított mo
Malatácsira
Szárított rópa
Szörplé 48—
ab czukorg

Élelmetezik
Magyar Ga
tése 1908. ok
A piacz gy
egy a szőlő.
A budapesti
kvantumokba
mény, valami
megafajok ért
A szőlőidény
radni. Jobb h
áremelkedést
Burgonyában
szerzések má
mányok azon
kínálat melte
lanyha. A toj
nem ért vége

Husznertek
e jeje — 96—1
zárve, súlylev
hus 1:16—1:36
szabott sörtes
szalonna soro
144 K., olvas
sertészsír 1:4
kg.-ja 1:40—1
magyar 3:20—
bárany párja

Borsajtólók, szőlőzúzókat és gyümölcsdarálók

utányos árak és kedvező fizetési feltételek mellett a legnagyobb választékban kaphatók:

UMRATH és TSA

mezőgazd. gépgyárosoknál

Budapest, V., Váci-körút 60.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetük.

Borsajtóinkat

a szakemberek által legjobbnak elismert eredeti francia Mabilie rendszerben gyártjuk, melynek előnye, hogy a sajtolásnál a legcsekélyebb erő-kitejtésre van szükség és amellyel kettős működésük folytán (az emeltyű-rúdnak úgy előrenyomása, mint visszahúzásánál működnek) többet és jobban sajtolnak, mint bármely más szerkezetű borpresek.

Szőlőzúzókat bogozó készülékkel v. anélkül szállítunk

A megrendeléseket kérjük idejekorán eszközölni.

Eladó 700 köblös föld

(1200 □-ölel) Szatmár megye Csaholcz községben, urilakkal, gazdasági épületekkel, 40 kat. hold dohányengedéllyel, gőzmalommal, esetleg anélkül. A birtokon 250.000 korona törlesztéses kölcsön van. Vételi ajánlatok **dr. Kelemen Samu** ügyvédhez, Szatmárra küldendők.

991

ELADÓ BIRTOK

Hont megyében, vasut mentén, 580 magy. hold, saját **mintaszerű** kezelés alatt, kitűnő, nagyon elegendő épületekkel, **gyönyörű modern kastélyval**, szép parkkal, teljes élő és holt felszereléssel, vetéssel stb. stb. 360.000 korona. November 1-re átveendő.

KIADÓ BÉRLLET

1 1/2 óránnyira Budapesttől, vasut mentén, 1700 magyar hold sik gazdaság, **dohánytermeléssel** és **tejgazdasággal**. Évi bérösszeg 35.000 korona és az adó.

BEYER KÁROLY, Budapest, V., Báthory-utca 5. sz.
Telefon 12-85.

272

Darabja 5 fillér. ■ Darabja 5 fillér.

BÉRLEVELEK

(Szegődségi levelek.) Az új cselédtörvény alapján összeállítva.

Kapható a "PÁTRIA" irod. váll. és nyomdai r.-t.-nál, Budapest, IX., Üllői-ut 25.

☛ Szénát, buza-, rozs-, árpa- és zabszalmát, valamint töreket és pelyvát

préselt állapotban legutányosabban szállít bármely állomásra

Drechsler Alajos széna-szalma-**Érsekujvár.**
nagykereskedő

1005

A muraszombati béruradalomban 34 drb szimmenthal-bonyhádi keresztvezésű 1, 1 1/2 és 2 éves (közöttük 9 drb hasas) **tenyésztésre alkalmas**

számfeletti üsző eladó.

Vasutállomás helyben. Bővebb felvilágosítással az uradalmi intézőség szolgál.

1016

1063/1908. szám.

Versenytárgyalási hirdetmény.

A m. kir. földmívelésügyi miniszter ur rendelete folytán a kis-közégi zá ony és légelő közötti mellékág elzárásához szükséges:

5601 köbméter másodosztályú kő, továbbá **1345 köbméter rostált kötőrmelék szállítására és beépítésére 1908. évi október hó 26-án délelőtt 11 órakor a zombori m. kir. folyammérnöki hivatalnál nyilvános, zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.**

A versenytárgyaláson ajánlattevők vagy azok képviselői jelen lehetnek. Az ajánlati feltételek, a tervek, továbbá a kötetendő szerződéstervezet, valamint az annak kiegészítő részét képező általános és részletes feltételek a hivatalos órák alatt a zombori m. kir. folyammérnöki hivatalnál megtekinthetők és ugyanott megszerezhető az ajánlati minta is.

Az ajánlatok, melyeket az ajánlati feltételek szerint és az előirt minta használatával kell kiállítani, **a fent jelezett nap 10 1/2 órájáig** a zombori m. kir. folyammérnöki hivatal főnökénél nyújtandók be.

Zombor, 1908. évi október hó 9-én.

1013

M. kir. folyammérnöki hivatal.

Mezőgazdasági :: kereskedelemtan.

Írta: **KROLOPP HUGÓ.**

Ezen mezőgazdasági szakirodalmunkban hiányt pótló mű hivatva van arra, hogy a gyakorlati gazdát a gazdasági termények és termékek beszerzési és értékesítési módjaival megismertesse.

Bolti ára 10 korona. Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szakkönyvkereskedésében, Budapest, IX. ker., Üllői-ut 25. szám.

A többször díjazott gróf Draskovics-féle tisztavérű magyar tenyésztőből származó gulyából szabad kézből eladó

**70 db hasas tehén és üsző,
70 db különböző kora üsző.**

Érdeklődők forduljanak **Hönig Jakab és József bérlőkhöz, Erzsébetpuszta**, utolsó posta **Baranya-Sellye.**

1007

PARKALAKÍTÁSHOZ legolcsóbban ajánlok:

50.000 DARAB

DISZBOKROT

1 1/2-3 méter magas, 20.000 DARAB

DISZFENYŐT

(Conifera) 1 1/2-3 méter magas. Svéd sövény-rózsa (Rosa rubiginosa) magonczt, párosításhoz alkalmas gyümölcsvadonczokat.

☛ Kívánatra előnyajánlattal szolgál

FARAGÓ BÉLA

os. és kir. udvari szállító

☛ ZALAEGRSZEGEN. ☛

1000

A gazdasági egyesületek szives figyelmébe! Folyó évi október hó 21-én le-
lezik le gróf Károlyi Sándor
koszorukat ajánl a Philantia Virágcsarnok részvénytársaság
szobrát, mely alkalomra díszes
Budapest IV., Váci-utca 9. Telefon 450.

Lótenyésztők figyelmébe!

Méniesfelozlatás miatt **20 darab öt éves Döry-féle ménesből** származó

anya-kancza

eladó. Venni szándékozók felvilágosítást nyernek **Osztóics Zsigmond** igazgatónál, Szkulya, Temes m. 1015

Megvételre keresek

betöltött 3 évnél nem fiatalabb és 5 évnél nem idősebb, 172 cm. magas, fekete színű, hibátlan

félvér muraközi esődöresikót.

Ar és hely megjelölésével ajánlatot kér **Dr. K. Tompa Arthur gazdagsága Kraszna-Hervát, Szilágy m.**

GAZDÁK FIGYELMÉBE!!

UJDONSÁGI UJDONSÁGI

ÁLLATEGÉSZSÉGTAN

Állattenyésztő és állattartó gazdák használatára

Irta: **MONOSTORY KÁROLY**

okl. állatorvos, a magy. kir. állatorvosi főiskolán az állattenyésztés ny. r. tanára

223 ábrával A mű ára 7 korona

Szerző e művét az állattenyésztő és állattartó intelligens gazdaközönség számára írta. A 391 lapra terjedő könyv öt részre oszlik. Az első rész az általános alapvető fogalmakat tartalmazza. A második részben a részletes állategészségügyi adatok czimén a betegségekkel való védekezésről általában, majd azokról részletesen emlékezik meg. A harmadik és negyedik részben az állatok káros rossz szokásairól, azok elleni védekezésről tárgyal, végül a fertőző betegségeket és azok elleni való védekezéseket ismerteti. A "Függelék" az állatok adásvételénél felmerülő pereskedésekről nyújt tájékoztatást.

Megrendelhető a "PÁTRIA" r.-t. gazdasági szak-könyvkereskedésében Budapest, IX., Üllői-ut 25.

MAGYAR GAZDÁK ÉRTÉKESÍTŐ SZÖVETKEZETE
BUDAPEST (Központi vásárcsarnok).
Igazgatóság és központi iroda:
Budapest, IX., Imre-utca 4.
Nagy képviselői:
BUDAFOKON.

ÉRTÉKESIT

hustiféléket, baromfi, vadféléket, tejterméket, tojást, zöldséget, gyümölcsöt, mézet és **MINDENMÉ ELEMICIKKET.** Rendelés-értékesítő osztály. :: Égetett szennelések értékesítése.

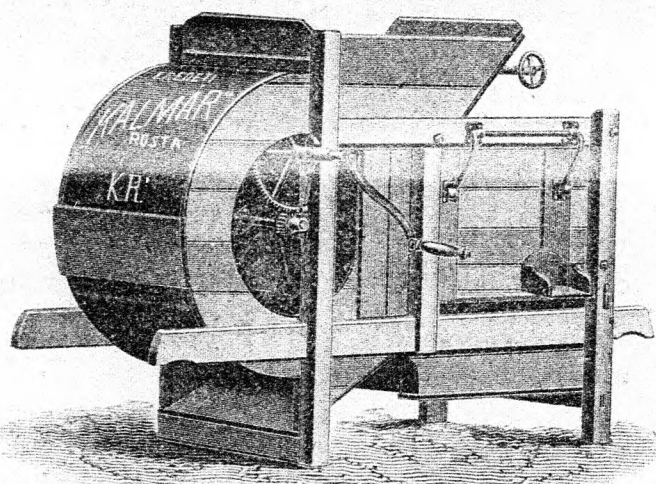
A MAGYAR ORSZÁGOS MÉHÉSZETI EGYESÜLET vezérképviselői.

A szövetséget legjel kedvezményben részesített. Minden megrendelésnél ügyben ajánlatot nyújtunk.

Aki terményét jól akarja tisztítani, az csak

eredeti KALMAR-rostát vegyen

Magyar gyártmány.

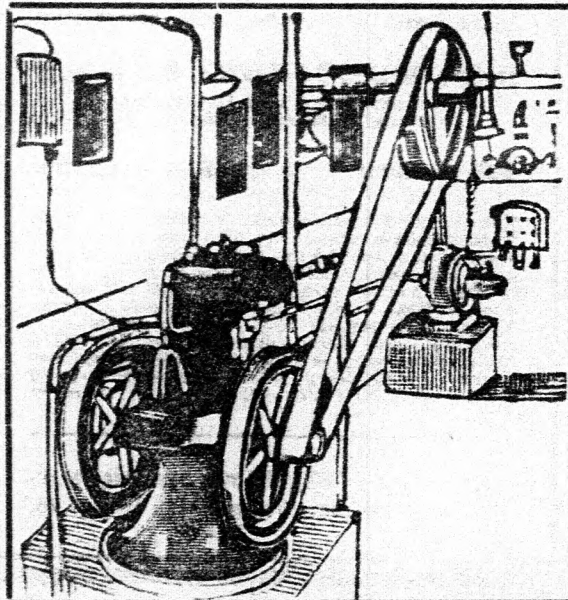
Magyar gyártmány.

Araánlattal szivesen szolgál a KALMAR-féle rostagyár elárusító irodája

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

BUDAPEST, V. ker., Váci-körut 32. szám.

ad. 9486. ki. 1908. **Bérbeadási hirdmény.**
 Kiskunfélegyháza városának tulajdonát képező „Korona” szállodának 1909. év október 1-től 10 évre leendő bérbeadására zárt ajánlati versenytárgyalást hirdetek.
 A szabályszerű zárt irasbéli ajánlatok f. évi november hó 1-ig a város polgármesteri hivatalánál adhatók be.
 Minden ajánlattevő köteles bánatpénz címén 1000 koronát, vagy ennek megfelelő értékű övadékképes értékpapírt a város letéti-pénztárába letenni és az erről szóló letéti jegyet ajánlatához csatolni.
 A bérbeadási ajánlatok a f. évi november 5-én tartandó tanácsülésben fognak felbontatni.
 Az ajánlatok felett a város képviselőtestülete dönt, fenntartva magának azon jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül szabadon választhasson, e cseleg más-kép intézkedhessen.
 Tájékoztató közlöm hogy az épület áll:
 A földszinten egy nagy borivó, egy nagy kávéházi terem és étteremből, továbbá a bérli részére tágas lakásból. Az emeleten 22 vendégszoba és egy diszterem, mely szimfoniadalk és hangversenyek tartására is igen alkalmas.
 Bérlethez tartoznak az összes melléképítmények, u. m. konyha, pincze, padlás, istálló stb.
 Bérleti feltételek a város gazdasági hivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
 Kiskunfélegyháza, 1908) évi szeptember hó 27-én.
 1002 **Dr. Deskó h. alpolgármester.**

**„NAGYOBB”
 GAZDASÁGOK
 FIGYELMÉBE!**
 ONÁLLÓ GÉPTELEPEKÉK tesztünk, melyek a vizellátást és takarmány-készítést elvégzik és amellett mel-
 lékesen a kastély és gazdasági épületek világításához szükséges villanyerőt is előállítják. Kétféle eredményekről számos előző referenciát adhatunk. Utolsó megrendelések: Nagymélt. gróf Tisza István ur, Oesz. Mélt. gróf Dessewffy Miklós ur, Vencselló. Mélt. gróf Bethlen Aladár ur, Élesd. Ismeretével és költségvetéssel szolgál.
SIGNER F. és R.
 mérnöki és elektro-technikai vállalat
 Budapest, V., Kálmán-u. 9.
 Telefon 63-01. 867

Az OMGE. mezőgazdasági üzemi osztálya
 Főfeladatát tűzi ki a betérjesebb és az eddigéig hasznosabb gazdálkodás előmozdítását a gyakorlati szaktanácsadás útján.
 Kidolgozza az okosra gazdasági berendezés alapjait szolgáló üzemi tervet. Elvállalja a gazdaságok állandó felügyeletét és ezek üzemének ellenőrzését. Tanácsot ad a gazdasági számviteli könyvek berendezéséről, vezetéséről és azok lezárásáról. Elvállalja a gazdasági számvitelnek felülvizsgálását vagy állandó ellenőrzését. Elvégzi a gazdasági számadatokat a könyvelésről időszakonként jelentések alapján. Évi zárlatokat és jövedelmegbecsölési számításokat elkészít. Tanácsot ad birtokbérbeadásnál, valamint mezőgazdasági pénz- és hitelügyi kérdésekben. Gazdasági ügyekben jogi tanácsot szolgálnak és vitás ügyekben a választott szakbírói tisztséget elvállalja. Birtok és mindenféle mezőgazdasági értékesítésekkel végez. A bejelentett eladó és bérbeadó birtokokat törzskönyvileg nyilvántartja.
 Gazdatisztesztet és egyéb képzettebb gazd. személyzetet kereseket nyilvántart.
 Adóügyekben az OMGE. tagjainak szakvéleményeket ad, az adókönyvek alapján felülvizsgálja az adó helyes kivételét és a túlzott és eseten az ország visszatérítését készíti. Adófelengedések ügyében utólagos szolgálnak. Hasonlóan igénybe vehetik az üzemi osztály ily irányú működését az Országos Központi Hitelszövetkezet és a Hangya fogyasztási és értékesítő szövetkezet tagjai is, ha tagságukat igazolják.

**Nyilvántartásra bejelentetett:
 Eladó birtok:**

- 543 m. hold Zalában, vasutállomás a birtokon az országgyűlési, igazgatási, személnyugyirattal, iparigény a mérleggel, urakkal. Birtokot átvéhető. Esztig bérbeadó. Tulajdonos: Záhurszky, Törje. 2
- 187 m. hold pilliscsabai vonalon, fővárostól 39 km.-re. 4 kassza közt, orvos, gyógytár Nyergesújfalun, Dunától 10 p. Tejgazdasággal, sertésenyésztéssel, 8 h. szőlővel, csirkékkel magánállattal, 2 nagy pinczével, 5 szobás lakás üveges, zárt verandával. 3
- 200 m. hold sík fekvésű I. o. szántó, fővonal mentén fekvő város határában, megfelelő épületekkel. 5
- 370 m. hold Sáros megyében, melyből 310 hold erdő, arí lakással és 5 hold diszterem, köveit ut mentén. 4
- 100 kat. hold körül I. o. bacska föld, 15 percznyire a vasutállomástól, jó utakkal, a Perencsatornától 8 percznyire, urakkal és gyümölcsösökkel. 6
- 500 m. hold Szatmár megyében, vasutállomástól 2 km.-re, kényelmes urakkal. 7
- 1015 kat. hold Torontálban a Tisza és vasut mentén, köves úttal, egészben avagy csak egy körülbelül 500 holdas része, gazdasági épületekkel. 8
- 800 m. hold Erdélyben, vasutól 7 kilométerre, épülő vasut helyben, 40 kat. hold dohány-egységgyel, kellő lak- és gazdasági épületekkel. 10
- Tomovár határában,** a várostól 2 kilométernyire, 211 m. h. kiterjedésű birtok, szép kertben fekvő 10 szobás lakással, cselédházakkal, 150 darab marhára való istállóval, nagy kukorica-görével, eladó. A birtok talaja a legjobb minőségű föld, az egész **primánium szimionium körül felel,** egy a legutolsóbb művelésre, mint tejgazdaságra kiválóan alkalmas. A vételi megkönyvili a birtokon levő nagyobb összeget, igen olcsó és előnyös tőresztéses kölcsön. 10
- 280 m. hold Budapesttől fővonalon gyorsra 1/2 óra, vasutállomástól mintón 4 km.-re, megfelelő gazdasági épületekkel, vízvezetékkel, cinos kis parkban urakkal. 60 m. h. erdőtelőséggel. 12
- 588 hold Nógrád m.-ben, melyből 400 h. szántó, 54 h. rét, 51. 1/2 h. szőlő, 20 h. legelő, 90 h. erdő, a többi rész majom, udvar és ut. Vasutállomástól 5 km.-re. Teljes felszereléssel 400,000 korona. Esztig bérbe is kivéhető. 14
- 384 hold szőlőnek való, egyenes felületű, vasut közelében fekvő homokbirtok, melyből 41 hold már szőlővel beültetett, egészben vagy kisebb részletekben is eladó. 13
- 1000 m. hold Hont megyében, ebből kb. 550 m. hold szántó, 10 hold rét, 80 hold erdő és 100 hold legelő, 8 hold fiatal, nemess gyümölcsös. A birtok egy darabban fekszik, jó és elegendő épülettel felszerelve, telehentes, saját kezelés alatt áll. Esztig bérbeadandó. 15
- 2488 hold, 50 hold termőgyümölcsös Erdélyben, saját kezelés alatt levő birtok, megfelelő számú kútvíz kőből épült épületekkel, 16 szobás kastélyval, szeszgyár és finomító. Jó munkásvizonyok. Ára felszerelés nélkül 560,000 K. Amortizációs teher 200,000 K. Esztig bérbe adó. 16
- 280 hold Szilágy megyében, vasutállomástól 7 km. Fele részben szántó, fele részben legelő és kaszáló. Dohánytermelési egységgyel. Kereskedelmi növények termesztésére és tehénstépre alkalmas. Kedvező fizetési feltételek. 17
- 300 hold, vasutállomástól 2 km. Szőlőművelésre különösen alkalmas. 2 holdas parcellákban vagy együtt az egész terület eladó. 18
- Emeletes kastély** 25 hold földdel a Balaton mellett szép park. Ára 75,000 K. 1
- 818 m. h. Borsod megyében vasutállomástól 6 1/2, épülő vasutól 3 km.-re. Elegendő gazdasági épületekkel és külön belsővel, melyen az urakkal áll. 40 hold dohányegységgyel. Az egész birtok prima buza-termő szántó. Ára m. holdanként 650 korona. 20
- 2400 m. hold sík fekvésű dunántúli birtok, 1600 h. szántó, 350 legelő, 250 erdő, 40 kaszálóval, 2 jól elhelyezett majorban kellő gazd. épületekkel. Uri lak 10 holdas parkban. Három vasutvonal mentén. Ára 700,000 kor. Teher 400,000 kor., mely rajt maradhat. 21
- 101 m. hold Pest megyében, ebből 5 hold termőszőlő, 60 hold szántó, 34 hold kaszáló, 2 hold akáczerdő épületekkel. 24
- 184 hold Pest megyében vasutállomás mellett, melyből 17 hold prima termőszőlő, 95 hold szántó, 12 hold kaszáló, 53 hold legelő, 6 hold ki nem apadó tó urakkal és kellő gazdasági épületekkel, kedvező fizetési feltételek mellett. 25
- 139 m. hold Pest megyében vasutállomástól 1/4 órányira, ebből 12 hold fiatal szőlő, 2 hold kaszáló, 30 hold szántó, 95 hold felhordható legelő anynyval együtt 48,000 koronáért. 26
- 460 hold fővárostól 25 km.-re, teljes felszereléssel, tehénstézzel, modern lakóházzal, kellő gazdasági épületekkel. 26

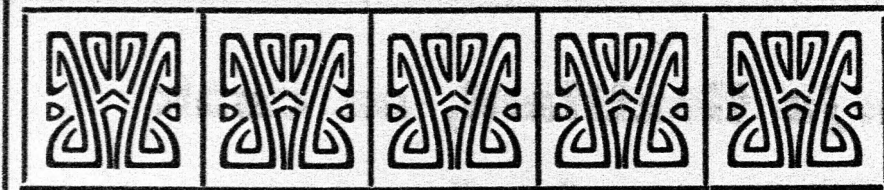
Birtokvétel:
 megvételre kerestetik:
 200 m. hold birtok 30-40 km.-nyire a fővárostól. 453
 400-800 m. holdas jó minőségű birtok, jó ut mentén, vasutól nem távol, esztig bérbeadó, lakással, anyyas kerttel. 453
 Kiseb birtok, szép és tágas lakóházzal, parkkal, vasutállomáshoz közel, lehetőleg fővonalon. 8
 400-1000 h. birtok, melynek nagy része vehető erdő. 2916
 1000 holdig cserébe fővárosi házért, egy tulajdonos erdőből álló, Hont, Nógrád, Ólombr., Heves vagy Borsod megyékben fekvő birtok. 507
 2-300 hold birtok, jó lakással és gazd. épületekkel, város és vasut közelében. 3982
 300 holdas birtok urí lakóházzal, lehetőleg Kecskemét vidékén. 3982
 10-1500 hold erdőbirtok az ország északnyugati részén. 26
 2000 hold elterjedt talajú birtok, csukorrépa vidéken, vasutállomás közelében, kastélyval és parkkal, Béctől legfeljebb 6 órányira. 5215
 800-1200 m. hold birtok, kellő gazdasági épületekkel felszerelve, megfelelő lakóházzal. 456
 2000 hold jó talajú birtok, részben erdővel, kastély és parkkal, közel a vasuthoz. 5216
 250-300 m. hold főváros vagy vidéki nagyobb városokhoz közel épületekkel, jó lakóházzal, telehentes vagy olcsó amortizációs kölcsönre. 428
 3-400 hold egytagban legalább 5 szobás lakással, vasutól legfeljebb 1 1/2 órányira jó munk. Lehet az egész birtok erdő. 12
 100-1000 hold jó földet és épületekkel, instrukcióval. A lakóház faluban vagy város közelében legyen. 70
 500-1000 m. hold lehetőleg egy tagban, előnyben részesül sík fekvésű, vasutállomás közelében. 23

Bérbeadó birtok:
 400 m. hold Abauj megyében 7 km. a vasutól, országot melett, 7 szobás udvarházzal, kellő gazdasági épületekkel. 5003
 1150 m. hold Nógrádmegyében jó gazdasági épületekkel, épülő vasut mentén, október 1-ig, esetleg január 1-től 6 vagy 12 évre. 15

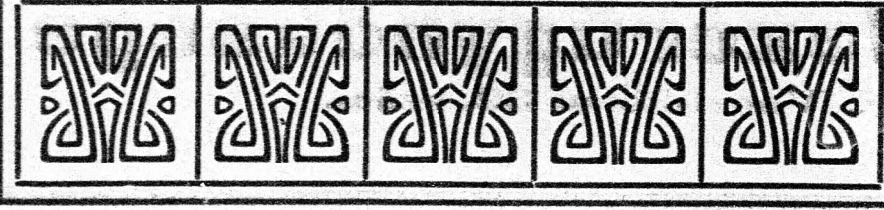
Birtokbérlet kerestetik:
 180-200 m. h., amely kereskedelmi növények termesztésére alkalmas és rajta tejgazdaság üzemel. 2530
 800-1500 h. Erdélyben vasuthoz közel, jó urakkal és gazdasági épületekkel. 496
 2-3000 holdat tavaszi vagy őszi átvételre, lehetőleg a Dunán túl vagy kedvező feltételekkel másutt is, hol a tehénstézzel üzemel. Urakkal legalább 5 szobás legyen. 1868
 1000-1500 m. hold lehetőleg síkfekvésű, előnyben részesül erdőnélküli birtok és síkfekvésű vasutállomás közelében levő. 9

Ezekon kívül nyilvántartjuk a visszavándorlók letelepítésére alkalmas birtokokat és bérlet-szövetkezetek alakításánál közbenjárunk a Magyar Gazdaszövetségnek.
 Csakis közvetlenül a tulajdonosoktól fogad el bejelentéseket
AZ OMGE. ÜZEMOSZTÁLYA.

Felhívás a gazdákhöz. Mindama tisztelt földbirtokos és haszonbérli urakat, akiknek okleveles gazdatisztre, vagy más gazdasági alkalmozásra szükségük van, felkérjük, hogy a náluk úresedésben levő állásokról az OMGE. üzemi osztályt mielőbb értesíteni szí. eskedjenek. Ugyanis ama helyzetben vagyunk, hogy kiváló minőségű állást kereső gazdatisztesztet és egyéb gazdasági alkalmazottakat ajánlhatunk hozzánk forduló egyesületi tagjainknak teljesen díjmentesen.

ANÉP BARÁTJA
NAPTÁR
1909-İK
ÉVFOLYAMA
Bolti ára 50 fillér.
TIZENKÉT DARABOT 5 KORONÁÉRT KÜLDÖNK.
■ Sziveskedjék már most megrendelni.
“PÁTRIA”
 részv.-társ. gazdasági szakkönyvkereskedése, Budapest IX. ker., Üllői-ut 25.
 sajtó alatt van és nem-sokára megjelenik a :: tavalyi évfolyamnál :: gazdagabb tartalommal.

Földmivessko
 éves, keresztény és szerény igényű, jeseu megfizható latal, a gazdasági jártas, a birtok műveit (vagy el-állást keres. Szí. s-eket kér Szűcs király, via Bánfi

Nőtlen
 segédisz és föld-tímó eredménynyé mikori belépése Czime: H. L., P bogárd.

Bognármester
 uradalomba, ki az asztalos-munka vezgl. Czím a k

Gépezés, ki mind gyakoriatl bir, je birtó nagyobb urad-szu 100 óts van stábil, szántó, g-pekert karban, birtok parcellázás-gyobb uradalomb-lataln új évre állás megkeresés S. J. számító, posta Bors-

Uradalmi
 intézés fellege-tözenni ólajja. Aján-referencziák Szí. r-szostein és Vogl post, Dorottya-ut

Állást keres
 a laltó egy koriat-té y. kismenad-szadatiszt. Czím hivatalban

Intézői
 állást ker-bélepésre z-sid alan, keresztly-vezzent, betérjes-g-szerzei 8 évi gy-gazdasági számvitel-nemet nyelvet is k-igényű egyfn. Klt-öltéségen eredeti bálhol mezejdenk C-hivatalban megtudni

Állato
 3 hónapos, szál-ból származott fok-ndók. Megkeresék Tisza-Rádvány, post-Czeffa (Bihar megye dök.

Eladó
 2 db 17/4 évb-bika jóállás mellett, jármos, 12 db növ-jutányosan. Breuer Bánok-szt.-Oyogyr, 4

Eladó
 800 magyar je-töldex, buza-termő, jó kelő felszereléssel, vasutól félóra. Czím hivatalban.

Megvételre keres
 venus, borderes -nontafontuni vagy imth-egészes telenei vag egy ezekhez való továbbá vennék egy ardennei ménlovat. Kér Mocsfry Sándor Lapujtó, Nógrád m.

2 fekete, 16 mark-éves, hibátlan, elegn-ugyancsak tavalyi m-latásból visszamarad 7 db csikó mind Sagla a. tv. törzsmenitől, néh-kancza, valamint szemé-náltra szolgáló több-kosci teljes karban, jó szünetése miatt elá-Zoltánnal Alattányon.

Eladó
 3 db fétéves szálászón ag-rier, két him és egy-darabonkint 5 (nuszó) Szine: fehér alapon s-tokkal. Fái Károly Arad megye.

Prima
 fehér jármosótr-Kovátsis János legelőbérletén 10 db r-5-7 éves, 1300 kg. párd-4-5 éves, 1100 kg. s-ulyban. Bővebbet Kovat és József Pécs.

80 darab
 1 és fél évb-eladó az esztári gazd-Bővebbet Márcz Pá, p. Pocsaj.

Földmivesséskolát kitűnően végzett. 32 éves, keresztényen, kiscsaládú, szerény igényű, mindenben teljesen megfizethető, 6 évi gyakorlat, a gazdaság összes agraiban járatos, a birtok eladása végett újra (vagy előbb) megtelepítést keres. Szíves megkereséseket kér Szűcs K. Kálotszentkirály, via Bástfy-Hunyad, 5134

Nőtlen segédizst, 4 gimnáziumot és földmivesséskolát kitűnő eredménnyel végzett, bármikor belépésre állást keres. Címre: H. L., Pa-Hatvan, Sárobgárd. 5129

Bognármesterek ajánlják az uradalomba, ki az összes bognár- és asztalos-munkát szakszerűen végzi. Címre a kiadóhivatalban. 5130

Gépezés, ki mindenféle gazdasági gépekben nagy gyakorlati bírá, jelenleg egy jó hírű nagyobb uradalomban hosszú ideje van, jól villányt, stabilit, szíves cséplő-sít, gépeket karban tart és kezel. A birtok parcellázása miatt nagyobb uradalomban vagy vállalatnál új évre állást keres. Szíves megkeresés S. J. uradalom Kiszántó, posta Bors. 5128

Uradalmi intéző, önálló, intelligens, nős, német, magyar és szláv nyelveket bírja, főbb gyakorlati gróf uradalmaknál, emellett képzett, ez idő szerint állásban jár, 1 re, esetleg előbb, állást vállalni óhajtja. Ajánlatok, Prága referenciák 5127. Jellegre Haasenstein és Voglerhez Budapest, Dorottya-utca 9. 5127

Állást keres szerény igényű, 10 évi önálló gy. korlat, 31 éves, kiscsaládú, 31 éves, kiscsaládú. Címre a kiadóhivatalban 5133

Intézői állást keres bármikor belépésre 28 éves nős, csilid alan, keresztény, akadémiát végzett, belterjes gazdaságokban szerelt 8 évi gyakorlat, a gazdasági szíves vitelben járatos, német nyelvet is bír, szerény igényű egyén. Kívánatra saját költségén eredeti okmányokkal bírni me, jelenik Címre a kiadóhivatalban megtehető. 5135

Állatok

3 hónapos, szűrés és sima-szűrés, szűrés kereszteléséből származott foxterrier-ek eladók. Megkeresések intézőséghez Tisza-Radányi, posta és állomás Cséfa (Bihar megye) címrezen-dők. 506

Eladó 2 db 1 1/2 éves simentali, 1 db berni 2 éves tenyészbika jótulással, 4 db 5 éves jármos, 12 db növekedővályú jutyúnyos. Brenar Testvérek Bány-Szt.-György, Zala m. 5088

Eladó 800 magyar holdas birtok Zalában, legjobb fekvésű föld, buzatermő, 100.000 forint értékű felszereléssel, téglaágyarral, vasúttal feljára. Címre a kiadóhivatalban. 5089

Megvételre keresek 20 darab vemes, borzderes - scheitzi, montionni vagy imballi - fiatal, egészséges tenestet vagy úszót és egy ezekhez való hógóbbikat; továbbá vennék egy kisebbfajta ardennei ménlovat. Ajánlatokat kér Mocsáry Sándor gazdasága Lapujtő, Nográt m. 5087

2 fekete, 15 arab félvér 4-5 éves, hibátlan, elegáns kocsi, ugyancsak tavalyi menes felosztásból visszamaradt és ideje 7 db csikó mind Saglavj-jedran a. tv. törzsmenő, néhány anyakancza, valamint személyes használatra szolgáló több Kóberkocsi teljes karban, lótaras beszerzése miatt eladó Maár Zoltánnal Alattjánon. 5086

Eladó 3 db fél éves fajtisza szábaszörű angol foxterrier, két him és egy nőstény, darabonként 5 (nászó 8) koroná. Színe: fehér alapon sárga foltokkal. Fái Károly Mezőháza, Arad megye. 5080

Prima fehér jármosok eladók Kováts János és József legelőbirtokán 10 db rudasok, 5-7 éves, 1300 kg. páronként, 10 db 4-5 éves, 1100 kg. páronkénti súlyban. Bővebbet Kováts János és József Pécs. 5110

80 darab 1 és fél éves magyar fajta ökrök-és üszőborjak eladó az esztári gazdaságban. Bővebbet Mátyás Pál, Esztár, u. p. Pocsaj. 5118

Eladó ögek. 4 db és pedig 2 db pej és szarke kancza, 3/4 évesek, jó párosak és 2 db pejmén 2/4 évesek, apjuk Falkind. Rekord 1 p. 23 mp. Amerikából importált ögek, számos verseny nyertes ivadéka van. Ezen ögek nagy versenyzőre, mint tenyésztésre kiválóan alkalmasak. Árak darabjanként 500-1000 forintig. Megtekinthetők Chernel György gazdaságában Tömörd, Vas m. Szombathely mellett. 5116

Muraközi hidegverű (nori) Igás tenyészllovak
és választott csikók

vásárlásánál közvetlen a tenyésztőktől, segédkezősomet felajánlom s a folyó évben Muraköz és vidékén tartandó lóvásárok jegyzékét kívánatra szívesen küldöm. Elsőrendű referenciák rendelkezésre állnak!

Címre: **idősb Heinrich Mór** lóvásárló Ugyenkségo **Csáktornya (Muraköz)** **Sürgönczím: Heinrich Senior, Csáktornya.** 5120

Elsőrendű fajjellegű

vöröstarka ökrök és üszőborjakat

1-2-3 éves korban, továbbá hizalásra v. járomba való tarka ökröket, ugy-szintén hasas v. friss fejős teheneket a legjutányosabb árban egyezség szerint bármily mennyiség szállítására vállalkozunk 289

Spitzer és Weller " Kis-Czell "

Erdélyi Kereskedelmi Társaság

Fodor és Társai

megbízásokat elfogadnak jármos ökrök, tinók, sorlések, juhot, lovak és egyéb tenyész- vagy használati állatok beszerzésére és azokat felelőség mellett gyorsan és jutányosan díreket forrásból közvetítik.

Czím: Erdélyi Kereskedelmi Társaság Kolozsvár, Szent-egyház-utca 2-ik szám, Telefon 311. 434

Eladó 3 db fajtisza komondor-könyök a "Kempner"-féle tenyésztésből Holbax Sándornál pusztá Jánosháza, u. p. Simon-tornya, Tolna megye. 5117

Welsz Lajos lókereskedő és lóbizományos **Nagykanizsa.** **Vesz és elad** 1/2, 1, 2, 3 éves **CSIKÓKAT** és jól behajtott **LOVAKAT.** 4998

Kleórendű

Bonyhádi faj vöröstarka ökrök- és üszőborjukat

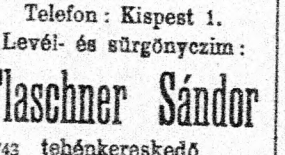
1-2-3 éves korban, továbbá hizalásra vagy járomba való tarka ökröket, ugy-szintén hasas vagy friss fejős teheneket a legjutányosabb árban egyezség szerint bármily mennyiség szállítására vállalkozik

Neizer Antal, Dobovár Tolna megye.

Bonyhádi friss fejős-tehenek és tenyész-bikák jutányos árban kaphatók minden héten kedden, szerdán és csütörtöki napokon. Istálló Kispesten, Üllői-ut 24.

Telefon: Kispeszt 1. Levél- és sürgönczím: **Plaschner Sándor** 4743 tehénkereskedő **Bpest, Ferencz-körút 40.**

igen szép, válogatott vöröstarka simmenthali jellegű 1-2-3 éves

növendék - ökrök és üszőborjakat

ugyszintén legprimább lóköni való és **jármosokreit** legjutányosabb árakon ajánlanak!

Klein Testvérek kereskedők **CZELLDÖMÖLE.** Megrendelések egyezség szerint bármikor is elfogadhatók. 882

Vegyesek

Talajismeret. Irta Csérhádi Sándor. 420 K. előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakönykereskedése, Budapesti, IX., Üllői-ut 25.

FAKULT BÖRKABÁTOK

sötét színekre tartósan festetnek 4559 **HALTENBERGER BÉLA** ruhafestőgyárában, Kassa. **ALAPÍTATOTT 1810.**

Eladás

Kastély (Biharmegyében) gyönyörűen berendezve, két melléképülettel, parkkal, hozzá egy 7000 koronát jövedelmező szőlővel eladó. Címre megtehető Morse Rudófnál, Budapest, Nádor-utca 11. 789

Pörkölt szállóna, légen száritott, oldalankint 30-50 kg. nehéz, kapható Ranchbauer Nándornál 150 koronáért meter-másankint az újszentannai (Arad m.) vasútállomáshoz szállítva. 4979

Compound stabil gőgép 80 HP, hozzávaló 10 légkönyomású vízcsöves kazánnal jutányosan eladó. Heisler Sándor Budapest, VI., Feislerdör-sor-utca 12. 5063

Vadászfegyver, Ritka német. Több kitérő, finom vadászfegyver potom áron eladó. Köztük Topleverkuls Lancaster 20 fr. Előtekvő lakászerkeztű modern Hammerles 35 fr. Grenzer-áru Bäckers-Rinte 40 fr. Smelleres Mánlicher, Drilling, Winchester, válogatott, szőlő kószimányú Hammerles, tünténykivetős 18 (ejektoros); angol vadászfegyver, különféle ísmétő és löbb más jó puska igen olcsón eladó Radó A. Egyetem-ter 5. Ugy-szintén néhány Hammerles-revolver, ugyanitt fényképezőgépek féláron kaphatók. 4736

Szőlőművelés és borszadás Harmadik bővített és teljesen átújírozott kiadás. Irta Szilárd Gyula, a gróf Esterházy-féle csákvári földmivesséskola tanára. Ára 10 kor. Megrendelhető a "Pátria" r.-t. gazdasági szakönykereskedésében Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám.

30.000 darab erős, egyenes Akácsza, 3 éves, 1 czol vastag, száza 10 forint; 4 éves, 1/2 czol vastag, száza 15 forint; 5 éves, 2 czol vastag, száza 18 forint. 2-3 mtr. magasságban a galajk levágva. Krebs Zoltán falkó:ja Szarvas, Békés megye. 5091

Birtokos és gazdatiszt közötti jogviszonyt szabályozó 1900. XXVII. t.-cz. magyarázata. Irta Vantó Gyula dr. 3 korona előleges beküldése ellenében bérmentve szállítja a "Pátria" r.-t. gazdasági szakönykereskedése Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

Eladó takarmány, legjobb minőségű, mintegy 1500 metermáza, melyből 1/4 réti szén, 1/4 saju, 1/4 lóher. Ugyanitt átvásztelt sertés 70 db 1 és fél éves, 98 darab 7 hónapos fehér mangalicza miskáról. Herbat Gyula, Cseszora, u. p. M. Cséke Bihar m. 5120

Akácsza, kiállításra alkalmas, erős, kb. 3 m. magas, ezre 220 K, 100 db 25 K. továbbá szőlővesszők, európai sima, u. m. Ezerjó, Olasz Rízling, Szlanka-menka és Aramont. Igen erősök, szívesen beérteket ezre 6 korona. Kívánatra minta küldetik. A legfinomabb csemegéj szőlővesszők is kaphatók. Előjegyezhető: Dr. Salgó József gazdaságánál, Turkeve. 5124

Burgonya, 150 q válogatott rózsaburgonya eladó Jansser Pál gazdaságában Füleken. Ugyanott tisztavérű "Elektorál Negretti" (anya 120, úri 115, toklyó-úri 240 db) juhot is eladának. 5122

Szénát szalmát bármely állomásra szállítva elad Deutsch Mór, Budapest, VIII., Luther-utca 1/B. 4957

50 db új Sack-rendszerű Jure-nák-féle szabadalmu, egyvasu eke körülbelül 70-80 kg. súlynak, egyenkint is olcsón eladók. Heisler Sándor Budapest, VI., Feislerdör-sor-u. 12. 5064

Gyümölcsfa-eladás. Legjobb, nemesített fajjalma és körtefa, erőteljes, dus gyökérzetű, 3-4 éves darabja 60 fill. 2-3 éves darabja 50 fill.; Tököl vasútlomásra szállítva. 100 darabon felüli vételnél 10% engedmény. Megrendelhető: osepeliszigeti kertészettől, Hermína-major, u. p. Tököl. 999

Préselt

buzaszalmát és zabszalmát

szállít elsődrendű minőségben és legolcsóbban **Ehrenreich Béla** **Bajmok (Bácska).** 6808

Stádel-Torkos földmérő-taliga

Stádel gépgyárban, Győrűt.

Burgonya és csöves-tengeri kölcson és vétel zsák

legolcsóbban kapható **NAGEL ADOLFNAI** Budapest, 5090 **V., Arany-János-u. 10.**

Szénát Szalmát

muhart, zabosbikkonyt bármily mennyiségben veszek és eladok. 780

Felpréseléshez modern gőz- és lópréseimet hocsátom eladó rendelkezésére. **SCHREIER BÉLA** takarmánygyároskedő Budapest, VII., Népszínház-utca 22. Telefon 20-52.

Száritott répaszeletet október-november-decem-beri szállításra, valamint chilisalétromot tavaszi szállításra ajánl: **DUKES és HERZOG** Gálgócz - Budapest, V., VÁCZI-KÖRUT 74. Telefon sz. 88-09. 730

Vétel

Tejtermelők figyelmébe! Tejet veszek legmagasabb árban óvadék mellett, ugy-szintén vaját, mint másféle tejtermékeket is. Ifj. Fleischmann Salamon, Király-utca 12. 5048

Tojtvétel. Urasági tej vétre kéretnek "Kauczó" jellege alatt ezen laphoz küldeni. 5094

Szavatolt valódi hatsoros árpát nagyobb mennyiségben veszek. Mintázott ajánlatok "Gazda" jellege alatt a legvesső ár megjelölésével a "köztelek" kiadóhivatalába kéretnek. 5123

Bérlet

Birtokbérlet és vétel sürgősen kerestetik 500 holdtól 1500 holdig. Ajánlatok kéretnek "Gazdasz" jellege alatt ezen laphoz küldeni. 5093

Egy 1524 holdas dunántúli birtok, város, vasút és czukorgyár közelében, azonnal bérbeadó. Felvilágosítást nyújt Kovács Antal Békás, u. p. Mezőlak, Veszprém megye. 5121

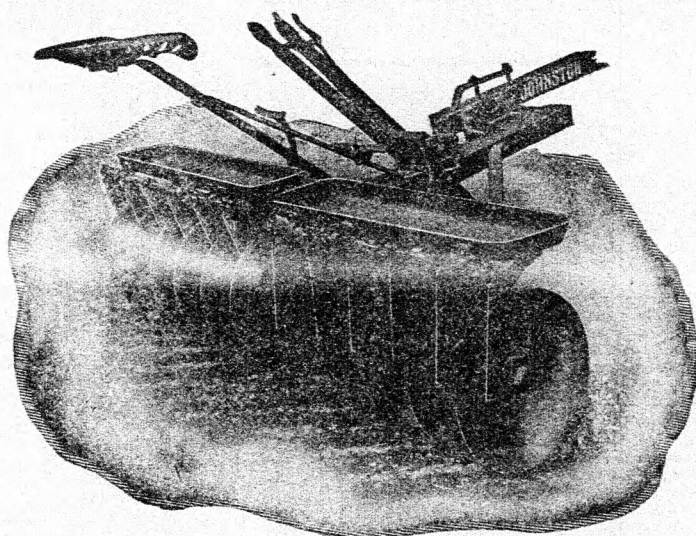
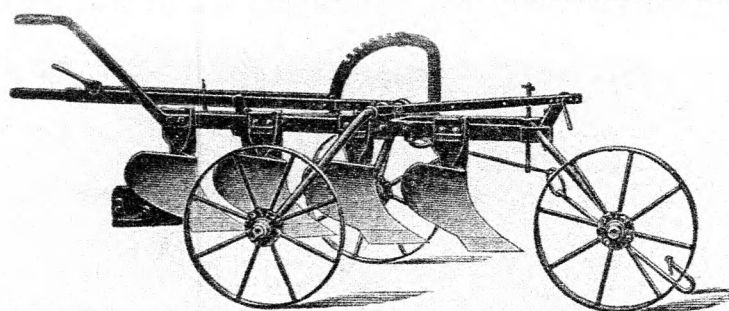
ELADÓ
4 db választott muraközi nóri méncsikó.
1 cséplőgarnitúra.
1 nagy járgány.
1 marhamartleg és 1 lóherevetőgép.
Bányavári gazdaság.
Posta és vasút Muraszerdahely. 1014

ELADÓ URADALOM!
Fővonal mentén, 2 órányira Budapesttől, 5000 magy. hold kitűnő prima sik gazdaság, házi kezelés alatt, nagyon jó épületekkel, kedvező fizetési felítél mellett, ára: két és egy fél millió korona.
Beyer Károly Budapest, V., Báthory-utca 5. sz.
Telefon 12-85. 272 Telefon 12-85.

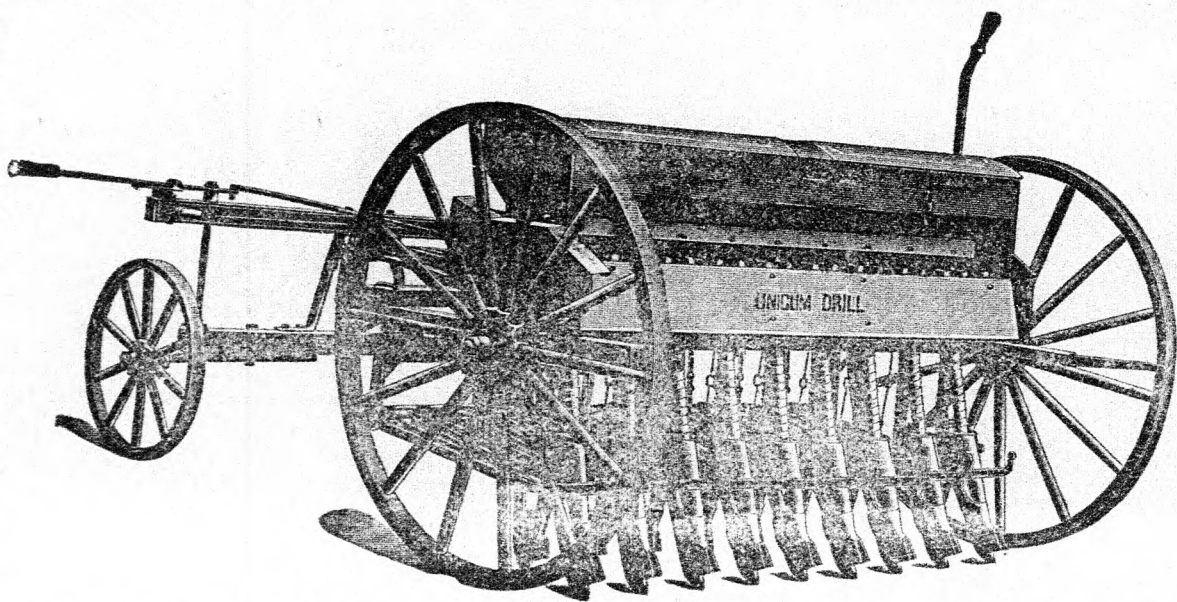
A tarlóhántás legcélszerűbb eszközei: **Bächer könnyü négybarázdás hántóekéje**
Bächer könnyü hárombarázdás hántóekéje
Johnston tarlóhántó tárcsás boronája.

Legjobb aczélanyag, csekély önsúly, kevés vonóerő, ideális munkateljesítmény. ::::

:::: **TESSÉK AJÁNLATOT KÉRNI!**
OLCSÓ ÁRAK!

BÄCHER RUDOLF :: VEZÉRKÉPVISELET ÉS FORAKTÁR :
SZÜCS ZSIGMOND
 :: :: :: **ESZKÖZOK GYÁRA.** :: :: ::
 BUDAPEST, VI, NAGYMEZŐ-UTCZA 68. SZÁM.

Az eredeti MELICHAR gyártmányu, páros sorszámú ::

„UNIKUM DRILL“

a jelenkor legtökéletesebb sorvetőgépe. ::

Utolérhetetlenül precíz vetés, hegynek-völgynek teljes egyforma, ideálisan töké-

letes megosztás, végtelen könnyü és biztos kormányzás, feltűnően csekély vonóerőszükséglet, szilárd kivitel, elsőrendü anyag, bámulatosan egyszerű szerkezet és könnyü kezelés ama jellegzetes tulajdonságok, melyeknek ezen sorvetőgép általános kedveltségét köszönheti. **Több mint 32.000 darab használatban.** Számtalan elsőrendü kitüntetés és sok száz elismerőlevél a világ minden részéből.

Ujabb speciálítások: **mütrágyaszórógépek és mütrágyaszóróval kombinált sorvetőgépek. Különleges répvetőgépek és amerikai rendszerü kukoriczafészekberakók** (a Hermann-féle művelésmódhoz). Chili-szórók a cukorrépa fejtrágyázásához.

MELICHAR FERENCZ :: VEZÉRKÉPVISELET ÉS FÓRAKTÁR:
SORVETŐ-ÉS MÜTRÁGYASZÓRÓ- SZÜCS ZSIGMOND
 :: :: :: **GEPEK GYÁRA.** :: :: ::
 BUDAPEST, VI, NAGYMEZŐ-UTCZA 68.

Hivatali ár minden szöveghez
 A legkisebb

Betöltő birtokosok
 HIR

Földbirtokosok

Díjmentes ár
 A Magyar Országos Erdőgazdálkodási Egyesület
 IX. Ülési- és Helyi- és Körzeti- és Földbirtokosok figyelmébe
 állást követően
 bol gazdasági
 több állásokra
 gyeve.
 Az állások
 szentes.
 esetén az eg
 gátosága a
 lára megfelo
 tot ajánl a
 az illetők biz
 solatát és ed
 sükre vonatko
 megkötés
 Tisztelettel fo
 birtokos és
 kat, hogy gar
 sok betöltés
 volt egyes
 közzétett
 igénybe ves
 kedjenek.
 A H. Gazdasági
 Országos Egyes

Betöltend

Br. Springer
 uradalmi iktatás
 állás beöltendő
 nek pályázhatna
 honpolgárok, ma
 tanintézet végezte
 nyelvet legálább
 Ajánlatok Palmán
 igazgató Bucsaný
 címre küldendők

Ispán
 keresek
 gazdasági
 január 1-re. A
 nyokkal ismerős
 részesülnek. Rom
 rete megkivántat
 másolatok, melye
 küldetnek. Valkó
 posta Valkány, To
 dendők

Gépezőkövacs
 1909. jan. 1-ére, kis
 életü, keresztény
 kovács teendőknél
 az aratógépekkel
 tokhoz és az acetyl
 fejlesztőt is ő kez
 át segédet kell tar
 tes 1000 korona, ga
 anyagokon kívül
 lakás, világítás. A
 nyitvány másolatok
 vissza nem adának
 mér urhoz, Beretty
 korona pusztja.

Malomfelügyel
 malomból olaj- és
 temásítás és ama
 sére, 5-600 koron
 Özv. Szőlőssy Imre
 tulajdonos, Földes,

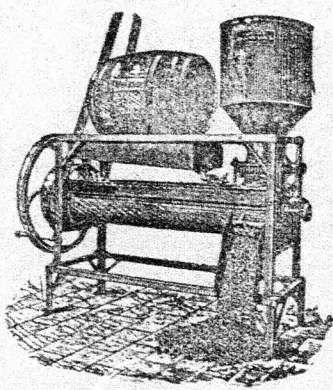
Szerény
 igényü
 éves konvenczió
 virágkertet és
 érten. Ajánlatok a
 ködés, valamint
 jelölésével alatti
 dők: Kovács Géza
 Abajmésd, u.
 zsadány.

A táplógyörgy
 ben egy írónki
 reszek j
 állás töltendő be 12
 fizetéssel. Gazdas
 végzet és pár év
 bíró egyének kére
 nak és bizonyítvá
 azonnali bekiüld
 azonnal betöltend
 kérvények, melyek
 küldetnek, Bartha
 főútsz ur címére
 u. p. Táplógyörgy

Főgépész,
 egy
 gépjárató-műhely
 1909. évi január 1-
 Vizsgázottság, gép
 villanyvilágítás kez
 leles jártasság
 Csakis nagy gyak
 megbízható egyenk
 lalakat bizonyítván
 a selypi uradalom S
 megye címére.

GŐZMIVELÉS.
 Nagyobb területek szántását gőzekével
 hajlandó vagyok elvállalni; épügy
 mélyrigolozást szőlő-telepítésekhez.
 Érdeklődők kéretnek, hogy alanti címemhez forduljanak.
WOLFF ERNŐ, gőzsántási vállalkozó
 BUDAPEST-KELENFÖLD.

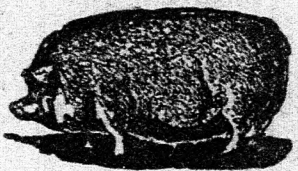
Az egyedül megbízható erőtakarmány az, melyet a gazda maga állít elő!
 Ajánljuk szabadalmazott automatikusan adagoló, tetszőleges mennyiségben pontosan keverő
Agrikultura melasz erőtakarmányt készítő gépeinket
 kézi- vagy hajtóerőre berendezve!
 3-4 waggon áru előállításánál a gép ára megtérül.
AGRIKULTURA MEZŐGAZDÁKAT ELLÁTÓ R.-TÁRSASÁG iroda és mintatelepe
 Budapest, V., Zoltán-utca 12.
 Melasz, szűrt répszélet, korpafélék, „Agrikultura” org trágya, enyvtelen csontliszt stb. árusítása.
 Sürgőnyezim: OXYGEN. Telefon: 99-43

A kisszántói uradalom parcellázása folytán a báró Königswarter-féle kiállításokon többször első díjjal kitüntetett
mangalicza sertésállomány,
 mely áll 160 darab 2-3 éves hasas tenyészkocza serítés, 30 darab másfél-éves tenyészkan sertésből, eladó.
 Ugyanott iskolázott kiváló szép nővésű 180-220 cm. magas
luczfenyők
 kaphatók. Ára helyben földtömbbel kiásva 100 darabnál a 1 kor., 1000 darabnál a —.90 kor. 2000 darabon felül 10 százalékos árengedmény csomagolás és vasúti állomáshoz szállítással darabonként 20 fillérrel több. 973
Kisszántói uradalom
 u. p. Bors, Bihar megye.

1050 holdas birtok
 20 percz várostól és vasutótól, Dunán túl. róna, termékeny vidéken, kastély, gazdas. épületekkel, felszereléssel, vetéssel 320.000 forint nyomon előnyös fizetési feltételekkel eladó. Csak komoly reflektánsnak közelebbit
 Österreicher Bernátnál Nagykanizsán. 964g
Fiedler János
 lenfonógyára **Komárom** vesz
nyers lenkórót
 szál-nyeréshez, valamint kaszált és **géppel csépellenszalmát,**
 tetszés szerinti mennyiségben és **elad eredeti (pernau) orosz lenmagot.**

Gőzeke-sodronykötél
 legjobb angol aczélsodronyból, legelőnyösebben beszerezhető a
Szegedi kenderfonógyár r.-t.-nél Szegeden
 Számos nagy uradalom elismerő nyilatkozata bizonyítja a kötelek kitűnő minőségét.
 Mindennemű **GAZDASÁGI KÖTÉLÁRUK, KENDERZSÁKOK** stb. stb. legelőnyösebb beszerzési forrása.
 918

Sertéseladások és vételek legjobban és legfontosabban eszközöltetnek sovány vagy hízott állapotba
URL REZSÓ
 sertésbizományosnál, Budapest, VIII., Népszínház-u. 22. (Polgári sertésüzem bérpalota.)
 Telefon: 97-05 Interurbán.
 Felvilágosítással készen állunk szolgálni.

Gőzeke acetylen-lámpák
 Éjjeli szántásoknál **gőzekre** különösen alkalmasak, mert nappali fényt adnak.
 Kézi-, kocsi-, spritzbogen-, pózna-, asztali-, udvari-, kerti-, istálló- **acetylen-lámpák.**

Bárdi József automobil r.-t. Budapest, VI., Mozsár-utca 9. Fővárosi Orfeum mellett.
 Telefon 16-28. Sürgőnyezim: Pneumatic. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

AZ ÁSVÁNYI-FÉLE TENGERSZÁRTÉPŐGÉP
 szabadalmazott
 az egyedüli és utólráhatlan szerkezet, mely a tengerszárát legkönnyebben tépi szét és így a zombolyázáshoz előkészíti takarmányozási célokra.
 Szaktekintélyű gazdák által minden gazdaságban nélkülözhetetlen gépnek kijelentve. 1908. évi tökéletesített kivitelben gyártja a szabadalom tulajdonos
„NICHOLSON” gépgyár részvénytársaság Budapest, Váci-ut 17.
 Ismertetés, árjegyzék ingyen és bérmentve.

„Pátria” irodalmi vállalat és nyomdai részvénytársaság nyomása, Budapest, IX., Üllői-ut 25. szám. — Az Első Magyar Papir-Ipar z.-t. papirován.

AZ O
 Egész évre 24
 AZ
 Ülé
 1908 októb
 Figyelmez
 Egyesül
 elnökvála
 venni szá
 tékosan f
 lyaink 7.
 bekezdése
 közgyűlés
 hatnak, a
 hátralékb
 zolására s
 követelhe
 egyesület
 a tagsági
 utóbbi tag
 joguknak
 korolhatás
 létre okve
 sziveskedj
 Budapes

